

Ieguldījums Tavā nākotnē!

Pētījums veikts Valsts kancelejas administrētā projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1./IPIA/CFLA/004/002)

Aktivitātes Nr. 3.2.

„Strukturālo reformu ieviešanas ietekmes novērtēšana”

(iepirkuma ID Nr. MK VK 2012/4 ESF) ietvaros

Projektu 100% apmērā finansē Eiropas Sociālais fonds

ZIŅOJUMS "PRIEKŠLIKUMI IEM IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU UN MILITĀRĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀŽU FINANSĒŠANAS KĀRTĪBAS UZLABOŠANAI UN TIESISKĀ REGULĒJUMA PILNVEIDEI"

atbilstoši 2012.gada 11.decembra līgumam Nr.95

„Dienesta pienākumu izpildei nepieciešamās profesionālās kompetences vērtējums un profesionālās izglītības sistēmas pilnveide lekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm un Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta karavīriem”

Izpildītājs:

SIA „Ernst & Young Baltic”

Rīga, 2013. gada 16. aprīlis

(Precizēts atbilstoši Pētījuma uzraudzības padomes komentāriem 2013.gada 3.jūnijā)

Saturs

1. Izmantotie saīsinājumi.....	3
2. Profesionālās vidējās izglītības, arodizglītības un augstākās izglītības finansēšanas sistēma Latvijā	4
2.1 Augstākās izglītības finansēšana	4
2.2 Profesionālās pamatzglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības finansēšana	7
3. Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm izglītības sistēmas finansēšanas kārtība	10
3.1 Izglītības finansēšanas normatīvais regulējums	10
3.1.1 Finansējums formālās izglītības programmām	10
3.1.2 Finansējums neformālās izglītības programmām	13
3.1.3 Izglītības finansēšanas normatīvā regulējuma efektivitātes izvērtējums	13
3.2 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu apjoms	16
3.2.1 Plānoto finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu apjoms	16
3.2.2 Faktiski piešķirto finanšu resursu ieņēmumu apjoms	21
3.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas process	23
3.3.1 Finansēšanas avoti	23
3.3.2 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas process	24
3.3.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas procesa efektivitātes izvērtējums	28
3.4 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība	29
3.4.1 Izglītības īstenošanai piešķirto līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība	29
3.4.2 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtības efektivitātes izvērtējums.....	30
4. Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta karavīru izglītības sistēmas finansēšanas kārtība	32
4.1 Izglītības finansēšanas normatīvais regulējums	32
4.1.1 NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības sistēmas finansēšanas normatīvais regulējums	32
4.1.2 NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības sistēmas finansēšana Latvijas izglītības sistēmas finansēšanas normatīvā regulējuma kontekstā	34
4.1.3 Izglītības finansēšanas normatīvā regulējuma efektivitātes izvērtējums	37
4.2 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu apjoms	39
4.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas process	44
4.3.1 Finansēšanas avoti	44
4.3.2 Ieņēmumu un izdevumu plānošanas process un finansējuma piešķiršanas kārtība	46
4.3.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas procesa efektivitātes izvērtējums	51
4.4 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība	52
4.4.1 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtības raksturojums	52
4.4.2 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtības efektivitātes izvērtējums.....	54
5. Priekšlikumi finansēšanas sistēmas pilnveidei.....	55
5.1 Priekšlikumi iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm izglītības finansēšanas sistēmas pilnveidei	55
5.1.1 Esošās situācijas raksturojums	55
5.1.2 Priekšlikumi finansēšanas sistēmas pilnveidei	55
5.2 Priekšlikumi NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības finansēšanas sistēmas pilnveidei.....	60
5.2.1 Esošās situācijas raksturojums	60
5.2.2 Priekšlikumi finansēšanas sistēmas pilnveidei	61

1. Izmantotie saīsinājumi

Tabula Nr. 1 Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un saīsinājumu skaidrojumi

Saīsinājumi	Skaidrojumi
Amatpersona	Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersona ar speciālo dienesta pakāpi
AizM	Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija
IeM	Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija
IS	NBS Instruktoru skola
JSF	NBS Jūras spēku flotile
JSMC	Jūras spēku mācību centrs
LJA	Latvijas Jūras akadēmija
Karavīrs	Profesionālā dienesta karavīrs
KS	NBS Kājnieku skola
MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
MPS	Militāro profesiju specialitātes
MVP	Mācību vadības pavēlniecība
MVP štābs	Mācību vadības pavēlniecības štābs
MVP štāba NP	Mācību vadības pavēlniecība štāba Nodrošinājuma pārvaldes
NAA	Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija
NATO	Ziemeļatlantijas līguma organizācijas
NBS	Nacionālie bruņotie spēki
NBS AŠ	NBS Apvienotais štābs
NMNS	Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas skola
Pētījums	Pētījums „Dienesta pienākumu izpildei nepieciešamās profesionālās kompetences vērtējums un profesionālās izglītības sistēmas pilnveide Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm un Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta karavīriem”
PVN	Pievienotas vērtības nodoklis
RA	Rēzeknes augstskola
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
RTU	Rīgas Tehniskā universitāte
SO	Starptautiskās operācijas
SS	NBS Sakaru skola
UCAK	Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledža
VAMOIC	Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs
VP	Valsts policija
VPK	Valsts policijas koledža
VR	Valsts robežsardze
VRK	Valsts robežsardzes koledža
VS	NBS Valodu skola
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
ZS	Zemessardze

2. Profesionālās vidējās izglītības, arodizglītības un augstākās izglītības finansēšanas sistēma Latvijā

Atbilstoši Izglītības likuma 59. pantam valsts izglītības iestādes Latvijā finansē to dibinātāji, proti, valsts dibinātas izglītības iestādes tiek finansētas no valsts budžeta saskaņā ar gadskārtējo valsts budžeta likumu, pašvaldību izglītības iestādes tiek finansētas no pašvaldību budžetiem, bet privātās izglītības iestādes tiek finansētas no to dibinātāju (juridisko vai fizisko personu) privātajiem līdzekļiem. Atsevišķos gadījumos valsts piedalās pašvaldību un privāto izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā, un pašvaldības var piedalīties privāto izglītības iestāžu pedagogu darba samaksas finansēšanā. Izglītības iestādes var saņemt papildu finanšu līdzekļus ziedojumu un dāvinājumu veidā, sniedzot maksas pakalpojumus iestādes nolikumā vai satversmē noteiktajos gadījumos, kā arī no citiem ieņēmumiem.

Izglītības iestāžu dibinātāji nodrošina šo iestāžu finansējumu, ievērojot:

- ▶ MK noteikto izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo;
- ▶ izglītības iestāžu uzturēšanas un saimnieciskos izdevumus, tai skaitā saimnieciskā personāla darba algas, kā arī ar starptautisko sadarbību saistītos izdevumus;
- ▶ izglītojamo uzturēšanas izdevumus izglītības iestādē.

Izglītības iestādē īstenojamo izglītības programmu izmaksas ietver izdevumus, kas nepieciešami izglītības programmas īstenošanā iesaistīto pedagogu darba samaksai, izglītības iestādes nodrošināšanai ar mācību līdzekļiem, tās saimnieciskajiem izdevumiem, kā arī citiem nepieciešamajiem izdevumiem. Pedagogu darba samaksa valsts vai pašvaldības izglītības iestādēs tiek nodrošināta no valsts budžeta līdzekļiem un valsts budžeta mērķdotācijām.

Ja izglītības iestāde īsteno vairākas izglītības programmas, finanšu līdzekļi tiek plānoti katrai izglītības programmai atbilstoši tās īstenošanas izmaksām. Valsts budžeta un pašvaldību budžetu asignējumi izglītības iestāžu darbībai plānojami saskaņā ar izglītības iestāžu iesniegtajiem izdevumu tāmju projektiem (budžeta pieprasījumiem) un izlietojami saskaņā ar apstiprināto tāmi. Izglītības iestāžu finansējums plānojams atbilstoši izglītojamo skaitam iestādē un izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumam uz vienu izglītojamo.

2.1 Augstākās izglītības finansēšana

Augstākās izglītības iestāžu finansēšanu Latvijā galvenokārt regulē šādi normatīvie akti:

- ▶ 29.10.1988. likums „Izglītības likums” (turpmāk - Izglītības likums);
- ▶ 02.11.1995. likums „Augstskolu likums” (turpmāk - Augstskolu likums);
- ▶ 10.06.1999. likums „Profesionālās izglītības likums” (turpmāk - Profesionālās izglītības likums);
- ▶ MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994 „Kārtība kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem”;
- ▶ MK 28.07.2009. noteikumi Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”;
- ▶ MK 24.08.2004. noteikumi Nr.740 „Par stipendijām”.

Saskaņā ar Augstskolu likuma 52. panta pirmo daļu kārtību, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem, nosaka MK. Uz minētā panta pamata 2006. gadā tika izdoti MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994 „Kārtība kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem” (turpmāk - MK noteikumi Nr.994). MK noteikumi Nr.994 attiecas uz visām koledžām, kurām tiek piešķirts finansējums no valsts budžeta līdzekļiem, izņemot leM sistēmā esošās koledžas - VPK, UCAK un VRK.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.994 4. punktu augstskolas un koledžas var saņemt valsts finansējumu:

- ▶ no valsts pamatbudžetā izglītībai paredzētā finansējuma;

- ▶ no līdzekļiem, kas paredzēti noteikta mērķa īstenošanai (piemēram, būvniecībai, remontdarbiem);
- ▶ no studiju maksas, ko sedz valsts vai kura tiek saņemta atmaksājama vai neatmaksājama kredītu veidā.

Valsts finansējums augstskolām un koledžām Latvijā atbilstoši to pakļautībai tiek piešķirts ar sešu ministriju – IZM, IeM, AizM, Zemkopības ministrijas, Veselības ministrijas, Kultūras ministrijas – starpniecību. Izglītības likuma 12. panta otrajā daļā noteikts, ka augstākās izglītības programmās valsts sedz maksu par izglītības ieguvu noteiktam studiju vietu skaitam atbilstoši attiecīgajā gadā noteiktajam valsts pasūtījumam. Līdz ar to, piešķirot valsts līdzekļus licencētām un akreditētām augstākās izglītības programmām, IZM un citas ministrijas, kuru pārziņā ir augstskolas un koledžas, slēdz ar augstskolu vai koledžu līgumu par noteikta skaita speciālistu sagatavošanu par konkrētu cenu. No valsts budžeta līdzekļiem finansējamo studiju vietu skaitu augstskolā nosaka izglītības un zinātnes ministrs pēc Augstākās izglītības padomes priekšlikuma¹. Savukārt valsts finansēto vietu skaitu profesionālās izglītības programmās, tajā skaitā – pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās, ko īsteno koledžas, nosaka IZM un nozaru ministrijas². Studiju finansējums no valsts budžeta līdzekļiem tiek piešķirts tikai pilna laika studijām.

Augstskolai vai koledžai no valsts budžeta līdzekļiem piešķiramā studiju finansējuma aprēķins balstās uz normatīvā finansējuma principu. Normatīvā studiju finansējuma aprēķina pamatā ir IZM noteiktās studiju vietas bāzes izmaksas, katrai augstākās izglītības iestādei noteiktais studiju vietu skaits un studiju izmaksu koeficienti, kas noteikti pa izglītības tematiskajām jomām MK noteikumu Nr.994 1. pielikumā.

Studiju finansējuma apmēru, ko augstskolai vai koledžai piešķir no valsts budžeta līdzekļiem bakalaura, profesionālo, maģistra studiju programmu īstenošanai, ņemot vērā paredzēto studiju vietu skaitu, aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$F_s = T_b \times [S(k_i \times n_i) + 1,5 \times S(k_i \times m_i)] + S_b \times S(n_i + m_i)$$

Tabula Nr. 2. MK noteikumu Nr.994 studiju finansējuma aprēķina formulas apzīmējumi un to skaidrojumi.

Apzīmējums	Skaidrojums
F _s	Studiju finansējuma apmērs
T _b	Studiju vietas bāzes izmaksas
k _i	Attiecīgās izglītības tematiskās jomas studiju izmaksu koeficients
n _i	Augstskolai vai koledžai noteiktais studiju vietu skaits bakalaura un profesionālajās studiju programmās attiecīgajā izglītības tematiskajā jomā
m _i	Studiju vietu skaits attiecīgās izglītības tematiskās jomas maģistra studiju programmās
S _b	Studiju vietas sociālā nodrošinājuma izmaksas bakalaura, profesionālajās un maģistra studiju programmās

Studiju finansējuma aprēķina formula kā Latvijas augstākās izglītības finansēšanas modeļa pamats pirmo reizi tika izstrādāta 1996. gadā RTU veiktā pētījuma „Augstākās izglītības finansējuma aprēķina metodika” ietvaros³. Turpmāko gadu laikā formula tika pilnveidota, veicot papildu aprēķinus studiju vietas bāzes izmaksām un izdodot atbilstošus MK noteikumus (MK 24.07.2001.

¹ 02.11.1995. likuma “Augstskolu likums” 51. pants

² 10.06.1999. likuma „Profesionālās izglītības likums” 31. panta otrā daļa

³ Lavendelis, E., Taraškevičs, R. „Augstākās izglītības finansējuma aprēķina metodika”, Rīga, Rīgas Tehniskā universitāte, 1996.

noteikumi Nr.334 „Kārtība, kādā augstskolas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem” un šo noteikumu grozījumi - MK noteikumi Nr.994)⁴.

Finansējuma aprēķina formulā viens no svarīgākajiem lielumiem ir vienas studiju vietas bāzes izmaksas un sociālā nodrošinājuma izmaksas. Studiju vietas bāzes izmaksas saskaņā ar MK noteikumu Nr.994 16. punktu katru gadu aprēķina IZM un līdz kārtējā gada 1. martam saskaņo ar Finanšu ministriju un tām ministrijām, kuru padotībā ir augstskolas un koledžas. Tās parāda, cik atbilstošā gada cenās maksā vislētākā akadēmiskā vai profesionālā bakalaura līmeņa studiju programma.

Studiju vietas bāzes izmaksas tiek aprēķinātas, izmantojot šādu formulu:

$$Tb = N1 + N2 + N3 + N4 + N5 + N6 + N7$$

Tabula Nr. 3. Studiju vietas bāzes izmaksu aprēķina formulā lietotie apzīmējumi un to skaidrojumi

Apzīmējums	Skaidrojums
Tb	Studiju vietas bāzes izmaksas
N1	Darba alga uz vienu studiju vietu gadā = (akadēmiskā personāla vidējā darba alga uz vienu studiju vietu gadā) + (pārējo darbinieku (turpmāk - darbinieks) darba alga uz vienu studiju vietu gadā)
N2	Darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas uz vienu studiju vietu gadā = (darba alga uz vienu studiju vietu gadā) x (valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas procents)
N3	Komandējumu un dienesta braucienu izmaksas uz vienu studiju vietu gadā - 2,0 lati (ekspertu atzinums)
N4	Pakalpojumu izmaksas uz vienu studiju vietu gadā = (sakarū pakalpojumu izmaksas uz vienu studiju vietu gadā) + (nekustamā īpašuma nodoklis par zemi uz vienu studiju vietu gadā) + (remontu izmaksas uz vienu studiju vietu gadā) + (tehniskās apkopes izmaksas uz vienu studiju vietu gadā) + (administratīvā darba nodrošināšana uz vienu studiju vietu gadā) + (citi pakalpojumi uz vienu studiju vietu gadā)
N5	Materiālu, energoresursu, ūdens un inventāra izmaksas uz vienu studiju vietu gadā = (patērētā elektroenerģija) + (apkure) + (ūdensapgāde) + (kanalizācija) + (mācību līdzekļu un materiālu iegādes izmaksas uz vienu studiju vietu gadā) + (inventāra iegādes izmaksas vienam studentam gadā) + (kancelejas preču iegādes izmaksas uz vienu studiju vietu gadā)
N6	Grāmatu un žurnālu iegādes izmaksas vienam studentam gadā = [(mācību grāmatu skaits uz vienu studiju vietu gadā) x (vidējā vienas grāmatas cena) / (grāmatu kalpošanas laiks gados)] + (žurnālu iegādes izmaksas uz vienu studiju vietu gadā)
N7	Iekārtu iegādes un modernizēšanas izmaksas uz vienu studiju vietu gadā = (iekārtu iegādes izmaksas uz vienu studiju vietu gadā) + (iekārtu modernizēšanas izmaksas uz vienu studiju vietu gadā)

IZM noteiktās studiju vietas bāzes izmaksas nav mainījušās jau kopš 2010. gada, un to apmērs ir 937,09 lati. 2009. gada sākumā studiju vietas bāzes izmaksu apmērs bija 1 404,31 lati, bet tā paša gada beigās, veicot konsolidācijas pasākumus ekonomiskās krīzes laikā, tas tika samazināts līdz 937,09 latiem (skat. nākamo tabulu).

⁴ Erins, I. „Augstākās izglītības finanšu vadības sistēmas izstrāde”, Rīga, Rīgas Tehniskā universitāte, 2012.

Tabula Nr. 4. Studiju vietu bāzes izmaksas, 2007.-2013. gads, latos

	2007.	2008.	2009.	2010. - 2013.
No attiecīgā gada 1. janvāra	1 057,33	1 267,20	1 404,31	937,09
No attiecīgā gada 1. septembra	1 267,20	1 401,57	937,09	937,09

Finansējuma aprēķina formulā izmantotie izglītības tematisko jomu studiju izmaksu koeficienti ir rādītāji, kas nosaka studiju vietas izmaksu apmēru attiecīgajā izglītības tematiskajā jomā attiecībā pret studiju vietas bāzes izmaksām. Studiju izmaksu koeficientu optimālās vērtības svārstās no 1,1 tieslietu jomā līdz 5,1 zobārstniecībā un 6,0 militārajā aizsardzībā.

Minimālie studiju izmaksu koeficienti tika ieviesti 2002. gadā, kad mainījās augstākās izglītības finansēšanas sistēma, pārejot uz normatīvo finansēšanas principu. Optimālās un minimālās koeficientu vērtības tika noteiktas, lai koeficientus būtu iespējams saskaņot ar valsts budžeta iespējām, jo optimālās koeficientu vērtības visām studiju tematiskajām jomām sākotnēji nebija iespējams nodrošināt. Minimālie studiju izmaksu koeficienti tika aprēķināti, balstoties uz finansiālo situāciju (resursu izmaksām, cenu līmeni) 2001. gadā. Uzsākot pāreju uz normatīvo finansēšanas principu 2002. gadā, MK noteikumos Nr.334 tika noteikts, ka optimālie studiju izmaksu koeficienti jāsasniedz pakāpeniski tuvāko 10 gadu laikā, katru gadu palielinot koeficienta vērtību par 1/10 daļu no starpības starp optimālajiem un minimālajiem koeficientiem. Līdz ar to atbilstoši noteikumiem 2012. gadā jau bija jāsasniedz studiju izmaksu koeficientu optimālās vērtības visās izglītības tematiskajās grupās. Ņemot vērā budžeta finansējuma samazinājumu augstākajai izglītībai ekonomiskās krīzes laikā (sākot ar 2009. gadu), šis lēmums pagaidām vēl nav izpildīts un šobrīd ir notikusi atgriešanās no optimālajiem uz tikai daļēji nodrošinātiem minimālajiem koeficientiem.⁵ Tāpat jāņem vērā, ka spēkā esošie 2006.gada 12.decembra MK noteikumi Nr.994 neparedz augstākās izglītības finansēšanai piemērot zemāku kā noteikto minimālo studiju izmaksu koeficientu.

Sociālā nodrošinājuma izmaksas uz vienu studiju vietu gadā aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$S = S1 + S2$$

Tabula Nr. 5. Sociālā nodrošinājuma izmaksu uz vienu studiju vietu gadā aprēķina formulā lietotie apzīmējumi un to skaidrojumi

Apzīmējums	Skaidrojums
S1	Stipendiju un transporta kompensācijas izmaksas uz vienu studiju vietu gadā = (vidējais stipendijas lielums mēnesī) x 12 + [(tālsatiksmes transportlīdzekļu izmaksu kompensācija mēnesī) x 10]
S2	Sporta, kultūras un dienesta viesnīcas izmaksas uz vienu studiju vietu gadā = (sportam uz vienu studiju vietu gadā) + (kultūrai uz vienu studiju vietu gadā) + (dienesta viesnīcas izmaksas uz vienu studiju vietu gadā)

2.2 Profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības finansēšana

Latvijā profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmas īsteno IZM padotībā esošās profesionālās izglītības iestādes, citu ministriju padotībā esošās profesionālās izglītības iestādes, pašvaldību profesionālās izglītības iestādes un privātās profesionālās izglītības iestādes.

⁵Izglītības un zinātnes ministrijas 19.03.2013. Informatīvais ziņojums "par valsts budžeta finansējuma normatīviem augstākās izglītības iestādēs un priekšlikumiem par nepieciešamību nodrošināt vienādu koeficientu piemērošanu augstākās izglītības iestādēm"

Profesionālās izglītības finansēšanu Latvijā nosaka šādi normatīvie dokumenti:

- ▶ 29.10.1988. likums „Izglītības likums”;
- ▶ 10.06.1999. likums „Profesionālās izglītības likums”;
- ▶ 02.10.2007. MK noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo” (turpmāk - MK noteikumi Nr.655);
- ▶ 28.07.2009. MK noteikumi Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”;
- ▶ 22.12. 2009. MK noteikumi Nr.1651 „Noteikumi par valsts tiešās pārvaldes iestāžu amatpersonu un darbinieku darba samaksu, kvalifikācijas pakāpēm un to noteikšanas kārtību” nosaka valsts profesionālās izglītības iestāžu pārējo darbinieku darba samaksu.
- ▶ 24.08.2004. MK noteikumi Nr.740 „Par stipendijām”.

Atbilstoši Izglītības likuma 59. pantam profesionālās izglītības iestādes finansē to dibinātāji. Valsts profesionālās izglītības iestādes finansē no to ministriju budžetiem, kuru padotībā tās atrodas. Pašvaldību dibinātajām profesionālās izglītības iestādēm no valsts budžeta līdzekļiem tiek finansēta pedagogu darba samaksa un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Privātās profesionālās izglītības iestādes pilnā apmērā finansē to dibinātāji.

Tabula Nr. 6. Profesionālās izglītības programmu finansēšanas avoti

Profesionālās izglītības iestādes atbilstoši dibinātājam	Pedagogu darba samaksa	Normējamās izmaksas	Nenormējamās izmaksas
Valsts profesionālās izglītības iestādes	Valsts budžeta finansējums	Valsts budžeta finansējums	Valsts budžeta finansējums
Pašvaldību profesionālās izglītības iestādes	Valsts budžeta finansējums	Pašvaldību budžeta finansējums	Pašvaldību budžeta finansējums
Privātās profesionālās izglītības iestādes	Privātais finansējums	Privātais finansējums	Privātais finansējums

Profesionālās izglītības iestāžu finansējums plānojams atbilstoši izglītojamo skaitam iestādē un izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumam uz vienu izglītojamo. Atbilstoši Profesionālās izglītības likuma 31. panta otrajai daļai IZM un nozaru ministrijas nosaka valsts finansēto vietu skaitu valsts, pašvaldību un privāto izglītības iestāžu akreditētajās profesionālās izglītības programmās.

Atbilstoši 02.10. 2007. MK noteikumiem Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo” izglītības programmu izmaksas veido normējamās un nenormējamās izmaksas:

- ▶ **normējamās izmaksas** - komandējumu un darba braucienu izdevumi, samaksa par pakalpojumiem, energoresursiem un ūdeni, kā arī mācību līdzekļu, materiālu, inventāra un iekārtu iegādes un iekārtu modernizēšanas izdevumi;
- ▶ **nenormējamās izmaksas** - stipendijas un transporta izdevumu kompensācija, dienesta viesnīcas uzturēšanas izmaksas, rehabilitācijas pasākumi un ēdināšanas pakalpojumi personām ar invaliditāti, kvalifikācijas prakses organizēšanas izmaksas, izmaksas par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem kvalifikācijas prakses laikā, izdevumi kultūrizglībai un sportam, kā arī darbinieku darba samaksa (alga un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas).

Katras izglītības programmas **normējamās izmaksas** aprēķina, reizinot izglītības programmu grupas "Vadība un administrēšana" iepriekš noteikto normējamo izmaksu apmēru (298,80 lati gadā uz vienu izglītojamo) ar izglītības programmai atbilstošās tematiskās jomas koeficientu. Profesionālās izglītības tematisko jomu koeficienti ir no 1,00 (piemēram, Informācijas un komunikācijas zinātnēm, Komerzinībām un administrēšanai), 2,00 (Individuālajiem pakalpojumiem, piemēram, Skaistumkopšanai), 2,90 - (Mehānikas, mašīnzinību un metālapstrādes izglītības programmu grupai), līdz 3,20 (Veselības aprūpei).

Izglītības programmas **nenormējamās izmaksas** ir šādas:

- ▶ transporta izdevumu kompensācija uz vienu izglītojamo - 32,00 lati gadā;

- ▶ dienesta viesnīcas uzturēšanas izmaksas: uz vienu dienesta viesnīcā dzīvojošo izglītojamo - 198,35 lati gadā; uz vienu dienesta viesnīcā dzīvojošo izglītojamo ar invaliditāti, kuram nepieciešami rehabilitācijas pasākumi atbilstoši viņa funkcionālajiem traucējumiem, - 348,35 lati gadā;
- ▶ izmaksas kultūrizglītībai un sportam uz vienu izglītojamo - 16,00 latu gadā;
- ▶ izmaksas stipendijām;
- ▶ izmaksas darbinieku darba samaksai (nosaka atbilstoši normatīvajiem aktiem par pedagogu darba samaksu vai par darba samaksas sistēmu no valsts budžeta finansējamo iestāžu darbiniekiem);
- ▶ kvalifikācijas prakses organizēšanas izmaksas (5,00 lati dienā) un izmaksas par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem kvalifikācijas prakses laikā (3,50 latu).

Atšķirībā no augstskolu un koledžu īstenoto augstākās izglītības programmu izmaksu aprēķina kārtības (MK noteikumi Nr.994), kur akadēmiskā personāla un pārējo darbinieku atalgojumam paredzētās izmaksas tiek iekļautas fiksētajā IZM noteiktajā vienas studiju vietas bāzes izmaksu apmērā, MK noteikumi Nr.655 paredz, ka profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmu izmaksas darbinieku samaksai tiek iekļautas izglītības programmas nenormējamās izmaksās, ko patstāvīgi aprēķina katra izglītības iestāde.

3. Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm izglītības sistēmas finansēšanas kārtība

3.1 Izglītības finansēšanas normatīvais regulējums

3.1.1 Finansējums formālās izglītības programmām

Galvenie normatīvie akti, kas regulē leM sistēmas iestāžu amatpersonu izglītības finansēšanas kārtību, ir:

- ▶ MK 16.03.2010. noteikumi Nr.257 „Noteikumi par kārtību, kādā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm tiek nosūtītas izglītības iegūšanai, kā arī mācību izdevumu segšanas un atmaksāšanas kārtību”;
- ▶ leM 30.12.2010. iekšējie noteikumi Nr.74 „Izglītības iestāžu, kurās amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm iegūst dienesta pienākumu izpildei nepieciešamo profesionālo izglītību, finansēšanas kārtību un finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles pamatprincipi”;
- ▶ leM 30.12.2011. iekšējie noteikumi Nr.55 „Pedagogu darba slodzes un skaita plānošanas kārtība”;
- ▶ leM 28.12.2010. iekšējie noteikumi Nr.67 "Valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaita noteikšanas kārtība akreditētajās profesionālajās izglītības programmās, ko īsteno Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu padotībā esošās koledžas un augstskolas, ar kurām noslēgts līgums par speciālistu sagatavošanu”;
- ▶ MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994 „Kārtība kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem” (tikai izdevumu plānošanai augstskolu augstākās izglītības programmām, kuras apgūst leM amatpersonas);
- ▶ leM sistēmas iestāžu un koledžu iekšējie normatīvie akti, piemēram:
  - ▶ VRK 18.01.2013. iekšējie noteikumi Nr.1 „Valsts robežsardzes koledžas pedagogu darba slodzes plānošanas, izpildes, uzskaites un kontroles kārtība”;
  - ▶ UCAK 29.02.2012. iekšējie noteikumi Nr.4 „Pedagogu darba slodzes uzskaites, kontroles un darba samaksas noteikšanas kārtība”;
  - ▶ VPK 30.05.2012. iekšējie noteikumi Nr.14 “Valsts policijas koledžas pedagogu skaita noteikšanas, darba slodzes plānošanas, uzskaites, kontroles un darba samaksas kārtība”.

MK noteikumi Nr.257 izglītības finansējuma plānošanas un piešķiršanas jomā nosaka izglītības iestādes, kurās leM sistēmas iestāžu amatpersonu mācību izdevumi tiek finansēti no valsts budžeta līdzekļiem, kā arī izdevumus, kas uzskatāmi par mācību izdevumiem, un šo izdevumu segšanas un atmaksāšanas kārtību. Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.257, ja leM sistēmas iestāžu amatpersona iegūst izglītību leM sistēmas iestāžu padotībā esošā koledžā vai citā šajos noteikumos noteiktajā izglītības iestādē attiecīgi pilna vai nepilna laika studijās, klātienē vai neklātienē, visi mācību izdevumi, kas saistīti ar izglītības iegūšanu, tiek segti no valsts budžeta līdzekļiem. MK noteikumi Nr.257 nosaka formulu, kura tiek izmantota izglītības izdevumu aprēķināšanai, kā arī paredz samazināta izmaksu apmēra piemērošanu, ja vienošanās protokolā ar augstskolu par 2.līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu īstenošanu noteiktās studiju vietas izmaksas ir zemākas, nekā mācību izdevumi, kas aprēķināti saskaņā ar MK noteikumos Nr.257 iekļauto formulu.

leM iekšējie noteikumi Nr.74 ir galvenais normatīvais akts, kas šobrīd nosaka to izglītības iestāžu, kurās leM sistēmas iestāžu amatpersonas iegūst nepieciešamo izglītību, finansēšanas kārtību, kā arī piešķirtā finansējuma izlietojuma kontroles kārtību. Iekšējie noteikumi attiecas uz visām leM sistēmas iestāžu padotībā esošajām izglītības iestādēm (koledžām), kā arī augstskolām, ar kurām

padotības iestādes ir noslēgušas līgumu par speciālistu sagatavošanu un kurās leM sistēmas amatpersonas iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību. Šobrīd leM iekšējie noteikumi Nr.74 neattiecas uz finansējumu, ko piešķir valsts akreditētajām izglītības iestādēm vai ārvalstu izglītības iestādēm (kuru izdots diploms tiek atzīts Latvijā), kurās amatpersonas iegūst dienesta pienākumu izpildei nepieciešamās speciālās zināšanas, kuras nevar iegūt leM sistēmas koledžās vai augstskolās, kurās amatpersonas apgūst noteiktas otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas un ar kurām leM sistēmas iestādes ir noslēgušas līgumu par speciālistu sagatavošanu. Vienīgais normatīvais akts, kas reglamentē kārtību, kādā tiek segta maksa par amatpersonu nosūtīšanu izglītības ieguvei uz šādu izglītības iestādi, ir MK noteikumi Nr.257. Atbilstoši MK noteikumiem Nr.257 mācību izdevumi šādos gadījumos tiek segti no attiecīgajai leM sistēmas iestādei piešķirtajiem kopējiem valsts budžeta līdzekļiem. Attiecīgā leM sistēmas iestāde šādos gadījumos slēdz līgumu ar izglītības iestādi par amatpersonas izglītības ieguvi un mācību izdevumu segšanu.

leM iekšējo notikumu Nr.74 6. sadaļa paredz, ka izdevumu plānošanas kārtība augstskolām, kurās amatpersonas par leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, veicama saskaņā ar normatīvajiem aktiem par kārtību, kādā augstskolas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem, proti, saskaņā ar MK noteikumiem Nr.994. Bet leM iekšējo noteikumu Nr.76 44. punkts paredz, ka, aprēķinot nepieciešamo finansējumu, MK noteikumos Nr.994 iekļautā izglītības tematiskās jomas „Civilā drošība” studiju izmaksu koeficienta apmēru iespējams samazināt, ja par to ir panākta vienošanās ar augstskolu.

Atšķirībā no finansējuma plānošanas augstskolām, kurās amatpersonas par leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, nepieciešamā finansējuma plānošanai un piešķiršanai amatpersonu izglītības īstenošanai leM sistēmas koledžās MK līmenī šobrīd nav izstrādāti konkrēti kritēriji un procedūras. Augstskolu likums, MK noteikumi Nr.994 un MK noteikumi Nr.655, kas reglamentē profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmu, koledžu un augstākās izglītības iestāžu finansēšanas kārtību Latvijā, nav tieši attiecināmi uz finansēšanas kārtību leM sistēmas koledžās. Atsevišķs normatīvais akts, kas attiektos uz leM sistēmas koledžām piešķiramā finansējuma aprēķināšanas metodiku, nav izdots (izņemot leM iekšējos noteikumus).

lemesli, kādēļ esošais ārējais regulējums izglītības finansēšanas jomā nav piemērojams leM sistēmas izglītības iestādēm, ir dažādi. Piemēram, augstskolu likums nosaka finansēšanas kārtību tikai tām augstskolām, kas īsteno otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas, bet leM sistēmas koledžās tiek īstenotas pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības mācību programmas. Savukārt MK noteikumos Nr.655 lietotā terminoloģija un vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu aprēķina formula atšķiras no MK noteikumos Nr.994 lietotās terminoloģijas un izmaksu aprēķina formulas, kas apgrūtina vienlaicīgu abu šo normatīvo aktu piemērošanu leM sistēmas koledžām, kur tiek īstenotas gan pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas, gan arī arodizglītības un profesionālās tālākizglītības programmas. MK noteikumos Nr.655 noteikts, ka izglītības programmu izmaksas veido normējamās un nenormējamās izmaksas, bet MK noteikumos Nr.994 noteikts, ka studiju izmaksas veido studiju bāzes izmaksas un sociālā nodrošinājuma izmaksas. Pie tam MK noteikumos Nr.655 nav noteikts, ka šie noteikumi attiecas arī uz profesionālās tālākizglītības programmām, kas šobrīd tiek īstenotas VRK un UCAK, un noteikumos nav iekļauta leM sistēmas koledžās īstenojamajām programmām atbilstoša tematiskā joma, izglītības programmu grupa un tai atbilstošais izglītības programmu izmaksu minimālais koeficients, kas nepieciešams, lai noteiktu katrai izglītības programmai paredzēto normējamo izmaksu apmēru.

MK noteikumi Nr.994 3. punktā noteikts, ka šie noteikumi neattiecas uz leM ministrijas sistēmā esošajām koledžām. Pēc leM pārstāvju sniegtās informācijas ir identificēti vairāki iemesli, kāpēc šie noteikumi nevar būt attiecināmi uz leM sistēmas izglītības iestādēm, piemēram:

- ▶ leM sistēmas koledžas ir valsts iestādes, kas atrodas tiešās valsts pārvaldes iestāžu padotībā (VP, VUGD un VRS), kas nav raksturīgs nevienai citai koledžai Latvijā; līdz ar to leM sistēmas koledžu nolikumi paredz, ka leM sistēmas iestādes, kuru padotībā atrodas koledžas, var koledžām deleģēt atsevišķu papildu funkciju, kas nav attiecināmas uz izglītības procesa nodrošināšanu;

- ▶ izglītības programmas, kas tiek īstenotas leM sistēmas koledžās, ir specifiskas un paredzētas tikai amatpersonu sagatavošanai dienestam leM sistēmas iestādēs, tās nav pieejamas ārpus leM sistēmas esošiem cilvēkiem;
- ▶ atšķirībā no citām koledžām leM sistēmas koledžās izglītības programmu īstenošana tiek finansēta tikai no valsts budžeta līdzekļiem un maksas studiju vietas un grupas netiek veidotas, līdz ar to no valsts budžeta piešķirtā finansējuma tiek segtas pilnīgi visas koledžas uzturēšanas izmaksas;
- ▶ pilna laika pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās studējošie un klātienē arodizglītības un profesionālās tālākizglītības programmās izglītojamie ir amatpersonas ar speciālo dienesta pakāpi, kas ieņem kadeta amatu un kuriem mācību laikā tiek piešķirta atlīdzība saskaņā ar Dienesta gaitas likumu nevis stipendija, kas tiek piešķirta citās izglītības iestādēs studējošajiem;
- ▶ pedagogu amatus leM sistēmas koledžās ieņem gan amatpersonas, kuru atlīdzības kārtību regulē Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums⁶ un uz tā pamata izdotie Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.568⁷, gan arī pedagogi, kas strādā uz darba līguma pamata un kuru atalgojums tiek noteikts saskaņā ar pedagogu darba samaksas noteikumiem; pedagogiem, kas ir dienesta amatpersonas, ir noteiktas arī specifiskas sociālās garantijas un atšķirīgs atvaļinājumu ilgums; izglītības iestāžu mācību personāla atalgojumu Latvijā regulē IZM noteiktā pedagogu atalgojuma sistēma (MK 28.07.2009. noteikumi Nr. 836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”), taču šajos noteikumos nav atrunāti atalgojuma aprēķina nosacījumi un darba slodzes aprēķina nosacījumi pedagogiem ar dienesta pakāpēm;
- ▶ infrastruktūra, kas nodota lietošanai VPK, UCAK un VRK, paredzēta arī attiecīgo leM sistēmas iestāžu (VP, VUGD un VR) pamatfunkciju izpildei (piemēram, UCAK pārvaldībā ir depo, ko izmanto arī VUGD ikdienas darbā), līdz ar to šīs koledžas nav iespējams pielīdzināt lielākajai daļai pārējo Latvijas koledžu koledžām (izņemot atsevišķas koledžas, kuras līdzīgi kā UCAK, VRK un VPK izglītības procesa nodrošināšanai izmanto infrastruktūru, kas paredzēta arī iestādes, kuras padotībā atrodas koledža, lietošanai (piemēram, Rīgas Sarkanā krusta koledža, kas ir RSU padotības iestāde, izmanto ēkas J.Asara ielā 5, Rīgā, un Hipokrāta ielā 3, Rīgā, kas pieder RSU)); kaut arī leM iekšējie noteikumi Nr.74 paredz netiešo izdevumu (t.sk. infrastruktūras uzturēšanas un citu izdevumu) uzskaiti un proporcionālu attiecināšanu uz koledžu īstenojamiem pasākumiem, šobrīd leM sistēmas koledžās nav ieviests vienots princips šo izmaksu pārdalei starp mācību nodrošināšanu un dienesta darba nodrošināšanu;
- ▶ atsevišķus izdevumus, kas paredzēti leM sistēmas izglītības iestāžu studiju vietas bāzes izmaksās (piemēram, ar infrastruktūras uzturēšanu saistīto pakalpojumu izmaksas, energoresursu izmaksas, formas tērpu izmaksas, specifisku materiālu un inventāra iegādes izmaksas u.c.), šobrīd sedz leM sistēmas iestādes, kuru padotībā atrodas katra koledža;
- ▶ atbilstoši noteikumiem katrā leM sistēmas izglītības iestādē plānotais izglītojamo skaits gada laikā var tikt mainīts atbilstoši leM sistēmas iestāžu nepieciešamībai pēc jauniem speciālistiem, ko var ietekmēt, piemēram, neplānota amatpersonu atvaļināšanās no dienesta.

leM iepriekšējo gadu laikā vairākas reizes ir virzījusi priekšlikumus jaunu MK noteikumu izstrādei vai esošo MK noteikumu grozījumu izstrādei, lai tie būtu attiecināmi arī uz leM sistēmas koledžām, bet līdz šim visām iesaistītajām pusēm nav izdevies vienoties par vienu visiem pieņemamu risinājumu. Bet grozījumu izstrāde esošajiem normatīvajiem aktiem nav tik efektīva dažādu iemeslu dēļ:

⁶ 01.12.2009. likums "Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums"

⁷ MK 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.568 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm mēnešalgu un speciālajām piemaksām”

- ▶ MK noteikumi Nr. 994 attiecas tikai uz pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmām, līdz ar to, pat ja šajos noteikumos veiktu grozījumus, kas tos ļautu piemērot arī leM koledžām, tas tik un tā nebūtu efektīvi, jo leM koledžās tiek īstenotas arī zemāku kvalifikācijas līmeņu profesionālās izglītības programmas (profesionālās tālākizglītības un arodizglītības programmas);
- ▶ MK noteikumos Nr.994 iekļautā finansējuma aprēķina formula nav piemērojama leM sistēmas koledžām, jo:
  - ▶ Saskaņā ar leM sniegto viedokli, leM sistēmas koledžās viena izglītojamā izglītošana izmaksā dārgāk nekā citās izglītības iestādēs (dēļ augstajām infrastruktūras uzturēšanas izmaksām; amatpersonām studiju laikā piešķiramā atalgojuma un citiem faktoriem);
  - ▶ leM sistēmas koledžās mācību personāls sastāv gan no amatpersonām, gan arī no pedagogiem, kas strādā uz darba līguma pamata, kas netiek paredzēts MK noteikumos Nr.994 iekļautajā formulā;
  - ▶ leM sistēmas koledžas atšķirībā no citām izglītības iestādēm pilda gan ar izglītības nodrošināšanu saistītās funkcijas, gan arī citas ar izglītības īstenošanu tieši nesaistītās funkcijas - infrastruktūras uzturēšana, kinoloģijas nodaļas uzturēšana, neformālo izglītības programmu īstenošana, fizisko normatīvu pārbaudījumu pieņemšana leM sistēmas dienestu amatpersonām;
- ▶ grozot Augstskolu likumu, tas visticamāk nebūtu piemērojams leM sistēmas koledžām, jo tas attiecas tikai uz otrā līmeņa augstākās izglītības programmām;
- ▶ atšķirība no citām izglītības iestādēm, kur pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās no valsts budžeta tiek finansētas tikai pilna laika studiju vietas, leM mācību iestādēs no budžeta līdzekļiem tiek finansētas arī nepilna laika studiju vietas;
- ▶ leM izglītības iestādēm ir īpašs regulējums, kas nav citām izglītības iestādēm - noteikumi, kas paredz, ka amatpersonai ir jāatmaksā mācību maksa, ja viņš aiziet no dienesta leM iestādēs, nenostādājot dienestā noteikto laiku (MK noteikumi Nr.257).

3.1.2 Finansējums neformālās izglītības programmām

Šobrīd MK līmenī nav izveidoti noteikumi, kas reglamentētu finansējuma plānošanas un piešķiršanas kārtību neformālās izglītības programmām. Tā kā leM iekšējie noteikumi Nr.74 attiecas uz koledžu izdevumu aprēķinu gan formālo izglītības programmu īstenošanai, gan arī neformālās izglītības programmu (kvalifikācijas paaugstināšanas kursi jeb profesionālās pilnveides kursi) īstenošanai⁸, šie noteikumi nosaka arī neformālās izglītības programmu finansēšanas kārtību. Tradicionāli izmaksas neformālo izglītības programmu nodrošināšanai katra leM sistēmas koledža aprēķina patstāvīgi, vadoties pēc saviem iekšējiem noteikumiem un leM iekšējiem noteikumiem Nr.74, un pēc tam iesniedz attiecīgos nepieciešamā finansējuma aprēķinus mācību programmu pasūtītājiem (VP, VUGD, VR).

3.1.3 Izglītības finansēšanas normatīvā regulējuma efektivitātes izvērtējums

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
1.	Normatīvajos aktos iekļautā finansēšanas sistēmas regulējuma izvērtējums (piemēram, vai ir pieejami finanšu plānošanas, izlietošanas	Šobrīd galvenais normatīvais akts, kas regulē finansēšanas kārtību leM amatpersonu izglītības jomā, ir leM iekšējie noteikumi Nr.74, kur noteikts, kā plānojami koledžu izdevumi izglītības nodrošināšanai amatpersonām un pārējie koledžas izdevumi (izdevumi infrastruktūrai utt.), kā arī kārtību, kādā plānojami izdevumi un piešķirams finansējums augstskolām, kurās amatpersonas studē otrā līmeņa profesionālās

⁸ leM 30.12.2010. iekšējo noteikumu nr.74 „Izglītības iestāžu, kurās amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm iegūst dienesta pienākumu izpildei nepieciešamo profesionālo izglītību, finansēšanas kārtību un finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles pamatprincipi” 5.1. punkts

Nr. p.k.	Izvērtējams kritērijs	Secinājums
	un kontroles funkciju realizēšanai nepieciešamie normatīvie akti un vai tie ir aktuāli?)	<p>augstākās izglītības programmās.</p> <p>Sarežģījumus finansējuma plānošanas jomā šobrīd rada tas, ka leM iekšējos noteikumos Nr.74 paredzētā finansējuma plānošanas kārtība atšķiras no izglītības finansējuma plānošanas kārtības, kas noteikta MK līmenī izdotajos normatīvajos aktos. Bet tajā pašā laikā neviens no esošajiem MK līmenī izdotajiem normatīvajiem aktiem, kas regulē finansējuma piešķiršanas kārtību profesionālās pamatizglītības, arodizglītības, profesionālās vidējās izglītības un augstākās izglītības programmās, nav attiecināms uz leM sistēmas koledžām.</p> <p>Pētījuma ietvaros tika identificētas vairākas esošā normatīvā regulējuma amatpersonu izglītības finansēšanas jomā nepilnības:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ pēc koledžu pārstāvju sniegtās informācijas leM iekšējos noteikumos Nr.74 nav iekļautas pietiekami detalizētas vadlīnijas plānoto izmaksu aprēķināšanai un atspoguļošanai, kā rezultātā atsevišķos jautājumos koledžu izpratne par izmaksu noteikšanu un atspoguļošanu leM noteikumos Nr.74 iekļauto pielikumu tabulās (kas iesniedzamas leM sistēmas iestādēm budžeta projekta izstrādes ietvaros) savā starpā atšķiras; ▶ leM noteikumi Nr.74 nenosaka precīzu kārtību, kā no kopējām amatpersonu izglītības īstenošanai nepieciešamajām izmaksām būtu nodalāmas tās infrastruktūras uzturēšanas izmaksas, kas nav tieši attiecināmas uz izglītības procesa īstenošanu, proti, šobrīd nav izveidots vienots princips, kā pārdalīt šīs izmaksas starp mācību nodrošināšanu un dienesta darba nodrošināšanu; ▶ tā kā šobrīd uz leM sistēmas koledžām neattiecas MK noteikumu Nr.944 prasības, leM sistēmas koledžas nevar pretendēt uz finansējumu no valsts pamatbudžeta zinātniskās darbības veikšanai; šobrīd leM sistēmas koledžas zinātniskos pētījumus veic par saviem līdzekļiem, un darba laiks, ko koledžu pedagogi velta zinātniskās darbības veikšanai, tiek ieskaitīts kopējā pedagogu darba laikā, ka samazina leM sistēmas koledžu iespējas un pedagogu motivāciju iesaistīties zinātniskajā darbībā; ▶ leM noteikumi Nr.74 neattiecas uz finansējumu, ko piešķir valsts akreditētajām izglītības iestādēm vai ārvalstu izglītības iestādēm (kuru izdots diploms tiek atzīts Latvijā), kurās amatpersonas iegūst dienesta pienākumu izpildei nepieciešamās speciālās zināšanas, kuras nevar iegūt leM sistēmas koledžās vai augstskolās, kurās amatpersonas šobrīd apgūst noteiktas otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas un ar kurām leM sistēmas iestādes ir noslēgušas līgumu par speciālistu sagatavošanu; ▶ lai gan leM iekšējie noteikumi Nr.74 nosaka atsevišķus pamatprincipus leM sistēmas koledžu finanšu līdzekļu izlietojuma kontrolei, precīzu koledžu finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtību nosaka katras leM sistēmas iestādes, kuras padotībā atrodas attiecīgā koledža, vadītājs; iespējams šī iemesla dēļ leM amatpersonu izglītības sistēmā šobrīd nav izveidota vienota un pārskatāma piešķirtā finansējuma izlietojuma uzskaites un kontroles sistēma; ▶ pedagogu skaita, darba slodzes un atalgojuma noteikšanas kārtību katrā leM sistēmas koledžā regulē koledžas iekšējie noteikumi, kas tiek izstrādāti saskaņā ar leM iekšējiem noteikumiem Nr.55 un kurus apstiprina leM sistēmas iestādes; leM iekšējie noteikumi Nr.55 nosaka vienotu leM sistēmas koledžu pedagogu darba slodzes noteikšanas un pedagogu skaita plānošanas kārtību, savukārt koledžu iekšējie noteikumi leM iekšējo noteikumu Nr.55 ietvarā precīzē konkrētajai leM sistēmas koledžai piemērojamos nosacījumus, tos saskaņojot ar

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
		<p>attiecīgo leM sistēmas iestādi, tādēļ pedagogu atalgojuma un darba slodžu aprēķina kārtība leM sistēmas koledžu starpā var būt atšķirīga;</p> <p>► šobrīd nevienos normatīvajos aktos nav atrunāti atalgojuma aprēķina nosacījumi un darba slodzes aprēķina nosacījumi pedagogiem, kas ir amatpersonas ar dienesta pakāpēm; šobrīd visu amatpersonu atalgojuma un darba slodzes nosacījumi ir atrunāti Dienesta gaitas likumā, bet, ņemot vērā pedagoga darba specifiku, arī šiem pedagogiem būtu lietderīgi noteikt detalizētākus slodzes un atalgojuma nosacījumus (piemēram, ne tikai kopējais darba laiks, bet arī darba laiks, kas tiek veltīts kontaktstundām, metodiskajam darbam un pētnieciskajam darbam).</p>
2.	leM izglītības sistēmas finansēšanas modeļa salīdzinājums ar citu Latvijas izglītības iestāžu finansēšanas modeli	<p>leM sistēmas koledžu finansēšanas modelis šobrīd ievērojami atšķiras no citu Latvijas koledžu un citu izglītības iestāžu, kur tiek īstenotas arodizglītības, profesionālās tālākizglītības un pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas, un šis atšķirības galvenokārt radušās atšķirīga normatīvā regulējuma piemērošanas dēļ. Esošā leM sistēmas koledžu finansēšanas sistēma, atšķirībā no citām koledžām un augstskolām, nebalstās uz normatīvā finansējuma principu. Proti, leM sistēmas koledžās īstenoto izglītības programmu finansējuma aprēķins nebalstās uz iepriekš noteiktu un fiksētu vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu vai normējamo izmaksu apmēru. leM sistēmas koledžas izdevumu plānošanas ietvaros aprēķina katras īstenotās izglītības programmas bāzes izmaksas, bet šīs bāzes izmaksas netiek noteiktas, vadoties pēc vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksām. Līdz ar to leM sistēmas koledžās vienas studiju (izglītojamo) vietas gadu no gada mainās atbilstoši aktuālajai situācijai.</p>
3.	leM izglītības sistēmas finansēšanas modeļa salīdzinājums ar citu ES valstu pieredzi iekšlietu sistēmas izglītības finansēšanā	<p>No trijām šī projekta ietvaros apskatītajām ārvalstīm tikai Igaunijā visi trīs valsts iekšējās drošības dienesti – valsts policija, valsts robežsardze un valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, tāpat kā Latvijā atrodas vienas valsts iestādes, iekšlietu ministrijas, padotībā. Apvienotajā Karalistē un Vācijā šo triju dienestu pārvaldības funkcijas ir pārdalītas vairāku valsts institūciju starpā, līdz ar to savā starpā atšķiras arī attiecīgo dienestu amatpersonu izglītības finansēšanas sistēmas.</p> <p>Nevienā no apskatītajām valstīm šo triju jomu izglītības finansēšanas sistēma nav integrēta kopējā valsts izglītības sistēmā, jo izglītības realizēšana tiek finansēta nevis no kopējā izglītības budžeta, bet gan no iekšlietu ministriju un citu atbildīgo valsts institūciju budžetiem.</p> <p>Atšķirībā no Igaunijas un Latvijas, kur finansējums policijas, robežsardzes un ugunsdzēsības un glābšanas dienestu darbībai tiek piešķirts no vienas valsts iestādes budžeta (no iekšlietu ministrijas budžeta), Vācijā un Anglijā šiem dienestiem finansējums tiek piešķirts no vairāku valsts, zemju un pašvaldību institūciju budžeta līdzekļiem.</p> <p>Vācijā un Igaunijā atšķirībā no Latvijas finansējums specializētām iekšlietu jomas un citām civilās jomas izglītības iestādēm, kur tiek apmācītas iekšlietu jomas dienestu amatpersonas, netiek piešķirts no attiecīgā dienesta budžeta (budžets tiek piešķirts izglītības iestādēm bez attiecīgo dienestu starpniecības). Vācijā šīm izglītības iestādēm finansējumu piešķir katras federālās zemes iekšlietu ministrija. Izņēmums ir atsevišķas apmācību programmas, kurām pasūtījumu no izglītības iestādēm veic pašas valsts policijas struktūrvienības. Šajos gadījumos pasūtītās apmācību programmas tiek apmaksātas no dienesta (konkrētās struktūrvienības) budžeta. Igaunijā finansējums Igaunijas Policijas un robežsardzes dienesta un Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta amatpersonu apmācībām dažādās izglītības iestādēs no iekšlietu ministrijas tiek piešķirts galvenajai izglītības iestādei iekšlietu jomā - Igaunijas Drošības zinātņu akadēmijai, kas piešķirto</p>

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
		<p>finansējumu sadala starp akadēmijā īstenotajām mācību programmām un citās izglītības iestādēm, kur tiek apmācītas šo dienestu amatpersonas.</p> <p>Principi, pēc kādiem tiek veidots amatpersonu izglītības vajadzībām paredzētais budžets visās valstīs ir līdzīgi - pamatā tiek ņemtas vērā amatpersonu obligātās izglītības prasības un amatpersonu papildu individuālās mācību vajadzības, kas tiek sakārtotas prioritārā secībā un iekļautas apmācību plānā. Pamatojoties uz apmācību plānā iekļautajām apmācību programmām un apmācāmo skaitu katrā programmā, tiek noteikts kārtējam gadam nepieciešamais finansējuma apmērs.</p>

3.2 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu apjoms

3.2.1 Plānoto finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu apjoms

3.2.1.1 leM sistēmas koledžu plānoto finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu apjoms

Projekta ietvaros tika identificēts, ka leM sistēmas koledžām šobrīd nav vienotas izpratnes par to, kā pareizi būtu aizpildāmas leM iekšējo noteikumu Nr.74 1.-7. pielikumā iekļautās tabulas izglītības nodrošināšanai paredzētā finansējuma aprēķinam. Kaut arī leM iekšējie noteikumi Nr.74 paredz principus izdevumu, t.sk. izglītības programmu un kursu īstenošanas izdevumu, plānošanai un uzskaitēi, problēmas rada fakts, ka šobrīd katra koledža leM iekšējo noteikumu Nr.74 pielikumos iekļautās tabulas aizpilda pēc saviem iekšēji noteiktiem principiem, proti, atsevišķos jautājumos koledžu izpratne par izmaksu atspoguļošanu leM noteikumos Nr.74 iekļauto pielikumu tabulās atšķiras.

Kā piemērus koledžu finanšu daļas pārstāvju nepilnīgai izpratnei par izmaksu aprēķina un atspoguļošanas kārtību un to rezultātā radītajām nesakritībām katras leM sistēmas koledžas iesniegtajos aprēķinos var minēt:

- ▶ atšķirīga izpratne par neformālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu aprēķina un atspoguļošanas kārtību (leM noteikumu Nr. 74 4. pielikuma 1. tabula) - UCAK atšķirībā no VPK un VRK finansējuma aprēķinā izglītības nodrošināšanai amatpersonām nenorāda plānotās izmaksas neformālās izglītības programmu īstenošanai; VRK norāda kopējās plānotās izmaksas visu koledžā īstenoto neformālo izglītības programmu nodrošināšanai; savukārt VPK atsevišķi izdala izmaksas licencētās profesionālās pilnveides programmas „Policijas darba pamati” īstenošanai un izmaksas visu pārējo profesionālās kvalifikācijas un pilnveides kursu un semināru īstenošanai;
- ▶ atšķirīga izpratne par sociālā nodrošinājuma izmaksu atspoguļošanu leM noteikumu Nr.74 4. pielikuma 2. tabulā - VRK kopējā finansējuma apmēra uz vienu valsts finansēto izglītojamo (studiju) vietu neiekļauj sociālā nodrošinājuma izmaksas, savukārt UCAK un VPK šīs izmaksas iekļauj;
- ▶ atšķirīga izpratne par to, kāds izglītojamo skaita rādītājs būtu jāpiemēro, lai aprēķinātu plānotās izmaksas uz vienu valsts finansēto izglītojamo (studiju) vietu - dažās koledžās (UCAK) tiek izmantots kopējais amatpersonu skaits, ko plānots sagatavot gada laikā (neatkarīgi no tā, vai visi izglītojamie mācās visu gadu vai tikai dažus mēnešus), bet citur (VPK, VRK) - vidējais izglītojamo vietu skaits gadā, kas tiek aprēķināts, dalot izglītojamo skaita kopsummu kārtējā gada 12 mēnešos ar 12 (kas ir pareizāka pieeja, jo tiek aprēķinātas izglītības bāzes izmaksas uz vienu studiju (izglītojamo) vietu gadā).

Iepriekš minēto un citu līdzīgu iemeslu dēļ ne visi koledžu norādītie izmaksu rādītāji, kas tika aprēķināti saskaņā ar leM iekšējiem noteikumiem Nr.74 un iesniegti leM sistēmas iestādēm iepriekšējo triju gadu laikā, var tikt objektīvi salīdzināti koledžu starpā. Tāpat atsevišķos gadījumos nav iespējams salīdzināt arī dažādu gadu datus vienas koledžas ietvaros, jo datu atspoguļošanas metode leM iekšējo noteikumu Nr.74 pielikumos iekļautajās tabulās gadu starpā atšķiras. Šāda

koledžu finanšu datu atspoguļošanas neatbilstība ierobežo iespējas pilnvērtīgi salīdzināt un analizēt koledžu sagatavotos datus.

Nākamajā tabulā norādītas leM sistēmas koledžu plānotās izmaksas katras izglītības programmas īstenošanai (bāzes izmaksas) 2011. un 2012. gadā.

Tabula Nr. 7. leM sistēmas koledžās īstenoto izglītības programmu bāzes izmaksas (gadā), 2011.-2012. g., LVL

Izglītības programma	2011.		2012.		2012./2011. (%)	
	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo
UCAK						
Pirmā līmeņa prof. augstākās izglītības programma (pilna laika klātiene)	145 581	3 831 ⁽¹⁾	169 816	3 466 ⁽¹⁾	17%	-10%
Pirmā līmeņa prof. augstākās izglītības programma (nepilna laika neklātiene)	65 125	1 357 ⁽¹⁾	76 468	1 108 ⁽¹⁾	17%	-18%
Arodizglītības programma „Ugunsdzēsējs glābējs”	145 552	1 941 ⁽¹⁾	170 392	2 367 ⁽¹⁾	17%	22%
Arodizglītības programma „Dispečers (iekšlietu jomā)”	7 452	2 484 ⁽¹⁾	8 897	1 779 ⁽¹⁾	19%	-22%
Prof. kvalifikācijas pilnveides kursi, semināri	- (2)	- (2)	- (2)	- (2)	- (2)	- (2)
VPK						
Pirmā līmeņa prof. augstākās izglītības programma (pilna laika klātiene)			58 431	927	- (4)	- (4)
Pirmā līmeņa prof. augstākās izglītības programma (nepilna laika neklātiene)	805 875 ⁽³⁾	8 059 ⁽³⁾	124 304	631	- (4)	- (4)
Arodizglītības programma (pilna laika klātiene)			111 281	1 040	- (4)	- (4)
Arodizglītības programma (nepilna laika neklātiene)	403 553 ⁽³⁾	6 509 ⁽³⁾	34 526	628	- (4)	- (4)
Licencēta prof. pilnveides programma „Policijas darba pamati”			45 496	1 468	- (4)	- (4)
Prof. kvalifikācijas pilnveides kursi, semināri	186 438 ⁽³⁾	37 ⁽³⁾	10 165	- (5)	- (4)	- (4)
VRK						
Pirmā līmeņa prof. augstākās izglītības programma (pilna laika klātiene)	184 017	4 973	207 926	6 116	13%	23%
Pirmā līmeņa prof. augstākās izglītības programma (nepilna laika neklātiene)	67 777	2 118	77 360	2 091	14%	-1%
Arodizglītības, prof. tālākizglītības programmas	240 492	3 250	267 279	2 905	11%	-11%
Prof. kvalifikācijas pilnveides kursi, semināri	99 557	139	105 459	120	6%	-14%

(1) tabulā norādītās bāzes izmaksas uz vienu studiju (izglītojamo) vietu atšķiras no UCAK 2011. un 2012. gada budžeta plānā norādītajām, jo bāzes izmaksas tika pārrēķinātas, aprēķinos izmantojot vidējo studējošo (izglītojamo) skaitu gadā, kā to veikušas arī VPK un VRK;

(2) dati par profesionālās kvalifikācijas pilnveides kursu un semināru izmaksām nav pieejami (šīs izmaksas netiek atsevišķi apkopotas);

(3) VPK dati par 2011. gadu nav pieejami dalījumā pa izglītības ieguves formām (pilna laika klātiene/nepilna laika neklātiene), pie tam kopējās bāzes izmaksās ieskaitītas arī sociālā nodrošinājuma izmaksas;

(4) 2012. g. un 2011. g. datus nav iespējams salīdzināt savā starpā, jo abu gadu starpā atšķiras datu atspoguļošanas pieeja;

(5) Nav pieejama informācija par vienas izglītojamo vietas bāzes izmaksām.

Visās trijās leM sistēmas koledžās lielāko daļu no kopējām izglītības bāzes izmaksām 2011. un 2012. gadā veidoja pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu īstenošanas izmaksas (kopā pilna laika klātienē un nepilna laika neklātienē studiju programmas).

2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, VRK un UCAK pieauga gan koledžu kopējās plānotās izglītības bāzes izmaksas, gan arī katras individuālās VRK un UCAK īstenotās izglītības programmas kopējās bāzes izmaksas (VPK 2011. un 2012. gada dati nav salīdzināmi, jo abu gadu aprēķini nav veikti pēc vienotas metodes). VRK izglītības programmu kopējās bāzes izmaksas 2012. gadā pieauga par 6% līdz 14%, bet UCAK - par 17% līdz 19%. Turpretim vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas 2012. gadā, salīdzinājumā ar 2011. gadu, vairākās izglītības programmās samazinājās. Gan VRK 2012. gadā vienas studiju vietas bāzes izmaksas, salīdzinot ar 2011. gadu, pieauga tikai pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā pilna laika klātienē studijām (par 23%). Visu pārējo VRK un UCAK izglītības programmu bāzes izmaksas uz vienu studiju (izglītojamo) vietu samazinājās par 1% (VRK īstenotās pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas nepilna laika neklātienē studijām) līdz pat 22% (UCAK īstenotajai arodizglītības programmai „Dispečers”).

Nākamajās trijās tabulās attēloti visu triju leM sistēmas koledžu 2012. gadam plānotie izdevumi uz vienu valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu. Dati attēloti dalījumā pa koledžu īstenotajām programmām un izglītības ieguves formām (pilna laika klātienē / nepilna laika neklātienē). Salīdzinot nākamajās trijās tabulās norādītās izmaksas, jāņem vērā, ka UCAK norādītajās izmaksās ir iekļautas arī neformālo izglītības programmu īstenošanas izmaksas, jo, atšķirībā no VPK un VRK, UCAK savos budžeta plānos šīs izmaksas atsevišķi nav izdalījuši.

Tabula Nr. 8. UCAK izglītības programmu īstenošanai paredzēto izdevumu apjomu raksturojošie rādītāji, 2012.g., LVL

Rādītājs	Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma		Arodizglītības, profesionālās tālākizglītības programmas	
	Pilna laika klātienē	Nepilna laika neklātienē	Ugunsdzēsējs glābējs	Dispečers (iekšlietu jomā)
Valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaits (vidēji gadā) ⁽¹⁾	49	69	72	5
Tiešie izdevumi izglītības programmu īstenošanai uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	3 431	1 088	2 329	1 693
Netiešie izdevumi izglītības programmu īstenošanai uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	35	20	37	87
Izglītības bāzes izmaksas uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	3 466	1 108	2 367	1 779
Kopējais finansējuma apmērs uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu (t.sk. sociālā nodrošinājuma izmaksas)	6 742	1 108	2 367	1 779

(1) Izmaksas uz vienu studiju (izglītojamo) vietu tika aprēķinātas, izmantojot vidējo studējošo (izglītojamo) skaitu gadā nevis reālo gada laikā izglītojamo skaitu (lai dati būtu salīdzināmi ar VPK un VRK datiem), līdz ar to tabulā norādītās izmaksas uz vienu studiju (izglītojamo) vietu atšķiras no UCAK 2012. gada budžeta plānā norādītajām vērtībām.

Tabula Nr. 9. VPK izglītības programmu īstenošanai paredzēto izdevumu apjomu raksturojošie rādītāji, 2012.g., LVL

Rādītājs	Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma		Arodizglītības, profesionālās tālākizglītības programmas	
	Pilna laika klātienē	Nepilna laika neklātienē	Pilna laika klātienē	Nepilna laika neklātienē
Valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaits (vidēji gadā)	63	197	107	55
Tiešie izdevumi izglītības programmu īstenošanai uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	865	595	996	595
Netiešie izdevumi izglītības programmu īstenošanai uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	62	36	44	33
Izglītības bāzes izmaksas uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	927	631	1 040	628
Kopējais finansējuma apmērs uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu (t.sk. sociālā nodrošinājuma izmaksas)	4 667	631	4 656	628

Tabula Nr. 10. VRK izglītības programmu īstenošanai paredzēto izdevumu apjomu raksturojošie rādītāji, 2012.g., LVL

Rādītājs	Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma		Arodizglītības, profesionālās tālākizglītības programmas
	Pilna laika klātienes studijas	Nepilna laika neklātienes studijas	
Valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaits (vidēji gadā)	34	37	92
Tiešie izdevumi izglītības programmu īstenošanai uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	1 676	672	901
Netiešie izdevumi izglītības programmu īstenošanai uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	4 440	1 419	2 004
Izglītības bāzes izmaksas uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu	6 116	2 091	2 905
Kopējais finansējuma apmērs uz 1 valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu (neieskaitot sociālā nodrošinājuma izmaksas)	6 116	2 091	2 905

Viszēmākās plānotās vienas studiju vietas bāzes izmaksas pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas īstenošanai bija VPK - 927 lati gadā pilna laika klātienes studijām un 631 lats gadā nepilna laika neklātienes studijām. Savukārt visaugstākās plānotās vienas studiju vietas bāzes izmaksas pirmā līmeņa profesionālajā augstākās izglītības programmā 2012. gadā bija VRK - 6 116 lati gadā pilna laika klātienes studijām un 2 091 lats gadā nepilna laika neklātienes studijām. Lielāko daļu no šīm vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksām veidoja netiešie izdevumi (72,6% pilna laika klātienes studiju programmai un 67,9% nepilna laika neklātienes studiju programmai). Arī pārējās VRS īstenotajās izglītības programmās, atšķirībā no UCAK un VPK īstenotajām izglītības programmām, netiešie izdevumi izglītības programmu īstenošanai uz vienu studiju (izglītojamo) vietu ievērojami pārsniedz tiešo izdevumu apmēru uz vienu studiju (izglītojamo) vietu. UCAK netiešie izdevumi veido no 1% līdz 5% no kopējām bāzes izmaksām uz vienu studējošo (izglītojamo) vietu, VPK no 4% līdz 7% no kopējām bāzes izmaksām uz vienu studējošo (izglītojamo) vietu, bet VRK no 68% līdz 73% no kopējām bāzes izmaksām uz vienu studējošo (izglītojamo) vietu.

Arī arodizglītības un profesionālās tālākizglītības programmās visaugstākās plānotās vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas (pilna laika klātienes programmā) 2012. gadā bija VRK - 2 905 lati gadā. UCAK profesionālās tālākizglītības programmās vienas izglītojamo vietas plānotās bāzes izmaksas 2012. gadā bija 2 367 lati un 1 779 lati gadā, bet VPK arodizglītības programmā - 1 040 lati gadā. VPK ir vienīgā no IeM sistēmas koledžām, kur arodizglītības programma („Polijas darbs”) ir pieejama arī nepilna laika neklātienes studiju formā, šīs programmas plānotās vienas izglītojamo vietas bāzes izmaksas bija 628 lati gadā.

Kopējais finansējuma apmērs uz vienu valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu visu triju koledžu starpā nevar būt objektīvi salīdzināms, jo VPK un UCAK tas tiek norādīts, kopējā summā ieskaitot arī sociālā nodrošinājuma izmaksas, savukārt VRK sagatavotajos izdevumu aprēķinos kopējā finansējuma apmērā uz vienu studiju (izglītojamo) vietu sociālā nodrošinājuma izmaksas netiek iekļautas.

Salīdzinot VPK un UCAK plānotos kopējā finansējuma apmērus uz vienu valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu, kā arī plānotās sociālā nodrošinājuma izmaksas, jāņem vērā, ka UCAK no koledžas budžeta atalgojums tiek izmaksāts tikai tiem koledžas kadetiņiem, kas studē koledžas īstenošanās pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas pilna laika klātienes studiju grupā, bet visām pārējām VUGD amatpersonām, kas tiek nosūtītas izglītības iegūšanai UCAK īstenojamajās programmās, atalgojums mācību laikā tiek piešķirts no VUGD budžeta. Savukārt VPK un arī VRK no koledžu budžeta atalgojums tiek piešķirts visām VP un VRS amatpersonām, kuras mācās VPK un VRK pilna laika klātienes programmās, proti, gan pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās, gan arī arodizglītības un profesionālās tālākizglītības programmās. Sociālā nodrošinājuma izmaksas UCAK īstenojamajā pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības pilna laika klātienes programmā 2012. gadam tika plānotas 3 916 latu apmērā uz vienu studiju vietu gadā. VPK 2012. gadam plānotais sociālā nodrošinājuma izmaksu apmērs uz vienu studiju vietu pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā bija 3 740 lati gadā, un arodizglītības programmā - 3 616 lati gadā.

3.2.1.2 Plānotais finansējuma apjoms augstskolām, kurās leM sistēmas amatpersonas iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību

Finansējumu amatpersonu studijām otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās, kas tiek īstenotas RSU un RA plāno leM sistēmas iestādes (izņemot otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu „Ugunsdrošība un civilā aizsardzība”, kas pieejama VUGD amatpersonām – šīs programmas īstenošanu finansē IZM). Tā kā VUGD neslēdz līgumu ar RTU par amatpersonu sagatavošanu otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā „Ugunsdrošība un civilā aizsardzība”, dienesta budžetā izmaksas šīs programmas apgūšanai netiek paredzētas.

Vienas studiju vietas bāzes izmaksas attiecīgajās RSU un RA studiju programmās tiek aprēķinātas, vadoties pēc IZM noteiktajām vienas studiju vietas bāzes izmaksām. Taču faktiski piemērojamā studiju finansējuma uz vienu studiju vietu aprēķinam netiek izmantoti MK noteikumos iekļautie izglītības tematiskās jomas „Civilā drošība” studiju izmaksu koeficienti - 2,7 (minimālā vērtība) un 4,2 (optimālā vērtība). Tā vietā aprēķinos tiek piemēroti koriģējošie koeficienti, kas noteikti uz leM sistēmas iestāžu un attiecīgo augstskolu noslēgto vienošanos pamata. Koriģējošo koeficientu vērtības 2011. un 2012. gadā bija zemākas nekā MK noteikumos Nr.994 noteiktā studiju izmaksu koeficienta minimālā vērtība.

Nepieciešamā finansējuma aprēķins AR un RSU īstenotajām otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmām attēlots nākamajās divās tabulās. Gan RSU, gan arī RA programmām aprēķinātais studiju finansējuma apmērs uz vienu studiju vietu 2011. un 2012. gadā saglabājās nemainīgs.

Tabula Nr. 11. Nepieciešamā finansējuma aprēķins otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas „Tiesību zinātne” apguvei RSU VP amatpersonām, 2011., 2012. g., LVL

Izglītības programma	Vidējais studiju vietu skaits	Vienas studiju vietas bāzes izmaksas	Studiju izmaksu koeficients	Studiju finansējums uz vienu studiju vietu	Koriģējošais koeficients	Studiju finansējums uz vienu studiju vietu ar koriģējošo koeficientu	Kopējais studiju finansējums gadā
2011. gads							
Pilna laika klātiene	18	937,09	1	937,09	0,96	900,00	16 497,00
Nepilna laika neklātiene	73	937,09	0,75	702,82	0,96	675,00	49 497,92
Kopā	92	x	x	x	x	x	65 994,92
2012. gads							
Pilna laika klātiene	12	937,09	1	937,09	0,96	900,00	10 425,00
Nepilna laika neklātiene	179	937,09	0,75	702,82	0,96	675,00	120 560,00
Kopā	191	x	x	x	x	x	130 985,00

RSU īstenotajā otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā VP amatpersonām ir pieejamas kā pilna laika klātienes studiju grupas, tā nepilna laika neklātienes studiju grupas. Nepilna laika neklātienes studijām vienas studiju vietas bāzes izmaksām tiek piemērots studiju izmaksu koeficients 0,75. Aprēķinātajam studiju finansējumam uz vienu studiju vietu tiek piemērots koriģējošais koeficients 0,96, kas noteikts uz RSU un VP savstarpējās vienošanās pamata. Tā rezultātā kopējā studiju finansējuma aprēķinā 2011. gadam un 2012. gadam noteiktās vienas studiju vietas izmaksas ir 900 latī gadā pilna laika klātienes studijām un 675 latī gadā nepilna laika neklātienes studijām.

Tabula Nr. 12. Nepieciešamā finansējuma aprēķins otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas „Robežapsardze” apguvei RA VRS amatpersonām, 2011., 2012. g., LVL

Izglītības programma	Vidējais studiju vietu skaits	Vienas studiju vietas bāzes izmaksas	Studiju izmaksu koeficients	Studiju finansējums uz vienu studiju vietu	Koriģējošais koeficients	Studiju finansējums uz vienu studiju vietu ar koriģējošo koeficientu	Kopējais studiju finansējums gadā
2011. gads							
Nepilna laika neklātiene	7	937,09	0,75	702,82	1,06713	750,00	5 250,00
2012. gads							
Nepilna laika neklātiene	26	937,09	0,75	702,82	1,06713	750,00	19 500,00

Ņemot vērā to, ka RA īstenotā otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma „Robežapsardze” VRS amatpersonām ir pieejama tikai nepilna laika neklātienes studiju veidā, vienas studiju vietas bāzes izmaksām šajā programmā tiek piemērots studiju izmaksu koeficients 0,75, kā rezultātā studiju finansējums (pirms koriģējošā koeficienta piemērošanas) ir 702,82 latu gadā. Pamatojoties uz vienošanos, kas noslēgta starp RA un VRS, studiju vietas bāzes izmaksām 2011. un 2012. gadā tika pielietots koriģējošais koeficients - 1,06713. Līdz ar to kopējais faktiskais finansējums uz vienu studiju vietu ir 750 latu gadā. Pirmā uzņemšana RA īstenotajā otrā līmeņa profesionālās izglītības programmā nepilna laika studijām notika 2011. gada septembrī, kad studijām tika uzņemtas 20 VRS amatpersonas. Līdz ar to 2011. gadā finansējums RA 5 250 latu apmērā tika paredzēts tikai četriem mēnešiem.

3.2.2 Faktiski piešķirto finanšu resursu ieņēmumu apjoms

Nākamajā tabulā apkopoti dati par izglītības iestāžu, kurās izglītību iegūst IeM sistēmas iestāžu amatpersonas, faktisko kopējo ieņēmumu apjomu laika posmā no 2010. līdz 2012. gadam.

Tabula Nr. 13. Informācija par izglītības iestāžu finansēšanas apmēru 2010. - 2012. gadā no IeM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem, LVL

Nosaukums	VPK	VRK	UCAK	LU	RA	RSU	Kopā
2010. gads							
Ieņēmumi kopā	1 539 243	1 941 402	612 157	186 673	0	0	4 279 475
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem (bez slēgtajiem asignējumiem)	1 530 794	1 865 944	576 899	186 673			4 160 310
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	8 449	68 504	35 258				112 211
Transferti		6 954					6 954
2011. gads							
Ieņēmumi kopā	1 397 395	1 778 115	674 095	100 973	3 753	59 685	4 014 016
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem (bez slēgtajiem asignējumiem)	1 369 569	1 669 104	640 458	100 973	3 753	59 685	3 843 542
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	27 826	100 496	33 637				161 959
Transferti		8 515					8 515
2012. gads							
Ieņēmumi kopā	1 537 844	2 090 920	748 519	21 851	20 250	129 088	4 548 472
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem (bez slēgtajiem asignējumiem)	1 528 277	1 862 342	724 213	21 851	20 250	129 088	4 286 021
Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	9 567	85 269	24 306				119 142
Transferti		141 077					141 077

Kopējais faktiskais izglītības iestāžu, kurās izglītību iegūst leM sistēmas iestāžu amatpersonas, ieņēmumu apjoms 2010. gadā bija 4,28 miljoni latu, no kuriem 4,16 miljoni latu bija dotācija no leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. 2011. gadā kopējais izglītības iestāžu ieņēmumu apjoms samazinājās līdz 4,01 miljoniem latu (no kuriem 3,84 miljoni latu bija dotācija no leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem), bet 2012. gadā kopējais ieņēmumu apjoms atkal palielinājās līdz 4,55 miljoniem latu (no kuriem 4,29 miljoni latu bija dotācija no leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem). Jāņem vērā, ka šajā kopējā ieņēmumu apmērā un kopējo valsts budžeta asignējumu apmērā nav iekļauti RTU ieņēmumi un piešķirtais finansējums par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas „Ugunsdrošība un civilā aizsardzība” īstenošanu, kur izglītību iegūst VUGD amatpersonas, jo šie izdevumi tiek segti no IZM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem.

Kopējā finansējuma apmērā ir iekļauts finansējums arī LU, kur pēc LPA likvidēšanas izglītību turpināja iegūt atsevišķas LPA studējošās leM sistēmas iestāžu amatpersonas.

Papildus dotācijām no leM sistēmas iestāžu piešķirtā valsts budžeta koledžas ienākumus gūst arī no atsevišķu maksas pakalpojumu sniegšanas. Vislielākie ieņēmumi no maksas pakalpojumu sniegšanas leM koledžu starpā laika posmā no 2010. - 2012. gadam bija VRK, kas ieņēmumus no maksas pakalpojumiem galvenokārt gūst no maksas par dienesta viesnīcas pakalpojumu sniegšanu un maksas par VRK sporta mācību centra un lauku mācību centra pakalpojumu sniegšanu.

Saskaņā ar MK 13.10.2008. noteikumiem Nr.840 „Noteikumi par valsts policijas koledžas sniegto maksas pakalpojumu cenrādi”, VPK ieņēmumus no maksas pakalpojumu sniegšanas un citus pašu ieņēmumus veido ieņēmumi no:

- ▶ maksas par atkārtotu pārbaudījumu kārtošanu un mācību kursu apguvi;
- ▶ pieteikšanās dokumentu pieņemšanas un reģistrēšanas maksas;
- ▶ maksas par akadēmisko izziņu izsniegšanu;
- ▶ maksas par profesionālās pilnveides izglītības programmu nodarbību vadīšanu citās leM sistēmas koledžās;
- ▶ maksas par profesionālās pilnveides izglītības programmas kvalifikācijas eksāmena pieņemšanu;
- ▶ un citi.

UCAK, kas papildus augstāk minētajiem maksas pakalpojumiem, kas tiek īstenoti VPK, sniedz arī tādus maksas pakalpojumus kā⁹:

- ▶ dienesta viesnīcas pakalpojumi;
- ▶ mācības profesionālās tālākizglītības programmā „Ugunsdrošība un ugunsdzēsība” (maksas grupa atsevišķu uzņēmumu speciālistiem, kuriem ir savas ugunsdzēsēju brigādes);
- ▶ mācības dažādās neformālās izglītības programmās (darba aizsardzības speciālistiem, par objektu ugunsdrošību atbildīgajiem speciālistiem, citiem interesentiem);
- ▶ ugunsdzēsības inventāra un citu dažādu materiālu ugunsdrošības pārbaudes un izmēģinājumi UCAK laboratorijā;
- ▶ un citi.

Nākamajā tabulā apkopoti dati par leM sistēmas koledžu budžetā plānotajiem ieņēmumiem un izdevumiem un faktiski piešķirto finansējuma apmēru un 2011. - 2012. gadā.

---

⁹ MK 28.12.2010. noteikumi Nr.1203 „Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledžas sniegto maksas pakalpojumu cenrādis”.

Tabula Nr. 14. VPK, VRK un UCAK plānotie budžeta ieņēmumi un izdevumi un piešķirtais finansēšanas apmērs no leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem, 2011. - 2012.g., LVL

Nosaukums	VPK		VRK		UCAK	
	Plāns	Fakts	Plāns	Fakts	Plāns	Fakts
2011. gads						
Ieņēmumi kopā:	1 379 583	1 397 395	1 753 146	1 778 115	647 579	674 095
t.sk. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem (bez slēgtajiem asignējumiem)	1 368 418	1 369 569	1 682 567	1 669 104	612 579	640 458
Izdevumi kopā	1 380 204	1 397 977	1 753 146	1 778 342	647 579	674 127
Uzturēšanas izdevumi, t.sk.:	1 377 422	1 395 196	1 753 146	1 770 245	647 579	674 127
Kārtējie izdevumi:	1 377 422	1 395 196	1 753 146	1 763 362	647 579	674 127
<i>Atlīdzība</i>	1 324 559	1 326 404	1 494 436	1 524 507	567 079	594 958
<i>Preces un pakalpojumi</i>	52 863	68 792	258 710	238 855	80 500	79 169
Subsīdijas dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0	6 787	0	0
Uzturēšanas izdevumu transf.	0	0	0	96	0	0
Kapitālie izdevumi	2 782	2 781	0	8 097	0	0
2012. gads						
Ieņēmumi kopā	1 534 280	1 537 844	1 881 653	2 090 920	722 828	748 519
t.sk. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem (bez slēgtajiem asignējumiem)	1 526 777	1 528 277	1 704 685	1 862 342	687 158	724 213
Izdevumi kopā	1 534 318	1 537 874	1 881 653	1 955 686	722 828	748 519
Uzturēšanas izdevumi, t.sk.:	1 534 318	1 536 374	1 881 653	1 939 953	722 828	748 519
Kārtējie izdevumi:	1 534 318	1 536 374	1 881 653	1 938 046	722 828	748 519
<i>Atlīdzība</i>	1 484 155	1 484 155	1 557 902	1 518 387	639 782	654 437
<i>Preces un pakalpojumi</i>	50 163	52 219	323 751	419 659	83 046	94 082
Subsīdijas dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0	1 907	0	0
Kapitālie izdevumi	0	1 500	0	15 733	0	0

2011. un 2012. gadā visām leM sistēmas koledžām kopējie ieņēmumi un no leM valsts budžeta līdzekļiem piešķirto dotāciju apmērs pārsniedza katras koledžas kārtējam gadam plānotos ieņēmumu apmēru. VPK šis pieaugums bija salīdzinoši neliels (kopējiem ieņēmumiem 1,29% 2011. gadā un 0,23% 2012. gadā); VRK kopējiem ieņēmumiem - 1,42% 2011. gadā un 11,12% 2012. gadā; UCAK - 4,09% 2011. gadā un 3,55% 2012. gadā.

Vislielāko leM sistēmas koledžu izdevumu daļu veidoja izdevumi par atlīdzību - 78% līdz 97% no kopējiem koledžas izdevumiem. Vislielākie izdevumi par atlīdzību 2011. un 2012. gadā bija VRK (1,52 miljoni latu jeb 83% līdz 85% no kopējā izdevumu apmēra), bet viszemākie - UCAK - 0,59 miljoni latu (2011. gadā) un 0,65 miljoni latu (2012. gadā) (aptuveni 87,5% no kopējiem UCAK izdevumiem). Laika posmā no 2011. Līdz 2012. gadam faktiskie izdevumi par atlīdzību VPK un UCAK pieauga par attiecīgi 12% un 10%, bet VRK samazinājās par 0,4%.

3.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas process

3.3.1 Finansēšanas avoti

Atbilstoši MK noteikumu Nr.257 16. punktam leM sistēmas amatpersonu izglītības izdevumi tiek segti no:

- ▶ leM sistēmas koledžai attiecīgajam saimnieciskajam gadam plānotajiem valsts budžeta līdzekļiem - ja amatpersona nosūtīta izglītības iegūšanai uz leM sistēmas koledžu (visas leM sistēmas koledžās īstenotās izglītības programmas tiek finansētas no valsts budžeta

līdzekļiem, izglītības programmu apguve leM sistēmas amatpersonām par maksu netiek īstenota);

- ▶ leM vai leM sistēmas iestādei attiecīgajam saimnieciskajam gadam plānotajiem valsts budžeta līdzekļiem - ja amatpersona nosūtīta uz augstskolu otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības ieguvei;
- ▶ leM sistēmas iestādei attiecīgajam saimnieciskajam gadam plānotajiem valsts budžeta līdzekļiem - ja amatpersona tiek nosūtīta uz valsts akreditētu izglītības iestādi vai ārvalsts izglītības iestādi, kuras izdots diploms tiek atzīts Latvijā, ja dienesta pienākumu izpildei nepieciešamas speciālas zināšanas, kuras nevar iegūt leM sistēmas koledžās un augstskolās, uz kurām amatpersonas tiek nosūtītas otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības ieguvei.

3.3.2 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas process

3.3.2.1 leM sistēmas koledžu finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas process

leM sistēmas koledžu darbības nodrošināšanas izdevumi tiek plānoti leM dienestu, kuru padotībā koledžas atrodas, attiecīgajās pamatbudžeta programmās: 06.00.00 „Valsts policijas darbība”, 10.00.00 „Valsts robežsardzes darbība” un 07.00.00 „Ugunsdrošība, glābšana un civilā aizsardzība”, un netiek paredzēti atsevišķās apakšprogrammās, jo ietver ne tikai izdevumus izglītības programmu īstenošanai, bet arī izdevumus citiem koledžu nolikumos paredzētajiem izdevumiem, kas saistīti ar leM sistēmas iestāžu funkciju izpildi. Šobrīd finansējuma plānošana notiek atbilstoši leM 30.12.2010. iekšējiem noteikumiem Nr.74, kas paredz detalizētu leM sistēmas koledžu izdevumu aprēķinu un sadalījumu pa īstenotajām izglītības programmām un funkcijām, norādot arī citās budžeta programmās plānoto izdevumu apjomu, kas saistīts ar koledžu darbības nodrošināšanu. Nepieciešamo finansējumu amatpersonu izglītības nodrošināšanai leM sistēmas koledžās plāno un aprēķina katra koledža.

Atbilstoši leM iekšējiem noteikumiem Nr.74 leM sistēmas koledžas katru gadu sagatavo un iesniedz leM sistēmas iestādēm kārtējā gada koledžas budžeta projektu, kur iekļauti detalizēti izmaksu aprēķini visu koledžā īstenoto formālās un neformālās izglītības programmas nodrošināšanai. Budžeta projekta sagatavošanas procesā koledžas iesniedz padotības iestādei izvērtēšanai un saskaņošanai aizpildītas leM iekšējo noteikumu Nr.74 1.- 5. pielikumā iekļautās veidlapas, kurās tās norāda kārtējam gadam plānotās izmaksas dalījumā pa dažādiem pasākumiem, izmaksu kategorijām un izglītības programmām.

leM sistēmas koledžu ieņēmumi un izdevumi tiek plānoti sadalījumā pa sešiem pasākumiem:

- 1) izglītības nodrošināšana amatpersonām;
- 2) infrastruktūras uzturēšana, kas tikai daļēji nepieciešama formālo vai neformālo izglītības programmu īstenošanai, un tiek izmantota arī leM sistēmas iestāžu pamatfunkciju un ar to saistīto uzdevumu izpildes nodrošināšanai;
- 3) citu padotības iestādes deleģēto uzdevumu izpilde;
- 4) koledžas uzturēšanas un darbības nodrošināšana (vispārējā personāla, kas veic administratīvās un atbalsta funkcijas, uzturēšana un darbības nodrošināšana);
- 5) maksas pakalpojumu sniegšana;
- 6) citi pasākumi.

Pēc tam sagatavotais budžeta projekts tiek iesniegts leM sistēmas iestādei, kuras padotībā atrodas attiecīgā koledža. leM sistēmas iestādes, pamatojoties uz koledžas iesniegtajiem plānoto ieņēmumu un izdevumu aprēķiniem, nosaka maksimāli pieļaujamo koledžas izdevumu apmēru. leM sistēmas iestādes saskaņo iesniegtos budžeta projektus un iesniedz tos tālākai izskatīšanai leM.

Pēc budžeta plāna saskaņošanas VPK, UCAK un VRK katram saimnieciskajam gadam tiek apstiprināts finansēšanas plāns un atbilstoši tam - pamatbudžeta programmas, apakšprogrammas,

ieņēmumu un plānoto izdevumu tāme. Tāmē tiek iekļauts ieņēmumu un izdevumu kopsavilkums sadalījumā pa normatīvajos aktos par budžeta ieņēmumu un budžeta izdevumu klasifikāciju noteiktajiem ieņēmumu un izdevumu kodiem.

Ar izglītības nodrošināšanu amatpersonām saistīto koledžu izdevumu plānošana

Kopējo finansējumu izglītības nodrošināšanai amatpersonām veido **izglītības bāzes izmaksas**, ko veido tiešie un netiešie izdevumi formālās un neformālās izglītības programmu īstenošanai, un **izglītības sociālā nodrošinājuma izmaksas**, ko veido izdevumi atlīdzībai amatpersonām, kas koledžā ieņem kadeta amatu.

Šobrīd leM sistēmas koledžu finansējums netiek aprēķināts un piešķirts, pamatojoties uz vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksām. Lai arī koledžas budžeta projekta izstrādes ietvaros nosaka katras izglītības programmas vienas studiju (izglītojamo) vietas izmaksas kārtējam gadam, šie rādītāji tiek iegūti, kopējo aprēķināto nepieciešamo finansējuma apmēru izdalot ar plānoto izglītojamo skaitu.

Plānotās kārtējā gada izglītības bāzes izmaksas veido tiešie un netiešie izdevumi formālās un neformālās izglītības programmu īstenošanai. Izglītības bāzes izmaksās iekļaujамie **tiešie izdevumi** ir izdevumi, kuri ir tieši attiecināmi uz izglītības nodrošināšanu amatpersonām, proti:

- ▶ izdevumi pedagogu un koledžas vispārējā personāla (ja tas iesaistīts pedagoģiskā darba veikšanā) atlīdzībai;
- ▶ izdevumi ar formālās un neformālās izglītības programmu īstenošanu tieši saistītajiem pakalpojumiem un preču iegādei;
- ▶ izdevumi ar formālās un neformālās izglītības programmu īstenošanu tieši saistītā pamatkapitāla veidošanai.

Izglītības bāzes izmaksās iekļaujамie **netiešie izdevumi** ir noteikta daļa no koledžu izdevumiem, kas ir attiecināmi ne tikai uz izglītības nodrošināšanu amatpersonām, bet arī uz citiem pasākumiem, sadalījumā pa kuriem tiek plānoti leM sistēmas koledžu ieņēmumi un izdevumi, kā, piemēram, koledžas infrastruktūras uzturēšana, koledžas darbības nodrošināšana (administratīvās funkcijas utt.) un citu leM sistēmas iestāžu deleģēto uzdevumu izpilde. Šos izdevumus veido noteikta daļa no koledžas izdevumiem infrastruktūrai vai citiem uzdevumiem tik lielā apmērā, cik šī infrastruktūra tiek izmantota vai citi uzdevumi tiek veikti saistībā ar izglītības nodrošināšanu amatpersonām.

Plānojot katras izglītības programmas īstenošanai nepieciešamo finansējumu (tiešos un netiešos izdevumus) kārtējam gadam, koledžas ņem vērā iepriekšējo gadu izmaksas, kā arī iespēju robežās cenšas ņemt vērā nākamajam gadam plānoto izglītojamo skaitu (ar leM rīkojumu noteikto valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaitu). Taču koledžu iespējas plānot nepieciešamo finansējumu saskaņā ar plānoto izglītojamo skaitu šobrīd ierobežo vairāki faktori. Viens no iemesliem ir salīdzinoši augstais personāla mainības līmenis leM sistēmas dienestos, kā rezultātā dienestiem ir grūti izveidot precīzas prognozes par nākamajā gadā sagatavojamo amatpersonu skaitu. Otrs būtisks iemesls ir ierobežotais finansējuma apmērs, kas leM ir pieejams amatpersonu izglītības nodrošināšanai. Ierobežotā finansējuma dēļ, koledžas ne vienmēr var saņemt finansējumu, kas būtu teorētiski nepieciešams lielāka amatpersonu skaita izglītošanai. Esošajā situācijā, ja plānotais izglītojamo skaits pieaug, koledžas ne vienmēr saņem par to papildu finansējumu, līdz ar to pieejamais finansējuma apjoms uz vienu izglītojamo samazinās.

Tā kā leM sistēmas koledžās pedagogu sastāvs ir veidots gan no pedagogiem, kuriem ir amatpersonas statuss, gan arī no pedagogiem, kuriem ir darbinieka statuss, izdevumus pedagogu atlīdzībai aprēķina, ņemot vērā gan normatīvo aktu prasības par amatpersonu darba samaksu, sociālajām garantijām un atvaļinājumu piešķiršanu¹⁰, gan arī normatīvo aktu prasības par pedagogu darba samaksu, darba tiesiskās attiecības un citu pedagogu darbu reglamentējošo normatīvo aktu

---

¹⁰ 15.06.2006. likums „Iekšlietu ministrijas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likums”

nosacījumus¹¹. Koledžu pedagogu skaits, darba slodze un atalgojums tiek plānots, pamatojoties uz leM iekšējiem noteikumiem Nr.55 (kas nosaka pedagogu darba slodzes un skaita plānošanas kārtību) un koledžu iekšējiem noteikumiem, kā arī koledžu noslodzes grafikos un katedru darba plānos noteiktos pasākumos. leM sistēmas koledžu iekšējie noteikumi, kas nosaka pedagogu darba slodzes, skaita un atalgojuma plānošanas kārtību tiek izstrādāti saskaņā ar leM iekšējiem noteikumiem Nr.55 un saskaņoti ar attiecīgajiem dienestiem.

Šobrīd atsevišķi koledžu izdevumi, tai skaitā arī ar izglītības nodrošināšanu saistītie izdevumi, saskaņā ar esošo kārtību tiek segti no atbildīgo leM dienestu un citu leM sistēmas iestāžu budžeta. Atsevišķu koledžu (VPK) ēkas uztur un apsaimnieko, sedzot attiecīgos izdevumus, speciāli iekšlietu resora nekustamo īpašumu apsaimniekošanai izveidota valsts pārvaldes iestāde - Nodrošinājuma valsts aģentūra. Visas leM sistēmas koledžas nodrošina savu informācijas un sakaru sistēmu uzturēšanu, savukārt to darbību nodrošina leM Informācijas centrs. Tāpat šobrīd daļu no izglītības programmu īstenošanai nepieciešamā inventāra un materiālu koledžām nodrošina iestāde, kuru padotībā atrodas koledža. Koledžu sagatavotajos budžeta izmaksu aprēķinos tiek iekļauti arī šie izdevumi, norādot, ka tie tiek plānoti citās budžeta programmās (apakšprogrammās). Pie šādiem izdevumiem šobrīd pieskaitāmi, piemēram:

- ▶ izdevumi ēku, telpu apsaimniekošanai;
- ▶ izdevumi komunālajiem maksājumiem;
- ▶ izdevumi nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem;
- ▶ izdevumi transportlīdzekļu uzturēšanai;
- ▶ izdevumi informātikas un sakaru pakalpojumu nodrošināšanai;
- ▶ izdevumi formas tērpu iegādei;
- ▶ izdevumi munīcijas, bruņojuma iegādei.

Daļa no infrastruktūras, kas ir nodota lietošanai VPK, UCAK un VRK un tiek lietota izglītības procesa nodrošināšanai, paredzēta arī attiecīgo leM sistēmas iestāžu (VP, VUGD un VRS), kuru padotībā atrodas attiecīgās koledžas, pamatfunkciju izpildei. Piemēram, UCAK pārvaldībā ir depo, ko izmanto arī VUGD ikdienas darbā, savukārt VRK mācību centrs tiek izmantots arī VRS vajadzībām. Līdz ar to, plānojot izdevumus kārtējam gadam, koledžām nepieciešams nodalīt tās izmaksas, kas attiecas uz izglītības procesa nodrošināšanu, no izmaksām, kas attiecas uz dienesta darbības nodrošināšanu un citu ar izglītības procesa nodrošināšanu nesaistītu funkciju izpildi. Kaut arī leM iekšējie noteikumi Nr.74 paredz netiešo izdevumu (t.sk. infrastruktūras uzturēšanas un citu izdevumu) uzskaiti un proporcionālu attiecināšanu uz koledžu īstenotajiem pasākumiem, problēmas izdevumu plānošanas ietvaros rada fakts, ka šobrīd katra koledža šīs izmaksas pārdala pēc saviem iekšēji noteiktiem principiem.

Pārējo koledžu izdevumu plānošana

Pie pārējiem koledžu izdevumiem ir pieskaitāmi visi izdevumi, kas nav tieši vai netieši attiecināmi uz izglītības nodrošināšanu amatpersonām. Šie izdevumi tiek plānoti sadalījumā pa pieciem pasākumiem, katrā no tiem iekļaujot to daļu no kopējiem pasākuma izdevumiem, kas nav tieši vai netieši attiecināma uz izglītības nodrošināšanu amatpersonām un līdz ar to nav iekļauta izglītības nodrošināšanai paredzētajos izdevumos (izglītības bāzes izmaksās):

- ▶ izdevumi infrastruktūras uzturēšanai (piemēram, mācību centru, sporta centru, transportlīdzekļu uzturēšana);
- ▶ izdevumi citu leM sistēmas iestādes deleģēto uzdevumu izpildei (piemēram, kinoloģijas dienests, ugunsdzēsības depo, muzejs, starptautiskā sadarbība);
- ▶ izdevumi koledžas uzturēšanas un darbības nodrošināšanai (piemēram, atlīdzība koledžas vispārējam personālam, kas veic administratīvās un atbalsta funkcijas);

---

¹¹ MK 28.07.2009. noteikumi Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”

- ▶ izdevumi maksas pakalpojumu sniegšanai;
- ▶ izdevumi citiem pasākumiem (izdevumi, kas saistīti ar koledžu citiem pašu ieņēmumiem).

Koledžas vispārējā personāla, kas veic administratīvās vai atbalsta funkcijas, kas saistītas ar koledžas kā iestādes darbības nodrošināšanu, piemēram, cilvēkresursu vadība, grāmatvedība, finanšu vadība, lietvedība, skaitu plāno, ņemot vērā prognozētos kvantitatīvos rādītājus attiecīgajam saimnieciskajam gadam (piemēram, plānotais atbalsta funkciju skaits un darba apjoms), kā arī normatīvajos aktos par valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtību paredzētos ieteikumus.

Tā kā koledžu vispārējais personāls sastāv gan no nodarbinātajiem, kuriem ir amatpersonas statuss, gan arī no nodarbinātajiem, kuriem ir darbinieku statuss, izdevumi vispārējā personāla atlīdzībai aprēķināmi, ņemot vērā Dienesta gaitas likumā noteiktās prasības un darbinieku darba samaksu un darba tiesiskās attiecības reglamentējošo aktu nosacījumus.

Finansējuma piešķiršanas kārtība

Finansējums leM sistēmas koledžām kārtējam gadam tiek piešķirts vienu reizi gadā, bet piešķirtā finansējuma apjoms gada laikā var tikt grozīts. Grozījumi var tikt veikti pēc izmaiņām studējošo (izglītojamo) skaitā (attiecīgi izdodot arī jaunu leM rīkojumu par valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaitu profesionālās izglītības programmās), izmaiņām neformālās izglītības programmās, citām izmaiņām mācību procesā, kā arī citām ar mācību procesu tieši nesaistītām izmaiņām, kuras pamatotu iemeslu dēļ budžeta pieprasījuma sagatavošanas procesā nebija iespējams paredzēt.

Ja izglītības nodrošināšanai amatpersonām apstiprinātie izdevumi ir lielāki par reāli nepieciešamajiem (piemēram, ja faktiskais studiju (izglītojamo) vietu skaits vai grupu skaits ir mazāks par plānoto), ietaupītie finanšu līdzekļi, ja nepieciešams, tiek novirzīti neformālās izglītības programmu organizēšanai. Ja papildu līdzekļi neformālās izglītības programmu organizēšanai nav nepieciešami, ietaupītie finanšu līdzekļi ar leM sistēmas iestādes, kuras padotībā atrodas koledža, atļauju var tikt pārdalīti citiem koledžas izdevumiem.

3.3.2.2 Finansējuma plānošanas un piešķiršanas process augstskolām, kurās leM sistēmas amatpersonas iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību

Finansējumu augstskolām, kurā leM sistēmas iestāžu amatpersonas par leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, kā arī citām izglītības iestādēm, kas nav leM sistēmas koledžas un kur leM sistēmas dienestu amatpersonas tiek nosūtītas izglītības iegūšanai, plāno attiecīgās leM sistēmas iestādes – VP, VRS un VUGD. Izņēmums ir RTU īstenotā otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programma, kur izglītību iegūst VUGD amatpersonas – finansējums šai programmai tiek piešķirts no IZM budžeta, līdz ar to VUGD budžeta ietvaros finansējums šīs programmas izmaksu segšanai netiek paredzēts.

Finansējumu augstskolām kārtējam saimnieciskajam gadam plāno, ņemot vērā:

- ▶ valsts finansēto studiju vietu skaitu sadalījumā pa izglītības programmām un izglītības ieguves formām (pilna laika / nepilna laika studijas);
- ▶ vienas studiju vietas bāzes izmaksas, kas noteiktas atbilstoši MK noteikumiem Nr.994;
- ▶ attiecīgās tematiskās jomas studiju izmaksu koeficienta apmēru (pilna laika studijām vai nepilna laika studijām), kas noteikts MK noteikumos Nr.994.

Vienas studiju vietas bāzes izmaksas saskaņā ar MK 12.12.2006. noteikumiem Nr.994 „Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem” katram attiecīgajam saimnieciskajam gadam nosaka IZM.

Finansēšanas plāns augstskolām tiek sagatavots sadalījumā pa mēnešiem, ņemot vērā finansējamo studiju vietu skaitu konkrētajā mēnesī. Finansējamo studiju vietu skaits katram mēnesim tiek noteikts saskaņā ar leM apstiprināto valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaita aprēķinu kārtējam gadam („Valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaita aprēķins akreditētajās profesionālajās izglītības programmās”). Ja faktiskais nepieciešamo studiju vietu skaits ir mazāks nekā noteikts leM apstiprinātajā studiju vietu skaitā, tiek veiktas korekcijas.

Finansējuma piešķiršanas kārtība

Finansējums augstskolām, kur leM sistēmas amatpersonas iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību - katru mēnesi. Saskaņā ar leM 30.12.2010. iekšējiem noteikumiem Nr.74 VP un VRS līdz katra mēneša attiecīgajam datumam, kas noteikts leM sistēmas iestādes un attiecīgās augstskolas noslēgtajā līgumā par speciālistu sagatavošanu, pārskaita augstskolai finansējumu kārtējam mēnesim.

Pārskaitot finansējumu, augstskolai tiek nosūtīts finansējuma aprēķins attiecīgajam mēnesim, ko augstskola pārbauda un saskaņo.

Katram mēnesim piešķirtajam finansējumam ir jābūt pamatotam ar augstskolas iesniegtām izdevumu attaisnojuma dokumentu apliecinātām kopijām - rīkojumiem par studējošo imatrikulāciju, eksmatrikulāciju, studiju nosacījumu maiņu un citiem. Šo dokumentu apliecinātās kopijas augstskola iesniedz leM sistēmas iestādei, ar kuru tā ir noslēgusi līgumu par speciālistu sagatavošanu.

leM sistēmas koledžām un augstskolām, kur leM sistēmas amatpersonas iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, piešķirtā finansējuma apjoms gada laikā var tikt grozīts. Grozījumi var tikt veikti pēc izmaiņām studējošo skaitā (attiecīgi izdodot arī jaunu leM rīkojumu par valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaitu profesionālās izglītības programmās).

3.3.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas procesa efektivitātes izvērtējums

Nr. p.k.	Izvērtējama kritērijs	Secinājums
1.	Sistēmas atbilstība normatīvo aktu prasībām	<p>Lai gan leM iekšējo noteikumu Nr.74 12. punkts paredz, ka tiešie izdevumi leM sistēmas koledžu formālās un neformālās izglītības programmu īstenošanai plānojami, ņemot vērā arī ar leM rīkojumu noteikto valsts finansēto studiju (izglītojamo) vietu skaitu, šobrīd koledžas šo nosacījumu var izpildīt tikai daļēji (skat. secinājumu pie nākamā izvērtējamā kritērija (Nr.2)). Lai arī koledžas budžeta projekta izstrādes ietvaros nosaka katras izglītības programmas vienas studiju (izglītojamo) vietas izmaksas kārtējam gadam, šie rādītāji tiek iegūti, kopējo aprēķināto nepieciešamo finansējuma apmēru izdalot ar plānoto izglītojamo skaitu. Tā rezultātā leM sistēmas koledžās īstenojamajām izglītības programmām šobrīd nav zināmas vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas. Vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas gadu no gada mainās atkarībā no izglītojamo skaita un kopējiem koledžas plānotajiem izdevumiem. Piemēram, 2012. gadā vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas dažādās leM sistēmas koledžās īstenojamajās izglītības programmās, salīdzinot ar 2011. gadu, izmainījās par 1% līdz 22%.</p> <p>Šāda pieeja apgrūtināta koledžu izmaksu kontroli, kā arī atmaksājamās mācību maksas aprēķinu gadījumos, kad amatpersona mācību laikā vai pēc izglītības iegūšanas pamet dienestu, nenodienot leM sistēmas iestādē MK noteikumos Nr.257 noteikto laiku.</p> <p>Šobrīd finansējums VUGD amatpersonu studijām RTU īstenojamā otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā, atšķirībā no pārējām augstskolām, kurās amatpersonas iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību, tiek nodrošināts nevis no leM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem, bet gan no IZM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. Līdz ar to šīs izmaksas netiek paredzētas VUGD budžetā. VUGD amatpersonas mācībām šajā RTU programmā netiek nosūtītas, amatpersonas programmā iestājas pašas, kas ir pretrunā ar citās leM iestādēs pieņemto kārtību. Pirms mācību uzsākšanas RTU VUGD amatpersonas noslēdz divpusēju līgumu ar VUGD vadītāju vai viņa pilnvarotu amatpersonu par izglītības iegūvi un dienestu. Līdz ar to VUGD amatpersonām netiek piemēroti mācību izdevumu atmaksāšanas nosacījumi, kas citu leM sistēmas dienestu</p>

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
		<p>amatpersonām tiek piemēroti saskaņā ar MK noteikumiem Nr.257. Neskatoties uz to, ka šāda kārtība var būt kā papildu motivējošais faktors VUGD amatpersonām augstākās izglītības iegūšanai, šāda sistēma rada nevienlīdzību visu leM sistēmas dienestu amatpersonu starpā. Tā kā nosacījumi leM koledžās iegūstamajai izglītībai visu dienestu amatpersonām ir vienādi, vienlīdzīgai kārtībai būtu jābūt arī otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības līmenī.</p> <p>Šobrīd leM sistēmas koledžās ir salīdzinoši nepārskatāma neformālās izglītības programmu izdevumu plānošanas kārtība. leM iekšējie noteikumi Nr.74 attiecas arī uz neformālās izglītības programmu izdevumu aprēķina kārtību, bet noteikumos nav precīzi atrunāts, kādā veidā neformālās izglītības programmu izmaksas būtu atspoguļojamas koledžas finansējuma aprēķinā. Piemēram, UCAK neformālās izglītības programmu izmaksas iepriekšējo triju gadu laikā netika izdalītas vispār.</p>
2.	Plānošanas sasaiste ar personālsastāva plānošanu un attīstību regulējošiem dokumentiem, pamatnostādņem	<p>Plānojot katras izglītības programmas īstenošanai nepieciešamo finansējumu kārtējam gadam, koledžas iespēju robežās ņem vērā nākamajam gadam plānoto izglītojamo skaitu, kas noteikts leM sistēmas dienestu personālsastāva plānošanas dokumentos. Taču koledžu iespējas plānot nepieciešamo finansējumu saskaņā ar leM sistēmas dienestu personālsastāva skaitu un izglītības plānošanas vadlīnijām dažādu iemeslu dēļ šobrīd ir ierobežotas.</p> <p>Viens no iemesliem ir salīdzinoši augstais personāla mainības līmenis leM sistēmas dienestos, kā rezultātā dienestiem ir grūti izveidot un sniegt koledžām precīzas prognozes par nākamajā gadā apmācāmo amatpersonu skaitu. Tā rezultātā sākotnēji apstiprinātais leM sistēmas koledžu budžets kārtējam gadam gada laikā vairākas reizes var tikt grozīts.</p> <p>Otrs būtisks iemesls ir ierobežotais finansējuma apmērs, kas leM ir pieejams amatpersonu izglītības nodrošināšanai. Tā kā visas leM sistēmas koledžu izmaksas tiek segtas tikai no leM sistēmas iestāžu piešķirtā finansējuma, un koledžas negūst papildu ienākumus par maksas studiju (izglītojamo) vietu nodrošināšanu, esošajā situācijā koledžas savus izdevumus plāno pieejamā budžeta ietvaros.</p>

3.4 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība

3.4.1 Izglītības īstenošanai piešķirto līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība

Šobrīd nav izstrādāta vienota sistēma izglītības iestādēm piešķirtā finansējuma izlietojuma uzskaitē un kontrolei. Atbilstoši leM iekšējiem noteikumiem Nr.74 koledžas finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtību nosaka attiecīgās leM sistēmas iestādes vadītājs, kura padotībā atrodas koledža. Pašlaik katra koledža atskaitās par finanšu izlietojumu attiecīgajai pārraudzības iestādei (leM sistēmas iestādei), kas tai piešķir finansējumu ne retāk kā vienu reizi pusgadā.

Esošā prakse paredz, ka koledžas gatavo atskaites tad, kad ir saņemts attiecīgs pieprasījums (pavēle) no atbildīgās leM sistēmas iestādes. Piemēram, VRK 2011. gadā pēc leM noteikumu Nr.74 stāšanās spēkā saņēma pavēli no VRS ar prasību par finanšu līdzekļu izlietojuma atskaišu iesniegšanu katra ceturkšņa beigās. Līdz pavēles termiņa beigām VRK atbilstoši prasītajam reizi ceturksnī iesniedza VRS nepieciešamās atskaites. Savukārt pēc 2011. gada pavēles termiņa beigām VRK atkārtotas pavēles par šādu pašu finanšu līdzekļu izlietojuma ceturkšņa atskaišu iesniegšanu nav saņēmusi. Tā vietā VRK atbilstoši VRS pavēlēm iesūta VRS ikmēneša atskaites, kur tiek atspoguļoti koledžas iepriekšējā mēneša izdevumi sadalījumā pa izmaksu kodiem, kā arī tiek atspoguļotas izmaiņas koledžas personālsastāvā. Papildus tam VRS var kontrolēt VRK piešķirtā finansējuma izlietojuma kārtību speciāli izstrādātā programmatūrā IRBE, kur tiek ievadīta un atspoguļota visu VRS vienību finanšu dati. IRBE programma ir koplietošanas programma, līdz ar to VRS Galvenās pārvaldes Finanšu pārvalde var katru dienu sekot līdzi koledžas izdevumiem.

Arī UCAK finansējuma izlietojuma atskaišu sistēma ir līdzīga VRK sistēmai. Reizi mēnesī UCAK sūta VUGD atskaites par ikmēneša izdevumiem, gada beigās tiek gatavots kopējais UCAK finanšu gada pārskats, bet ikdienā VUGD pēc nepieciešamības var kontrolēt UCAK izdevumus HORIZON sistēmā, kur UCAK norāda visu informāciju par finansējuma izlietojumu. Reizi ceturksnī VUGD Finanšu pārvalde pārbauda HORIZON sistēmā, vai UCAK faktiskie izdevumi sakrīt ar budžeta plānā apstiprinātajiem izdevumiem. Ja tiek identificētas kādas neatbilstības, VUGD lūdz UCAK sniegt skaidrojumus šīm neatbilstībām (rakstiski vai mutiski).

VPK papildus ikmēneša atskaitēm reizi ceturksnī iesniedz VP atbilstoši leM iekšējiem noteikumiem Nr.6 sagatavotas atskaites par budžeta izdevumiem, kur tiek norādīta informācija par koledžas izdevumiem sadalījumā pa pasākumiem, izmaksu klasifikācijas kodiem un citiem kritērijiem. Atsevišķas atskaites reizi ceturksnī tiek sagatavotas arī par neformālās izglītības programmām, kur tiek iekļauta informācija par faktisko izglīto to amatpersonu skaitu, īstenoto kursu veidiem un attiecīgajām izmaksām. Arī VPK, tāpat kā UCAK, apkopo savu finanšu informāciju programmā HORIZON.

Augstskolas, ar kurām leM sistēmas iestādes ir noslēgušas līgumus, un kur leM sistēmas amatpersonas apgūst otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas, regulāri nosūta attiecīgajai leM sistēmas iestādei izdevumu attaisnojuma dokumentāciju (saskaņā ar līgumā starp augstskolu un leM sistēmas iestādi noteikto kārtību). Pēc tam leM sistēmas iestādes par finansējuma izlietojuma statusu atskaitās leM.

Saskaņā ar leM pārstāvju sniegto informāciju finansējuma izlietojuma kontroli šobrīd apgrūtina tas, ka katrai izglītības iestādei piešķirtā finansējuma apjoms (budžets) gada laikā vairākas reizes tiek grozīts. Pie tam grozījumu pamatā visbiežāk ir nevis izmaiņas pašā mācību procesā vai studējošo skaitā, bet gan izmaiņas citās jomās, kas nav tieši saistītas ar pašu mācību procesu (piemēram, grozījumi tiek veikti gadījumos, kad ugunsgrēka laikā tiek bojāts vai sadeg inventārs no ugunsdzēsības depo, kas nodots lietošanai UCAK). Tā kā šīs specifiskās un ar mācību procesa nodrošināšanu tieši nesaistītās izmaksas nav nodalītas no kopējām mācību nodrošināšanas izmaksām, tas apgrūtina koledžām piešķirtā finansējuma izlietojuma kontroli.

Tāpat finansējuma izlietojuma atskaišu sagatavošanu apgrūtina tas, ka šis process koledžās pagaidām nav automatizēts, proti atskaišu formas ar nepieciešamajiem datiem nav iespējams sagatavot automatiski. Tā vietā koledžas atskaišu veidlapas gatavo MS Excel programmā, manuāli ievadot nepieciešamos datus no koledžas izmantotajām grāmatvedības uzskaites programmām un datu bāzēm.

3.4.2 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtības efektivitātes izvērtējums

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
1.	Kontroles veikšanas regularitāte un apjoms	<p>Esošā finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība neparedz, ka koledžas, atskaitoties par finansējuma izlietojumu, leM sistēmas dienestiem iesniedz pārskata veidlapas, kur atspoguļota visu leM iekšējo noteikumu Nr.74 1.-5. pielikuma veidlapās iekļauto rādītāju izpilde ar skaidrojumiem par novirzēm no plānotajiem rādītājiem. Lai gan atskaites tiek iesniegtas, to formāts parasti ir atšķirīgs no leM iekšējos noteikumos Nr.74 noteiktā.</p> <p>leM sistēmas koledžas atskaitās leM sistēmas iestādēm atbilstoši pavēlēm, kuras izdod leM sistēmas iestādes. Šobrīd leM sistēmas koledžas atskaites dienestiem iesniedz reizi mēnesī, kur tiek norādīti visi izdevumi sadalījumā pa izmaksu kodiem. Līdz ar to tiek ievērota leM iekšējo noteikumu Nr.74 40.1. punktā noteiktā prasība, ka kontroli par koledžas finanšu līdzekļu izlietojumu jāveic ne retāk kā vienu reizi pusgadā.</p> <p>Papildus ikmēneša atskaitēm, kuras leM sistēmas koledžas iesniedz leM sistēmas iestādēm, leM sistēmas iestādes var sekot līdzi koledžu izdevumiem iekšējās finanšu izdevumu uzskaites programmās. Šajās programmās ir atspoguļotas gan budžeta plānā apstiprinātie izdevumi,</p>

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
		<p>gan arī faktiskie koledžu izdevumi. Līdz ar to leM sistēmas iestādes var laicīgi identificēt radušās neatbilstības un lūgt koledžu sniegt papildu paskaidrojumu.</p> <p>Pēc leM sistēmas koledžu pārstāvju sniegtās informācijas budžeta izdevumu atskaišu sagatavošanu ievērojami apgrūtinā tas, ka lielāko daļu atskaišu šobrīd nav iespējams sagatavot automātiski, piemēram, nepieciešamos datus apkopojot grāmatvedības uzskaites programmās. Visbiežāk atskaites tiek gatavotas MS Excel programmā, kas ir laikietilpīgi un neefektīvi.</p>
2.	Finansējuma izlietojuma kontroles veicēju neatkarība	<p>leM sistēmas koledžām piešķirtā finansējuma izlietojuma kontroli veic leM sistēmas iestādes, kuru padotībā atrodas katrs koledža. leM finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles procesā šobrīd neiesaistās (izņemot katras koledžas gada finanšu pārskata izskatīšanu). Lai nodrošinātu papildus kontroles veicēju neatkarību, leM būtu lietderīgi kontroles procesā iesaistīties regulārāk, lūdzot leM sistēmas iestādes sagatavot un iesniegt leM ceturkšņa vai pusgada atskaites par koledžām piešķirtā finansējuma izlietojumu un izlietojuma efektivitāti.</p>

4. Nacionālo bruņoto spēku profesionālā dienesta karavīru izglītības sistēmas finansēšanas kārtība

4.1 Izglītības finansēšanas normatīvais regulējums

4.1.1 NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības sistēmas finansēšanas normatīvais regulējums

Galvenie normatīvie akti, kas regulē NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības finansēšanas kārtību, ir šādi:

- ▶ 30.05.2002. likums "Militārā dienesta likums";
- ▶ MK 12.10.2010. noteikumi Nr.953 „Kārtība, kādā profesionālā dienesta karavīru nosūta uz izglītības iestādi dienesta pienākumu izpildei nepieciešamās izglītības iegūšanai un sedz mācību izdevumus, kā arī šo izdevumu atmaksāšanas kārtība”;
- ▶ MK 12.10.2010. noteikumi Nr.955 „Kārtība, kādā profesionālā dienesta karavīru nosūta paaugstināt kvalifikāciju mācībuursos un sedz ar kvalifikācijas paaugstināšanu saistītos izdevumus, un šo izdevumu atmaksāšanas kārtība”;
- ▶ AizM 05.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT „Kārtība, kādā apkopo informāciju par militārās izglītības iestāžu kopējiem uzturēšanas izdevumiem, kā arī aprēķina un apstiprina ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistītos izdevumus un noslēdz līgumu par izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu”.
- ▶ AizM NBS 09.05.2012. noteikumi Nr.8 „Mācību maksas kompensācijas piešķiršanas un izmaksas kārtība profesionālā dienesta karavīram”.
- ▶ AizM NBS 25.02.2011. reglaments Nr.2 „Nacionālo bruņoto spēku Mācību vadības pavēlniecības nolikums”.
- ▶ NBS MVP štāba 09.08.2012. reglaments Nr.1 „Nacionālo bruņoto spēku Mācību vadības pavēlniecības štāba nolikums”.

Papildus iepriekš minētajiem MK un AizM noteikumiem, atsevišķas NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības finansēšanas sistēmas jomas regulē NBS komandiera, MVP komandiera pavēles un rīkojumi, piemēram:

- ▶ NBS komandiera pavēle par NBS budžeta projekta izstrādi kārtējam gadam;
- ▶ NBS komandiera pavēle par militārās izglītības kursu izmaksām kārtējam gadam;
- ▶ MVP komandiera pavēle par MVP budžeta projekta izstrādi kārtējam gadam;
- ▶ MVP komandiera pavēle par MVP finansiālo darbību kārtējā gadā;
- ▶ MVP komandiera pavēle par maksājumu pirmdokumentu apriti un iepirkumu kontroli;
- ▶ MVP komandiera pavēles par apmācību kursu programmu mācību resursu aprakstu;
- ▶ NBS Apvienotā štāba priekšnieka rīkojums par valsts budžeta izpildes analīzi;
- ▶ u.c. NBS komandieru rīkojumi, pavēles, kas saistītas ar NBS un NBS vienību finansējuma plānošanu, izlietojumu un kontroli.

„Militārā dienesta likums" (30.05.2002.) regulē vienotas militārā dienesta gaitas nodrošināšanu NBS, t.sk. profesionālā dienesta karavīra tiesības iegūt izglītību, komplektēšanu militārajās izglītības iestādēs, pieņemšanu profesionālajā dienestā, dienesta pakāpju piešķiršanu un atņemšanu u.c. jautājumus. Militārā dienesta likums nosaka nepieciešamību profesionālā dienesta karavīram atmaksāt apmācībai izlietos līdzekļus, ja profesionālā dienesta karavīrs nesekmības, disciplīnas pārkāpumu dēļ vai pēc paša vēlēšanās atskaitīts no militārās izglītības iestādes.

Kārību, kādā profesionālā dienesta karavīrs atmaksā izlietos finanšu līdzekļus, regulē MK noteikumi Nr.953 un MK noteikumi Nr.955. MK noteikumi Nr.953 nosaka:

- ▶ izglītības iestādes, kurās profesionālā dienesta karavīru mācību izdevumus sedz NBS no AizM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem;
- ▶ nosacījumus un kārtību, kādā profesionālā dienesta karavīru nosūta uz izglītības iestādi dienesta pienākumu izpildei nepieciešamās civilās vai militārās (karjeras kursi kārtējās dienesta pakāpes piešķiršanai) izglītības iegūšanai;
- ▶ izdevumus, kas uzskatāmi par mācību izdevumiem, šo izdevumu segšanas un atmaksāšanas nosacījumus un gadījumus, kad profesionālā dienesta karavīrs neatmaksā mācību izdevumus.

Savukārt MK noteikumi Nr.955 profesionālā dienesta karavīru izglītības finansējuma plānošanas jomā nosaka ar karavīra kvalifikācijas paaugstināšanu saistīto izdevumu segšanas un atmaksāšanas nosacījumus un kārtību.

Atbilstoši MK noteikumu Nr.953 9. punktam par mācību izdevumiem tiek uzskatīti šādi izdevumi:

- ▶ militārās izglītības iestādes Latvijā aprēķinātā ar izglītības ieguvu tieši saistīto izdevumu kopsumma par visu izglītības ieguves laiku;
- ▶ civilās izglītības iestādes, ar kuru NBS noslēguši vienošanos par profesionālā dienesta karavīru apmācību Latvijā, noteiktā mācību maksa, kas segta no AizM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem;
- ▶ militārās izglītības iestādes ārvalstīs noteiktā mācību maksa par visu izglītības ieguves laiku, kā arī visas ar profesionālā dienesta karavīra komandējumu saistītās izmaksas (dienas nauda, izdevumi par naktsmītni, ceļu un apdrošināšanu, kā arī citi izdevumi, kas radušies mācību komandējuma laikā), kuras segtas no AizM piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem vai kuras, sniedzot palīdzību Latvijai, segusi ārvalsts.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.955 par kvalifikācijas celšanas mācību kursa izdevumiem tiek uzskatīti faktiskie ar kvalifikācijas paaugstināšanas kursu nodrošināšanu saistītie izdevumi.

AizM noteikumi Nr.13-NOT profesionālā dienesta karavīru izglītības finansējuma plānošanas un piešķiršanas jomā nosaka kārtību, kādā:

- ▶ apkopo informāciju par militārās izglītības iestāžu Latvijā kopējiem uzturēšanas izdevumiem;
- ▶ aprēķina un apstiprina ar profesionālā dienesta karavīra izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistītos izdevumus militārās izglītības iestādē Latvijā;
- ▶ profesionālā dienesta karavīrs atmaksā ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistītos izdevumus.

AizM noteikumi Nr. 13-NOT detalizē MK noteikumos Nr.935 un MK noteikumos Nr. 955 iekļauto ar izglītības iegūšanu saistīto izdevumu uzskaiti, nosakot, ka ar profesionālā dienesta karavīra izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistītie izdevumi militārās izglītības iestādē Latvijā ir:

- ▶ izdevumi atlīdzībai kursa vai augstākās izglītības studiju programmas īstenošanā iesaistītajiem mācībspēkiem atbilstoši noteiktajai atlīdzībai un slodzei;
- ▶ izdevumi kursa vai studiju programmas īstenošanas nodrošinājumam (decentralizētās un centralizētās iegādes);
- ▶ izdevumi profesionālā dienesta karavīru apmācībai civilā izglītības iestādē, ja to paredz attiecīgā militārās izglītības iestādes īstenotā studiju programma.

AizM noteikumos Nr. 13-NOT definēta formula, kas tiek izmantota ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistīto izdevumu kursā vai studiju programmā aprēķināšanai.

$$I_k = \frac{I_a + I_d + I_c}{A} + I_b$$

Formulā ietvertu apzīmējumu skaidrojums sniegts nākamajā tabulā.

Tabula Nr. 15. Ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistīto izdevumu aprēķina formulā lietotie apzīmējumi un to skaidrojumi

Apzīmējums	Skaidrojums
Ik	Ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu saistīto izdevumu summa kursā vai studiju programmā militārās izglītības iestādē Latvijā
Ia	Plānotie izdevumi atlīdzībai kursa īstenošanā iesaistītajiem mācībspēkiem atbilstoši kursa vai studiju programmas resursu aprakstam, ko aprēķina atbilstoši noteiktajam atalgojumam un slodzei
Id	Plānotie decentralizēto iegāžu izdevumi kursa vai studiju programmas nodrošinājumam atbilstoši kursa vai studiju programmas resursu aprakstam
Ic ¹²	Plānotie centralizēto iegāžu izdevumi kursa vai studiju programmas nodrošinājumam atbilstoši kursa vai studiju programmas resursu aprakstam
A	Plānotais apmācāmo karavīru skaits kursā vai studiju programmā
Ib	Plānotie izdevumi viena karavīra apmācībai civilā izglītības iestādē, ja to paredz attiecīgā militārās izglītības iestādes īstenotā studiju programma

Atbilstoši AizM noteikumiem Nr.13-NOT, aprēķinot ar izglītības iegūšanu tieši saistītos izdevumus maģistra studiju programmā, kuru īsteno NAA sadarbībā ar Baltijas Aizsardzības koledžu, izdevumus aprēķina tikai par to studiju programmas daļu, kuru profesionālā dienesta karavīrs pagūst papildus vecākā štāba virsnieka kursam, lai iegūtu maģistra grādu (maģistra darba izstrāde un aizstāvēšana, semināri u.c.).

AizM NBS 25.02.2011. reglaments Nr.2 „Nacionālo bruņoto spēku Mācību vadības pavēlniecības nolikums” nosaka NBS MVP funkcijas, uzdevumus, struktūru un vadības sistēmu. MVP nolikumā noteikta MVP atbildība nodrošināt apmācību īstenošanai nepieciešamo finanšu līdzekļu un materiāltehnisko līdzekļu plānošanu, sadali, uzskaiti un efektīvu izlietojumu, kā arī definēta militāro mācību iestāžu pakļautība MVP komandierim.

Viena no MVP apakšvienībām ir MVP štābs, kura funkcijas, uzdevumus, tiesības, kā arī struktūrvienību un amatpersonu kompetenci nosaka NBS MVP štāba 09.08.2012. reglaments Nr.1 „Nacionālo bruņoto spēku Mācību vadības pavēlniecības štāba nolikums”. Saskaņā ar nolikumu MVP štāba uzdevumus, kas saistīti ar MVP apakšvienību finansiālās darbības koordinēšanu un kontroli, īsteno MVP štāba Finanšu daļa, t.sk. plāno finanšu resursus MVP apakšvienību darbības nodrošināšanai, kontrolē un analizē līdzekļu izlietojumu, nodrošina MVP līmeņa normatīvo dokumentu izstrādi finanšu jomā u.c.

4.1.2 NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības sistēmas finansēšana Latvijas izglītības sistēmas finansēšanas normatīvā regulējuma kontekstā

4.1.2.1 Augstākās izglītības programmu finansēšanas kārtība

Saskaņā ar Augstskolu likuma 52. panta pirmo daļu kārtību, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem, nosaka MK. Uz minētā Augstskolu likuma panta pamata 2006. gadā tika izdoti MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994 „Kārtība kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem”. Šie noteikumi attiecas uz visām augstskolām un koledžām, kurām piešķir finansējumu no valsts budžeta līdzekļiem, neatkarīgi no to dibinātāja.

MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994 paredz, ka studiju finansējuma apmēru nosaka, pamatojoties uz attiecīgajai augstskolai valsts noteikto studiju vietu skaitu, studiju vietas bāzes izmaksām un izglītības tematisko jomu studiju izmaksu koeficientiem. Studiju izmaksu koeficienti izglītības tematiskajām jomām iekļauti MK noteikumu Nr.994 1.pielikumā, nosakot, ka Militārās aizsardzības izglītības programmām piemērojams koeficients 6,0.

¹² Centralizēto iegāžu kopējie izdevumi tiek sadalīti starp izglītības iestādēm un darba devējiem (NBS vienībām) atbilstoši iegāžu faktiskajam izmantojumam.

Laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam (ieskaitot) MVP veica viena NAA studējošo izmaksu aprēķinu, pamatojoties uz 12.12.2006.gada MK noteikumos Nr.994 apstiprināto metodiku, t.sk. noteikumu 2.pielikumā iekļautajiem ekspertu atzinumiem par atsevišķu izmaksu proporcionālo apjomu uz vienu studējošo katram gadam atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam. Izmaksu aprēķins un aprēķinātā summa tika saskaņota MVP ietvaros, to apstiprinot MVP komandierim.

Saskaņā ar MVP komandiera 2011. gada 10. maijā apstiprināto viena NAA studējošā izmaksu aprēķinu 2011. gadā, atsevišķas noteikumos iekļautās studiju vietas bāzes izmaksas formulas pozīcijas koriģētas, ņemot vērā spēkā esošos NBS darbību reglamentējošos normatīvos aktus.

- ▶ *Darba alga uz vienu studiju vietu.* Saskaņā ar 12.12.2006.gada MK noteikumiem Nr.994 pozīcijas aprēķinā tiek izmantota akadēmiskā personāla darba alga uz vienu studiju vietu, kas reizināta ar akadēmiskā personāla proporciju. Atšķirībā no civilajām augstākās izglītības iestādēm, kurām šīs pozīcijas aprēķinā tiek piemērotas 28.07.2009. MK noteikumu Nr.836 "Pedagogu darba samaksas noteikumi" 1. pielikumā noteiktās akadēmiskā personāla zemākās mēneša darba algas likmes, NAA gadījumā akadēmiskā personāla amatiem pielīdzinātas NBS dienesta pakāpes ar noteiktu izdienas stāžu, piemērojot attiecīgas algas likmes.
- ▶ *Sociālā nodrošinājuma izmaksas.* Saskaņā ar 12.12.2006.gada MK noteikumiem Nr.994 sociālā nodrošinājuma izmaksu aprēķinā tiek ņemtas vērā stipendiju, transporta kompensāciju, kā arī sporta, kultūras un dienesta viesnīcu izmaksas uz vienu studējošo. Tā kā NAA studējošo mēnešalgu un sociālās garantijas atbilstoši Militārā dienesta likumam nosaka profesionālā dienesta karavīra statuss, mēnešalga uz vienu studiju vietu gadā netiek iekļauta sociālā nodrošinājuma aprēķinā.

2012.gadā, izdodot AizM 05.07.2012. noteikumus Nr.13-NOT, kas nosaka kārtību, kādā aprēķina ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistītos izdevumus, viena NAA studējošā izmaksu aprēķins tika mainīts, pielāgojot to faktiskajam budžeta plānošanas procesam NBS struktūrās, t.sk. MVP un militārās izglītības iestādēs.

Saskaņā ar AizM 05.07.2012. noteikumiem Nr.13-NOT vienas NAA studiju vietas izmaksu aprēķinā līdzīgi kā 12.12.2006.gada MK noteikumos Nr.994 tiek ņemtas vērā šādas izmaksu pozīcijas:

- ▶ *atlīdzības izdevumi* programmas īstenošanā iesaistītajiem mācībspēkiem - pedagoģiskā personāla darba algas un darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas;
- ▶ *decentralizētās un centralizētās iegādes* - studiju programmas īstenošanai nepieciešamo resursu un materiālu izmaksas.

Atšķirībā no 12.12.2006. MK noteikumos Nr.994 noteiktās studiju vietas bāzes izmaksu aprēķina formulas, AizM 06.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT vienas studiju vietas aprēķinā neņem vērā netiešās izmaksu pozīcijas - izmaksas, kas nav tieši saistītas ar izglītības programmu realizāciju, bet ir nepieciešamas kopējās izglītības iestādes darbības nodrošināšanai, t.sk. administratīvās izmaksas, uzturēšanas izmaksas. 12.12.2006. MK noteikumos Nr.994 šīs izmaksas tiek iekļautas studiju vietas bāzes izmaksu aprēķina formulā, paredzot administratīvā darba nodrošināšanas izmaksu, remontdarbu, tehniskās apkopes, komunālo pakalpojumu, iekārtu iegādes un citu netiešo izmaksu iekļaušanu kopējā bāzes izmaksu aprēķinā.

Saskaņā ar MVP komandiera 2013.gada 18.marta pavēli Nr.127 par MVP 2014.gada budžeta projekta izstrādi militāro mācību iestāžu, t.sk. NAA budžeta plānošana tiek veikta atsevišķi pa šādām pozīcijām:

- ▶ iegādes individuālai apmācībai, kas ietver programmu un kursu īstenošanai nepieciešamā nodrošinājuma iegādes izdevumus;
- ▶ administratīvās darbības nodrošināšanas izdevumi, t.sk. IT un sakaru pakalpojumi, autotransporta izdevumi, biroja preces un inventārs;
- ▶ uzturēšanas izdevumi, t.sk. ēku un telpu uzturēšana u.c. izdevumi.

Iegāžu izdevumi apmācību īstenošanai ir attiecināmi uz katru NAA īstenoto programmu atbilstoši katras programmas īstenošanai nepieciešamajiem resursiem. Administratīvās darbības uzturēšanas

izdevumi ir paredzēti kā studiju programmu īstenošanas atbalstam, tā arī citu NAA uzdevumu īstenošanai. Šobrīd spēkā esošais normatīvais regulējums neparedz atbilstošu mehānismu administratīvo un uzturēšanas izdevumu proporcionālai attiecināšanai uz studiju programmas īstenošanas izmaksām. Tādejādi spēkā esošie AizM 06.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT nenodrošina pilnīgu vienas studiju vietas izmaksu aprēķinu un piemērotais NAA vienas studiju vietas izmaksu aprēķins nav pilnībā atbilstošs šobrīd spēkā esošajam normatīvajam regulējumam augstākās izglītības finansēšanai jomā.

Atšķirīga ir arī kopējā NAA piešķiramā finansējuma apmēra noteikšanas kārtība. Saskaņā ar 12.12.2006. MK noteikumiem Nr.994 kopējā augstskolai piešķiramā finansējuma apmērs ir tieši atkarīgs no kopējā studējošo skaita - studiju vietas bāzes izmaksas tiek reinovētas ar izglītības tematiskās jomas koeficientu un studējošo skaitu. NAA kopējais finansējuma apmērs tiek noteikts, aprēķinot programmas īstenošanai nepieciešamos atlīdzības un iegāžu izdevumus, aprēķina procesā ņemot vērā programmas kapacitāti un plānoto studējošo skaitu. Izdevumi administratīvās darbības nodrošināšanai un uzturēšanas izdevumi, savukārt, tiek aprēķināti atsevišķi.

4.1.2.2 Kursu finansēšanas kārtība

Būtisku militārās izglītības sistēmas daļu veido mācības, kas tiek īstenota NBS skolās un mācību centros, t.i. Kājnieku skolā, Instruktoru skolā, Sakaru skolā, Valodu skolā, Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas skolā un Jūras spēku mācību centrā. Atsevišķu kursu īstenošanu nodrošina arī NAA¹³.

NBS skolas un mācību centri, kuros tiek īstenota profesionālā dienesta karavīru militārā apmācība ir vienības kopējā NBS sastāvā. Saskaņā ar NBS pārstāvju sniegto informāciju vienību nosaukumi veidojušies vēsturiski, ņemot vērā citu NATO dalībvalstu bruņoto spēku praksi, kur mācību centri un skolas ir vienības bruņoto spēku sastāvā.

NBS skolas un mācību centri īsteno mācību kursus, kuri tiek izstrādāti un īstenoti saskaņā ar NBS Militārās apmācības reglamentu¹⁴. Atbilstoši Izglītības likuma¹⁵ 38.pantā sniegtajai izglītības programmu veidu klasifikācijai NBS skolu un mācību centru īstenotie kursi uzskatāmi par pieaugušo izglītības programmām.

Atsevišķi īstenotie kursi ir licencēti kā profesionālās pilnveides programmas Profesionālās izglītības likumā¹⁶ noteiktajā kārtībā. Pēc šo kursu apgūšanas 29.11.2005. MK noteikumu Nr.902¹⁷ noteiktajā kārtībā izglītojamam tiek valsts atzīts profesionālās pilnveides izglītības ieguvu apliecinošs dokuments.

Šobrīd valsts līmenī tiek regulēta profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmu finansēšanas kārtība. Šo profesionālās izglītības programmu finansēšanas kārtību regulē Profesionālās izglītības likums un 02.10.2007. MK noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas minimumu uz vienu izglītojamo”. Profesionālās pilnveides izglītības programmu, kā arī pieaugušo neformālo izglītības programmu finansēšanas kārtība valsts līmenī netiek regulēta.

NBS skolās un mācību centros īstenoto kursu izdevumu aprēķināšanas kārtību nosaka AizM 05.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT. Noteikumi tiek attiecināti uz kursiem, kuros profesionālā dienesta karavīrs iegūst militāro izglītību, un kvalifikācijas paaugstināšanas kursiem, kuru ilgums pārsniedz 30 kalendārās dienas. Kvalifikācijas paaugstināšanas kursiem, kuri nepārsniedz 30 kalendārās dienas, izdevumu aprēķināšanas kārtība netiek regulēta.

¹³ NBS MVP NBS personāla individuālo apmācību kursa katalogs, 2013.g., pieejams NBS mājas lapā

¹⁴ 17.07.2002. apstiprinātais „NBS militārās apmācības pagaidu reglaments MR 7-1” ar grozījumiem 03.06.2008. ar NBS komandiera pavēli Nr.527 „Par grozījumiem NBS militārās apmācības pagaidu reglamentā MR 7-1”

¹⁵ 29.10.1998. likums "Izglītības likums"

¹⁶ 10.06.1999. likums "Profesionālās izglītības likums"

¹⁷ 29.11.2005. MK noteikumi Nr.902 "Kārtība, kādā izsniedzami profesionālās pilnveides un profesionālās ievirzes izglītību apliecinājoši dokumenti"

AizM 05.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT paredz vienādu izdevumu aprēķina kārtību un formulu kā NAA īstenotajām izglītības programmām, tā arī iepriekš minētajiem izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas kursiem, kursu izdevumos ieskaitot mācībspēku atlīdzības izdevumus un iegāžu izdevumus mācību kursu īstenošanai. Tāpat kā NAA īstenoto izglītības programmu gadījumā, arī uz kursu īstenošanu netiek attiecināti administratīvās darbības nodrošināšanas un uzturēšanas izdevumi.

4.1.3 Izglītības finansēšanas normatīvā regulējuma efektivitātes izvērtējums

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
1.	<p>Normatīvajos aktos iekļautā finansēšanas sistēmas regulējuma izvērtējums (piemēram, vai ir pieejami finanšu plānošanas, izlietošanas un kontroles funkciju realizēšanai nepieciešamie normatīvie akti un vai tie ir aktuāli?)</p>	<p>Šobrīd galvenais normatīvais akts, kas nosaka kārtību, kādā tiek aprēķināti un apstiprināti ar profesionālā dienesta karavīru izglītības iegūšanu kvalifikācijas paaugstināšanu saistītie izdevumi ir AizM 05.07.2012. noteikumi Nr. 13-NOT.</p> <p>AizM 05.07.2012. noteikumi Nr. 13-NOT nosaka kārtību, kādā tiek aprēķināti ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu saistītie izdevumi, līgumu slēgšanas kārtību ar karavīru, kā arī kārtību, kādā tiek apkopota informācija par militārās izglītības iestāžu uzturēšanas izdevumiem. Tomēr virkni ar finansējuma plānošanas un kontroles funkciju saistītu jautājumu regulē NBS komandiera, MVP komandiera pavēles un rīkojumi.</p> <p>Pētījuma ietvaros tika identificētas šādas esošā normatīvā regulējuma nepilnības.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ NBS un MVP ar finansējuma izlietojuma kontroli saistītās procedūras un veicamie uzdevumi ir iekļauti NBS komandiera un MVP pavēlēs, NBSAŠ Finanšu un budžeta plānošanas (J-8) pārvaldes nolikumā, J-8 finanšu speciālistu un finansistu amatu aprakstos, MVP štāba nolikumā, kā arī MVP štāba Finanšu daļas finansista amata aprakstā, tomēr vienots dokuments, kas aprakstītu visas ar finansējuma izlietojuma kontroli, t.sk. izglītības īstenošanai izlietotā finansējuma kontroli saistītās procedūras un uzdevumus šobrīd nav izstrādāts. ▶ AizM 06.07.2012. noteikumos Nr.13-NOT iekļautais ar karavīra izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu saistīto izdevumu aprēķins neparedz administratīvo un uzturēšanas izdevumu iekļaušanu kopējā izglītības izdevumu apjomā, tādējādi nenodrošinot pilnīgu ar izglītības iegūšanu saistīto izdevumu uzskaiti.
2.	<p>NBS izglītības sistēmas finansēšanas modeļa salīdzinājums ar citu Latvijas izglītības iestāžu finansēšanas modeli</p>	<p>NAA finansēšanas modelis atšķiras no citu Latvijas augstākās izglītības iestāžu finansēšanas modeļa. Kārtību, kādā augstskolas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem nosaka MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994, kas paredz finansējuma apmēra noteikšanu, pamatojoties uz attiecīgajai augstskolai valsts noteikto studiju vietu skaitu, studiju vietas bāzes izmaksām un izglītības tematisko jomu koeficientiem. Attiecīgi – finansējuma apmērs augstskolām tieši ir atkarīgs no studējošo skaita, kas tiek izmantota par bāzi finansējuma apmēra noteikšanai.</p> <p>Finansējums tiek piešķirts viena studējošā izglītošanai, nevis izglītības programmai kopumā. Saskaņā ar MVP budžeta izstrādes kārtību, ko nosaka MVP komandiera pavēle attiecīgajā gadā, budžets tiek plānots izglītības programmas īstenošanai kopumā, plānošanas procesā ņemot vērā plānoto apmācāmo skaitu, kā arī plānoto pasākumu skaitu.</p> <p>Atšķirīgas ir arī izmaksu pozīcijas, kuras tiek ņemtas vērā, aprēķinot izdevumus uz vienu izglītojamo. Saskaņā ar spēkā esošajiem AizM 05.07.2012. noteikumiem Nr.13-NOT kopējo izglītības izdevumu aprēķinā tiek ņemti vērā pedagoģiskā personāla atlīdzības izdevumi, centralizēto un decentralizēto iegāžu izdevumi, kā arī izdevumi karavīra apmācībai civilā izglītības iestādē. Savukārt MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994 vienas studiju vietas bāzes izmaksu aprēķinā ņem vērā arī</p>

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
		<p>administratīvos un uzturēšanas izdevumus.</p> <p>Lielākā daļa NBS skolas un mācību centros īstenoto kursu klasificējami kā pieaugušo izglītības programmas, tomēr daļa īstenoto kursu licencēti kā profesionālās pilnveides programmas. Profesionālās pilnveides izglītības programmu, kā arī pieaugušo neformālo izglītības programmu finansēšanas kārtība valsts līmenī netiek regulēta.</p>
3.	NBS izglītības sistēmas finansēšanas modeļa salīdzinājums ar citu ES valstu pieredzi bruņoto spēku izglītības finansēšanā	<p>Līdzīgi kā Latvijas NBS izglītības finansēšanas modelis, arī trīs Pētījuma ietvaros apskatīto valstu bruņoto spēku finansēšanas modelis ir atšķirīgs no kopējās konkrētās valsts izglītības finansēšanas.</p> <p>Atšķirībā no Latvijas, kur finansējums NBS tiek piešķirts kopumā, Apvienotās Karalistes Aizsardzības ministrija piešķir katram bruņoto spēku dienestam (armija, jūras spēki, gaisa spēki, civilais dienests). Attiecīgie dienesti atbild par piešķirtā budžeta izlietojumu, tai skaitā arī par līdzekļu piešķiršanu militārā personāla mācību nodrošināšanai, kā arī par izlietojuma kontroli. Militāro izglītības programmu nodrošināšanai bruņotie spēki slēdz līgumus ar specializētām militārās izglītības iestādēm vai civilajām izglītības iestādēm par noteikta karavīru skaita apmācīšanu, kas paredz arī nepieciešamā finansējuma nodrošināšanu. Savukārt, ja karavīrs vēlas studēt kādā no civilās jomas izglītības programmām, karavīram parasti tiek piešķirtas dažādu veidu stipendijas, kas sedz visu vai daļu no mācību programmas maksas.</p> <p>Atšķirībā no Latvijas militārās izglītības iestādēm, militārās izglītības iestādes Apvienotajā Karalistē papildus bruņoto spēku militāro dienestu piešķirtajiem līdzekļiem saņem ienākumus arī no mācību maksas par maksas mācību programmu nodrošināšanu, kas tiek piedāvātas citu valsts un privātā sektora speciālistiem, kā arī no mācību maksas par ārvalstu militārā personāla apmācīšanu.</p> <p>Igaunijas bruņoto spēku izglītības finansēšanas sistēma daļēji līdzinās Latvijas NBS finansēšanas sistēmai. Igaunijas militārās izglītības iestādes līdzīgi kā Latvijas gadījumā juridiski ir uzskatāmas par Igaunijas Aizsardzības spēku iestādēm, un finansējuma aprēķināšanas procesā vadās pēc Aizsardzības spēku noteiktās finansējuma aprēķināšanas kārtības. Katru gadu militārās izglītības iestādes saņem rīkojumu no Igaunijas Aizsardzības spēku komandiera, kurā ir iekļautas visas plānotās formālās un neformālās izglītības programmas. Pēc plāna saņemšanas militārās mācību iestādes sastāda detalizētu budžetu katras mācību programmas īstenošanai. Izmaksas tiek rēķinātas augstā detalizācijas pakāpē, piemēram, triju gadu mācību programmai gada izmaksas nosakot atsevišķi katra mācību priekšmeta nodrošināšanai. Kopējās izmaksās tiek ieskaitītas visas tiešās izmaksas (pasniedzēju atalgojums, transporta izmaksas, datorprogrammu izmaksas utt.). Pēc tam visu individuālo mācību priekšmetu izmaksas tiek saskaitītas kopā, un pie gala summas tiek pieskaitītas netiešās izmaksas (personāla izmaksas par mācību iestādes pastāvīgajiem darbiniekiem utt.).</p> <p>Arī Vācijas bruņoto spēku izglītības finansēšanas sistēma nav pilnīgi integrēta kopējā izglītības sistēmā. Visas militārās izglītības mācību programmas tiek finansētas no Federālo aizsardzības spēku budžeta. Finansējuma plānošanas procesā līdzīgi kā Latvijas gadījumā tiek iesaistīta gan Vācijas Federālā Aizsardzības ministrija, gan Federālie aizsardzības spēki (katrs no militārajiem dienestiem), gan arī pašas izglītības iestādes.</p>

4.2 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu apjoms

Kopējais MVP budžeta finansējums pēdējo triju gadu laikā ir saglabājies salīdzinoši stabils, izmaiņām katra kārtējā gada finansējuma apmērā nepārsniedzot 4% no iepriekšējā gada finansējuma.

2011. gadā MVP kopējais finansējuma apmērs, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, samazinājās par 4%, bet 2012. gadā pieauga tikai par 0,02% (skat. nākamo tabulu).

Tabula Nr. 16. MVP 2010.-2012. gada budžeta projektu finansējuma sadalījums, LVL

Mācību iestāde un izdevumu veids	2010.	2011./2010. (%)	2011.	2012./2011. (%)	2012.
MVP štābs kopā, no tiem:	5 269	67%	8 801	112%	18 696
Individuālā apmācība	830	389%	4 061	187%	11 669
Ēku un telpu uzturēšana, administratīvais nodrošinājums un citi izdevumi	4 439	7%	4 740	48%	7 027
JSMC kopā, no tiem:	28 521	226%	93 058	-7%	86 538
Individuālā apmācība	26 682	242%	91 222	-9%	83 390
Ēku un telpu uzturēšana, administratīvais nodrošinājums un citi izdevumi	1 839	0%	1 836	71%	3 148
IS kopā, no tiem:	223 973	-53%	104 653	5%	109 585
Individuālā apmācība	43 418	33%	57 720	-6%	54 513
Ēku un telpu uzturēšana, administratīvais nodrošinājums un citi izdevumi	180 555	-74%	46 933	17%	55 072
SS kopā, no tiem:	6 735	131%	15 553	-27%	11 335
Individuālā apmācība	6 735	131%	15 553	-29%	11 039
Reprezentācijas pasākumu nodrošināšana un administratīvie izdevumi	0	-	0	-	296
NMN kopā, no tiem:	10 062	165%	26 712	-30%	18 681
Individuālā apmācība	8 824	189%	25 472	-38%	15 898
Ēku un telpu uzturēšana, administratīvais nodrošinājums un citi izdevumi	1 238	0%	1 240	124%	2 783
VS kopā, no tiem:	25 095	-12%	22 034	-55%	9 968
Individuālā apmācība	24 775	-12%	21 714	-56%	9 648
Reprezentācijas pasākumu nodrošināšana un administratīvie izdevumi	320	0%	320	0%	320
NAA kopā, no tiem:	196 236	8%	212 721	-2%	209 457
Individuālā apmācība	165 635	8%	179 039	-6%	167 853
Ēku un telpu uzturēšana, administratīvais nodrošinājums un citi izdevumi	30 601	10%	33 682	24%	41 604
KS kopā, no tiem:	155 721	-31%	107 580	6%	114 562
Individuālā apmācība	58 723	65%	97 062	-7%	90 635
Ēku un telpu uzturēšana, administratīvais nodrošinājums un citi izdevumi	96 998	-89%	10 518	127%	23 927
Sporta klubs kopā, no tiem:	11 300	0%	11 300	60%	18 088
Individuālā apmācība	500	-100%	0	-	0
Sporta pasākumi un ar tiem saistītie izdevumi	10 800	5%	11 300	60%	18 088
ARPUC kopā	-	-	460	1420%	6 994
MVP administratīvās darbības nodrošināšana kopā	95 111	20%	114 274	-1%	113 367
Kopā finansēšanas plānā, no tiem:	758 023	-5%	717 146	0,02%	717 271
Individuālā apmācība	336 122	46%	491 843	-10%	444 645
Ēku un telpu uzturēšana, administratīvais nodrošinājums un citi izdevumi	421 901	-47%	225 303	21%	272 626

Lai gan kopējā MVP budžeta finansējuma apmērs iepriekšējo triju gadu laikā saglabājās salīdzinoši stabils, izmaiņas individuālai apmācībai paredzētajos finanšu līdzekļos un pārējām MVP izmaksām paredzētajos finanšu līdzekļos (gan kopējās, gan individuālo mācību iestāžu izmaksas) bija diezgan ievērojamas. Piemēram, 2011. gadā individuālās apmācības nodrošināšanai paredzētā finansējuma apmērs, salīdzinot ar 2010. gadu, pieauga par 46%, bet finansējums pārējiem izdevumiem (ēku un telpu uzturēšana, viesnīcu un kopmītņu izmaksas, reprezentācijas pasākumu izdevumi un citi izdevumi) samazinājās par 47%.

2011. gadā individuālajai apmācībai paredzētā finansējuma apmērs, salīdzinot ar 2010. gadu, pieauga gandrīz visās MVP militārās mācību iestādēs - NBS Jūras spēku mācību centrā (turpmāk - JSMC) - par 242%, NBS Instruktoru skolā (turpmāk - IS) - par 33%, NBS Sakaru skolā (turpmāk - SS) - par 131%, NBS Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas skolā (turpmāk - NMN) - par 189%, NAA -

par 8%, un NBS Kājnieku skolā (turpmāk - KS) - par 65%. Individuālajai apmācībai paredzētais finansējuma apmērs samazinājās tikai NBS Valodu skolā (turpmāk - VS) (par 12%), kā arī NBS Sporta klubā, kur līdz 2010. gadam tika īstenotas atsevišķas individuālās apmācības (par 100%).

Pretēji 2011. gadam, 2012. gadā finansējums individuālajai apmācībai, salīdzinot ar 2011. gadu, gandrīz visās MVP militārās mācību iestādēs samazinājās (par 3% līdz 56% no iepriekšējā gada finansējuma apmēra). Kopumā var secināt, ka iepriekšējo triju gadu laikā NBS karavīru individuālajai apmācībai paredzētā finansējuma apmērs katrā mācību iestādē ir bijis ļoti svārstīgs, tāpat kā arī plānotais izdevumu apmērs uz vienu izglītojamo dažādos MVP militārās mācību iestādēs īstenotajosursos (skat. Tabula Nr. 17).

Nākamajā tabulā apkopoti dati par 2011. - 2013. gadam plānotajām militārās izglītības kursu izmaksām. Tabulā norādītas kopējās decentralizēto un centralizēto iegāžu izmaksas. Izmaksas atalgojumam šajās kopējās izmaksās nav iekļautas. Atalgojuma izmaksas tiek plānotas centralizēti visā NBS. Atalgojuma izmaksas ir atkarīgas no kursa īstenošanā iesaistītā personāla skaita un atalgojuma līmeņa saskaņā ar dienesta pakāpi un izdienas laiku. Atalgojuma izmaksu īpatsvars kopējās kursa īstenošanas izmaksās dažādosursos ir ļoti atšķirīgs, jo atšķiras ne tikai kursu īstenošanai nepieciešamā personāla kvalifikācija un pieredze, bet arī iegādājamiem materiāltechniskiem līdzekļiem.

Tabula Nr. 17. Plānotās militārās izglītības kursu izmaksas (centralizēto un decentralizēto iegāžu izmaksas), 2011.-2013. gads, LVL

Izglītības programma	2011.		2012.		2013.	
	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo
MVP štābs						
Starptautisko miera atbalsta operāciju štāba karavīru kurss	1 577,60	26,29	259,6	4,33	223,44 *	3,72
COIN kurss	820,80	27,36	161,80	5,39	115,92 *	3,86
Army Intermediate					7 500,00 *	750,00
Kopā	2 398,40	26,65	421,40	4,68	7 839,36	78,39
JSMC						
I pakāpes datorapmācības kurss	4,25	0,71				
Kuģu dzīvotspēja I (cīņa ar ūdeni) kurss	1 603,16	100,20	1 591,64	99,48	1 032,54 *	64,53
Kuģa elektriķa kurss	2 850,43	285,04	2 850,43	285,04	2 846,56 *	284,66
Kuģa stūresvīra-signālista kurss	1 512,07	151,21	2 218,07	221,81	1 060,66 *	53,03
Navigācijas simulācijas kurss 3.līmenis	1 787,60	89,38	1 505,90	150,59	4 063,48 *	203,17
III pakāpes datorapmācības kurss	23,33	3,89				
Kuģu dzīvotspēja II (cīņa ar uguni) kurss	2 668,77	166,80	3 789,21	236,83	1 736,37 *	1 085,23
Kuģa klāja matrožu kurss	2 413,76	60,34	2 787,39	61,94	1 750,89	29,18
Kuģu ūdenslīdēju kurss	10 819,70	1 081,97	31 866,10	1 062,20	15 151,70	1 515,17
Navigācijas simulācijas kurss 1.līmenis	3 228,76	161,44	527,38	52,74	313,44 *	15,67
Ūdenslīdēju atminēšanas kurss	24927,22	2 077,27				
Zemledus iegremdēšanas kurss	1729,66	172,97	2 053,81	205,38	3 243,99 *	324,40
Barokameras operatoru kurss	197,35	24,67	197,35	24,67	20 193,90 *	2524,24
Laivas vadītāju - glābēju kurss	5613,56	140,34	4 275,77	142,53	5 085,48 *	169,52
Kuģu dzīvotspēja III (izdzīvošana uz ūdens) kurss	953,98	59,62	730,38	45,65	1 972,94 *	123,31
PD kuģu sanitāru kurss	837,55	83,76				
Navigācijas simulācijas kurss 2.līmenis	1 201,46	60,07	600,73	60,07	620,92 *	31,05
Kuģa motoristu kurss	2 277,05	227,71	2 646,45	264,65	3 574,48 *	178,72
Ūdenslīdēju darba vadītāju kurss	543,45	45,29			63,64 *	6,36
II pakāpes datorapmācības kurss	4,25	0,71				
JS RLS operatoru - planšetistu kurss	87,27	8,73				
Kuģu koku stjuartu kurss	7 500,00	750,00				
Taktiskās manevrēšanas 1.līmeņa kvalifikācijas paaugstināšana	178,66	11,91	207,74	25,97	189,08 *	11,82
Taktiskās manevrēšanas 2.līmeņa kvalifikācijas paaugsti	355,24	44,41	355,24	44,41	172,20 *	10,76
Kuģa artilērista kurss	2 637,46	263,75	6 814,92	340,75		
NAA 5.kursa JS apmācība	1 494,60	149,46				
Kuģa sakarnieka kvalifikācijas uzturēšanas kurss					461,464 *	57,68
Kuģu klases "SKRUNDA" kuģa					1 772,72 *	177,27

Izglītības programma	2011.		2012.		2013.	
	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo
vadītāja/vakts virsnieka k						
Zemūdens NMN operatora kurss					23 461,10	2 346,11
S-24 kurss					9 934,06 *	827,84
JSMC kopā	77 450,59	214,54	65 018,51	243,52	114 328,94	319,35
IS						
Augstāko instruktoru kurss	1 830,30	91,52				
Jaunāko instruktoru kurss	27 897,64	134,12	23 189,34	154,60	15 104,16	151,04
Taktiskās šaušanas nodarbību vadītāju kurss	22 477,96	351,22	105 094,88	2 189,48	2 366,04 *	98,59
Instruktoru kurss	4 620,68	57,76	5 972,68	74,66	6 034,59	50,29
Kājnieku nodaļas komandieru kurss	79 268,54	1 132,41	53 702,25	1 193,38	110 154,60	1 223,94
Vecāko instruktoru kurss	1 843,64	76,82	2 003,64	83,49	737,61	30,73
Kājnieku vada seržanta kurss	6 039,49	671,05	4 897,20	816,20	9 445,52	787,13
Nodarbību sagatavošana un vadīšana kurss	922,6	18,45	276,765	18,45	189,37 *	12,62
Nodarbību analizēšana un vērtēšana kurss	477,99	6,37	227,965	15,20	176,5 *	11,77
Šaušanas nodarbību vadītāja pielīdzināšanas kurss	5 050,21	459,11				
Zemessardzes Jaunāko instruktoru kurss	7 295,11	145,90				
Neintensīvais jaunākā instruktora kurss (IS)			3 951,93	79,04	3 322,08 *	66,44
Neintensīvais jaunākā instruktora kurss (Dobele)			5 596,58	37,31		
Stacionārās šaušanas nodarbību vadītāja kurss					582,285 *	29,11
Stacionārās šaušanas nodarbību vadītāju resertifikācijas kurss			972,70	9,73	967,70 *	9,68
Taktiskās šaušanas nodarbību vadītāja resertifikācija					733,63 *	22,93
IS kopā	157 724,16	238,61	205 885,93	301,44	149 814,08	248,86
SS						
MS Word II	488,16	24,41	34,7	1,74		
Datu pārraides kurss	4 457,77	148,59	1 803,99	180,40	1 898,54 *	189,85
IV radiostaciju operatora kurss	2 685,60	134,28	1 677,20	167,72	3 129,77 *	312,98
MS Excel 2	999,40	19,99	231,00	3,30	598,83 *	11,98
MS Outlook	199,08	19,91				
MS Word I	42,76	4,28	12,40	1,24		
UIV radiostaciju operatoru kurss	2 774,61	57,80	1 075,97	67,25		
INFOSEC 1.kurss	1 204,13	11,15	535,17	11,15	1 838,11 *	15,32
MS Access	134,4	13,44	37,20	3,72	148,67 *	7,43
MS Excel 1	88,12	4,41	25,20	1,26		
MS PowerPoint	455,82	15,19	75,20	3,76		
Radiosakaru speciālista kurss	1 181,09	118,11	1 330,25	133,03		
Sakaru pamatapmācības kurss	733,6	18,34	733,6	18,34		
INFOSEC II	114,58	4,77	257,57	5,72	1 062,21 *	39,34
Šifru uzraugs			13,32	1,11	182,82 *	15,24
Kājnieku vada/rotas sakarnieku kurss			2 833,10	94,44	4 873,48 *	162,45
Sakaru pamatapmācības instruktoru kurss			257,2	12,86	260,64 *	26,06
Radiosakaru teorijas un militāro sakaru kurss			105,5	10,55	122,487 *	12,25
SSk kopā	15 559,12	36,18	11 038,57	27,53	14 115,563	47,21
NMN						
ISIN kurss	9 870,88	1 645,15	10 619,33	1 769,89	5 476,10	912,68
NMN kurss	15 248,08	635,34	17 147,38	714,47	12 891,92	1 074,33
NMI kurss	889,88	74,16	889,88	74,16	1 734,46	72,27
TEODOR lietošanas kurss	1 761,88	293,65	1 920,08	160,01	131,308 *	21,88
XR 200 lietošanas kurss	323,4	17,97	107,8	17,97	1 099,27 *	183,21
NMN kvalifikācijas uzturēšanas kurss	2 431,74	202,65	9 036,74	753,06	1 404,59 *	117,05
Spridzināšanas darbu vadītāja kurss	242,78	20,23	297,12	24,76	420 *	35,00
Spridzinātāja kurss			500,12	41,68	1 909,79 *	159,15
Pirmsmisijas ISIN kurss			3 050,66	508,44	2 644,16 *	881,39
I līmeņa meklēšanas kurss			974,4	81,20	4 087,31 *	170,30
NMN kopā	30 768,64	341,87	44 543,51	390,73	31 798,908	271,79
VS						
Angļu valodas apmācību kursi	19 924,20	42,39	14045,7	39,02	6 724,8	21,02

Izglītības programma	2011.		2012.		2013.	
	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo
STANAG tests	773,62	2,58	773,62	2,58	603,72 *	2,01
Persiešu (dari) valodas kurss	581,34	29,07	600,34	30,02	293,22	29,32
Pirmā līmeņa pirmā posma profesionālā (franču) valoda	435,14	27,20	228,77	22,88	219,1	21,91
VS kopā	21 714,30	26,94	15 648,43	22,68	7840,84	12,25
NAA						
Komandējošā sastāva virsnieks (studiju progr.) **	42 804,30	951,21	70 234,72	1 560,77	11 642,00	582,10
Jaunākā štāba virsnieku kurss (JŠVK)	2 034,93	67,83	4 069,86	67,83	1 866,24 *	62,21
Vecāko virsnieku speciālistu kurss	329,42	82,36	394,86	49,36	298,26	37,28
NBS/AM strādājošo civilpersonu kurss	19,00	1,27	19,00	1,90	18,25 *	1,83
Virsnieku pamatapmācības izglītības izlīdzināšanas kurss	100,20	33,40	6,08	6,08	7,05 *	3,53
JS Vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieku kurss	18 562,70	1 427,90	18 555,40	1 325,39	10 939,70	729,31
Virsnieku speciālistu kurss	2 630,59	263,06	0		1 992,26	132,82
JS virsnieku pamatapmācības 4. kurss	24 593,80	3 513,40	1 745,77	249,40		
GS virsnieku pamatapmācības 4.kurss	22 743,80	2 842,98	1 063,80	132,98		
GS virsnieku pamatapmācības 3. kurss	19 991,80	1 175,99	12 498,90	735,23		
SzS MV 09/14 IV. Kurss (līgums RTU no 2010 g.) **	6 383,00	709,22	6 448,04	716,45	5 757,64	639,74
JS virsnieku pamatapmācības 3. kurss	23 890,80	3 981,80	35 114,16	5 852,36		
JS militārā vadība 09/14 IV. Kurss (līgums LJA no 2010 g.) **	21 583,80	2 398,20	34 641,84	3 849,09	4 544,00	504,89
JS MV 13/17 (līgums 2013.gadā) **					25 332,80	1 266,64
GS MV 09/14 IV. Kurss (līgums RTU no 2010 g.) **	5 683,80	947,30	17 548,8	2 924,80	683,8	113,97
GS MV 13/17 (2013.gada Līgums) **					1 3200,00	1 320,00
Maģistra programma **	5 131,80	165,54	3 514,00	87,85	3 514,04	113,36
vides aizsardzības pamatjautājumu kurss	800,00	47,06	800,00	47,06	800,00 *	47,06
NBS apakšvienību Apgādes daļas (S-4) priekšnieka kvalifikācijas kurss	257,74	11,21			231,00 *	7,70
SzS militārā vadība 1./2. kurss (līgums 2011. gada) **	24 332,80	973,31	17 572,80	836,80	13 200,00	377,14
SzS militārā vadība (2012.g.septembris) **			23 760,00	528,00	21 780,00	622,29
SzS militārā vadība 13/17 (2013.gada Līgums) **					13 200,00	528,00
Sauszemes kājnieku brigādes operāciju plānošanas kurss	2 034,93	67,83				
NATO Starptautiskais kurss					17 258,50	1 327,58
Militārais lietvedis					50,62 *	3,37
KSV 13/14 (bakalauri) **					963,9	107,10
NAA kopā	223 909,21	726,98	247 988,03	767,76	145 896,26	394,31
KS						
Karavīra pirmās palīdzības kurss I līmenis	8 939,96	11,69			592,44 *	3,29
Karavīra pirmās palīdzības kurss II līmenis	10 401,92	81,27	2 096,92	34,95	351,2 *	14,63
Militārā vieglā transporta autovadītāja pirmssisijas apmācību kurss	1 212,63	134,74				
Kareivja 2.līmeņa pamatapmācības kurss	245 871,40	653,91	193 606,70	614,62	253 708,70	1 127,59
Militārā transporta "C" kategorijas autovadītāju kvalifikācijas kurss	11 934,72	426,24	23 375,40	333,93	2 129,46 *	266,18
Militārā transporta līdzekļa B kategorijas autovadītāju kv.	5 985,28	83,13	10 710,04	88,51	8 462,63 *	156,72
Vieglā ložmetēja ložmetējnieka un ložmetējnieka palīga apmācības kurss	83 958,24	1 311,85	63 100,73	1 314,60	59 686,34	1 243,47
Kareivja 1.līmeņa pamatapmācības kurss	128 109,2	316,32	74 169,00	235,46	65 174,8	362,08
Smagā ložmetēja (12,7 mm) ložmetējnieka un ložmetējnieka	126 510,20	3 953,44	189 890,91	4 219,80	2 933,72 *	65,19

Izglītības programma	2011.		2012.		2013.	
	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo	Kopā	Uz vienu izglītojamo
palīga apmācības kurss						
Militārā transporta HMMVVV autovadītāja kvalifikācijas kurss	13 576,30	301,70	20 066,04	278,70	5 468,46 *	121,52
Karavīra pirmās palīdzības kurss III līmenis	1 150,50	31,96	22 013,73	366,90	2 069,56 *	43,12
Noliktavu speciālista I līmeņa kurss	257,74	16,11				
Ziemas izdzīvošanas kurss			519,48	17,32		
KS kopā	637 908,09	322,83	599 548,95	527,77	400 577,31	451,61

(1) * Saskaņā ar 05.07.2012. AM noteikumiem Nr.13-NOT sākot ar 2013.gadu NBS komandiera 30.11.2012. pavēlē par militārās izglītības kursu izmaksām 2-13.gadam tiek iekļauti tikai tādi izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas kursi, kuru ilgums pārsniedz 30 kalendārās dienas. Tabulā ar simbolu „*” atzīmēti izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas kursi, kuru ilgums ir mazāks par 30 kalendārām dienām un kuri nav iekļauti 30.11.2012.gada NBS komandiera pavēlē Nr.353.

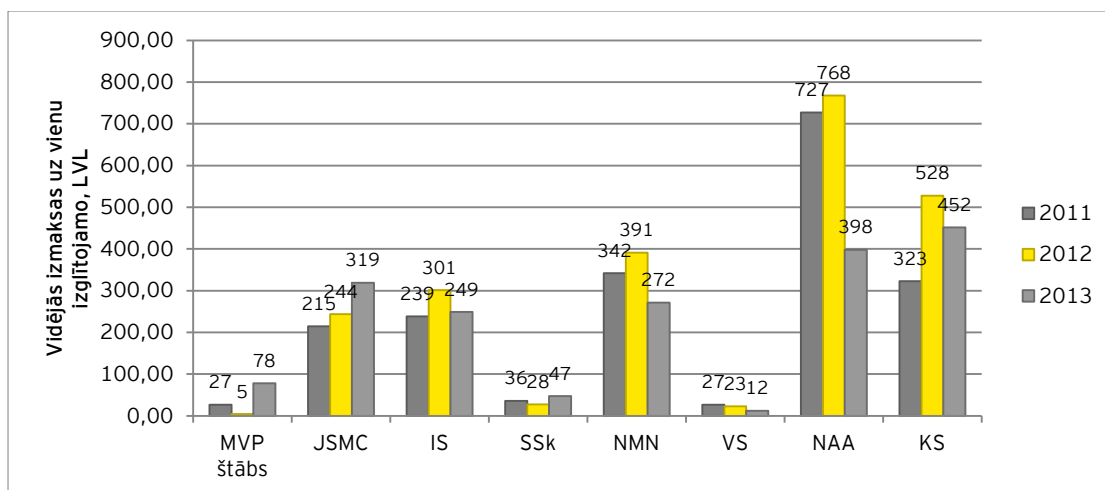
(2) ** Studiju programmu izmaksas atspoguļotas finanšu gada, nevis mācību gada griezumā.

Kā redzams iepriekšējā tabulā plānotais izmaksu apmērs uz vienu izglītojamo MVP mācību iestādēs īstenotajosursos laika posmā no 2011. līdz 2013. gadam ir bijušās samērā svārstīgas. Pie tam bieži vien izmaksas uz vienu izglītojamo ievērojami pieaugušas vai samazinājušās arī tajos gadījumos, kad kursā izglītojamo kursantu skaits gadu laikā ir saglabājies nemainīgs vai mainījies tikai nedaudz. Piemēram, NMN īstenotajā kursā „Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas kvalifikācijas uzturēšanas kurss” plānotais izglītojamo skaits visu triju gadu laikā ir saglabājies nemainīgs (12 kursanti), bet plānotās centralizēto un decentralizēto iegāžu kopējās izmaksas uz vienu izglītojamo šajā kursā 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gada plānotajām izmaksām, pieauga par 272% (no 202,65 latiem uz izglītojamo līdz 753,06 latiem uz izglītojamo), bet 2013. gada budžeta plānā šo kursu izmaksas uz vienu izglītojamo atkal samazinājās par 84% līdz 117,05 latiem uz vienu izglītojamo.

Atsevišķos mācībuursos izmaksas uz vienu izglītojamo pieauga īpaši strauji, piemēram, JSMC īstenotajā kursā „Barokameras operatoru kurss”, kur 2011. un 2012. gadā izmaksas uz vienu izglītojamo bija aptuveni 25 lati, bet 2013. gadā - 2,5 tūkstoši latu. Atbilstoši NBS MVP pārstāvju sniegtajam skaidrojumam izmaksu pieaugums skaidrojams ar barokameras plānotajām remonta izmaksām 20 tūkstošu latu apmērā. Savukārt KS īstenotajā kursā „Karavīra pirmās palīdzības kurss III līmenis” 2011. gadā plānotās izmaksas uz vienu izglītojamo bija 31,96 lati, 2012.gadā izmaksas pieauga līdz 366,90 latiem uz vienu izglītojamo, bet 2013. gadā atkal samazinājās uz 43,12 latiem.

Vislielākās kopējās plānotās izglītības kursu īstenošanas izmaksas ir KS, kur tiek izglītots arī vislielākais skaits karavīru (2011. gadā KS īstenotosursos tika plānots apmācīt 1 976 karavīrus, 2012. gadā - 1 136 karavīrus, bet 2013. gadā - 887 karavīrus). Kopējās plānotās izmaksas KS īstenotajiem kursiem 2011. gadā bija 637,9 tūkstoši latu, 2012. gadā - 599,5 tūkstoši latu, bet 2013. gadā - 400,6 tūkstoši latu. Vismazākās kopējās plānotās izmaksas ir MVP štābā un VS īstenotajiem mācību kursiem.

Nākamajā attēlā apkopoti dati par katras MVP vienības, kur tiek īstenoti militārās izglītības kursi, kopējām vidējām izmaksām (plānotajām) uz vienu izglītojamo.

Attēls Nr. 1. Plānotais vidējais izdevumu apjoms uz vienu izglītojamo MVP militārās izglītības mācību iestādēs (neieskaitot izdevumus atalgojumam), 2010.-2012. g., LVL

Salīdzinoši visaugstākās izmaksas uz vienu izglītojamo apskatītajā laika posmā saglabājās NAA - no 727 līdz 768 latiem uz vienu izglītojamo. Tomēr līdzīgi kā IS, NMN, VS un arī KS, 2013.gadā vidējās NAA izmaksas uz vienu izglītojamo samazinājušās sastādot vairs tikai 298 latus uz vienu izglītojamo. Izmaksu pieaugums uz vienu izglītojamo 2013.gadā salīdzinot ar 2012.gadu vērojams JSMC un SSK.

4.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas process

4.3.1 Finansēšanas avoti

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.955 3. punktu un MK noteikumu Nr.953 3. punktu visi ar karavīra kvalifikācijas paaugstināšanu saistītie izdevumi un izdevumi, kas rodas, ja karavīrs iegūst izglītību militārā vai civilā izglītības iestādē Latvijā vai ārvalstīs, tiek segti no AizM šīm mērķim piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem.

Par NBS apmācībām nepieciešamo finanšu līdzekļu un materiāltehnisko līdzekļu plānošanu, sadali, uzskaiti un efektīvu izlietojumu atbild MVP¹⁸ - NBS regulāro spēku vienība, kas tiek finansēta no NBS iedalītajiem valsts budžeta līdzekļiem.

NBS budžeta programmu veido 2 apakšprogrammas 22.10.00 „Starptautisko operāciju un Nacionālo bruņoto spēku personālsastāva centralizētais atalgojums” un 22.12.00 „Nacionālo bruņoto spēku uzturēšana”¹⁹.

- ▶ Apakšprogrammā 22.10.00 „Starptautisko operāciju un Nacionālo bruņoto spēku personālsastāva centralizētais atalgojums” ir apvienoti visu NBS regulāro spēku un Zemessardzes (turpmāk - ZS) vienību atlīdzības izdevumi, t.sk. atalgojums, darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, pabalsti, kompensācijas, uzturdevas vērtības kompensācija, kā arī Kompensācija dzīvojamās telpas īres izdevumu un komunālo maksājumu segšanai un kompensācija zemessargiem.
- ▶ Apakšprogrammā 22.12.00 „Nacionālo bruņoto spēku uzturēšana” ir apvienoti visu NBS regulāro spēku un ZS vienību uzturēšanas izdevumi, kas nepieciešami Nacionālo bruņoto spēku uzturēšanai.

¹⁸ 25.02.2011. NBS reglaments Nr.2 „NBS MVP nolikums”

¹⁹ 15.11.2012. likums "Par valsts budžetu 2013.gadam"

spēku likumā un likumā par Zemessardzi NBS regulāro spēku un ZS vienībām noteikto uzdevumu izpildei, t.sk. MVP noteikto uzdevumu īstenošanai.

Kopējais NBS budžeta apakšprogrammu ieņēmumu izdevumu apjoms laika periodā no 2011.līdz 2013.gadam atspoguļots tabulā.

Tabula Nr. 18. NBS budžeta apakšprogrammu 22.10.00 „Starptautisko operāciju un Nacionālo bruņoto spēku personālsastāva centralizētais atalgojums” un 22.12.00 „Nacionālo bruņoto spēku uzturēšana” ieņēmumu un izdevumu apjoms no 2011. līdz 2013.gadam

Starptautisko operāciju un Nacionālo bruņoto spēku personālsastāva centralizētais atalgojums, kods - 22.10.00	2011.gads	2012./2011. gads, %	2012.gads	2013./2012. gads, %	2013.gads
Resursi izdevumu segšanai	52 129 509	-0,21%	52 020 091	3,43%	53 801 929
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	52 129 509	-0,21%	52 020 091	3,43%	53 801 929
Izdevumi - kopā	52 129 509	-0,21%	52 020 091	3,43%	53 801 929
Uzturēšanas izdevumi	52 129 509	-0,21%	52 020 091	3,43%	53 801 929
Kārtējie izdevumi	52 129 509	-0,21%	52 020 091	3,43%	53 801 929
Atlīdzība	52 129 509	-0,21%	52 020 091	3,43%	53 801 929
Atalgojums	32 530 533	-0,25%	32 449 053	0,06%	32 467 804
Nacionālo bruņoto spēku uzturēšana, kods - 22.12.00	2011.gads	2012./2011. gads, %	2012.gads	2013./2012. gads, %	2013.gads
Resursi izdevumu segšanai	40 736 717	8,21%	44 080 485	10,87%	48 870 289
Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi - kopā	76 671	15,29%	88 392	-79,43%	18 178
Dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	40 660 046	8,19%	43 992 093	11,05%	48 852 111
Izdevumi - kopā	40 737 449	8,21%	44 083 127	10,86%	48 870 289
Uzturēšanas izdevumi	38 359 689	9,02%	41 819 373	13,57%	47 493 221
Kārtējie izdevumi	38 312 439	8,93%	41 732 973	13,62%	47 415 461
Atlīdzība	6 876	1,82%	7 001	0,00%	7 001
Preces un pakalpojumi	38 305 563	8,93%	41 725 972	13,62%	47 408 460
Uzturēšanas izdevumu transferti	47 250	82,86%	86 400	-10,00%	77 760
Kapitālie izdevumi	2 377 760	-4,79%	2 263 754	-39,17%	1 377 068
Pamatkapitāla veidošana	2 377 760	-5,72%	2 241 813	-38,57%	1 377 068
Kapitālo izdevumu transferti	0	100,00%	21 941	-100,00%	0
Finansiālā bilance	-732	260,93%	-2 642	-100,00%	0

Budžeta apakšprogrammas 22.10.00 „Starptautisko operāciju un Nacionālo bruņoto spēku personālsastāva centralizētais atalgojums” kopējais apjoms 3 gadu laikā ir palielinājies par aptuveni 3%, 2013.gadā sasniedzot 53,801 miljonus latu. Straujāks pieaugums 3 gadu periodā vērojams apakšprogrammas 22.12.00 „Nacionālo bruņoto spēku uzturēšana” izdevumu apjomā. 2012.gadā salīdzinājumā ar 2011.gadu budžeta apjoms palielinājies par 8,21%, savukārt 2013.gadā budžeta apjoms pieaudzis vēl par aptuveni 10% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

Analizējot salīdzinošos rezultātus jāņem vērā, ka sākot ar 2013.gadu karavīru uzturdevas kompensācija palielināta uz 5 latiem iepriekšējo 4 latu vietā, tādējādi palielinot kopējo izmaksu apmēru.

Neskaitot MVP personāla atlīdzības izdevumus, kas iekļauti apakšprogrammā 22.10.00 „Starptautisko operāciju un Nacionālo bruņoto spēku personālsastāva centralizētais atalgojums”, MVP darbības, t.sk. militāro mācību nodrošināšanas izdevumi iekļauti apakšprogrammā 22.12.00 „Nacionālo bruņoto spēku uzturēšana”.

4.3.2 Ieņēmumu un izdevumu plānošanas process un finansējuma piešķiršanas kārtība

MVP ikgadējais budžets tiek izstrādāts, pamatojoties uz MVP komandiera pavēli par budžeta projekta izstrādi kārtējam gadam. Ar pavēli MVP komandieris dod uzdevumu MVP apakšvienību komandieriem, priekšniekiem, NAA prorektoram un MVP štāba nodrošinājuma pārvaldes (turpmāk - MVP štāba NP) sagatavot informāciju budžeta projekta sagatavošanai. Saskaņā ar MVP komandiera 2013.gada 18.marta pavēli Nr.127 par MVP 2014.gada budžeta projekta izstrādi²⁰ MVP apakšvienību komandieriem, priekšniekiem, NAA un MVP štāba NP priekšniekam tiek uzdots sagatavot:

- ▶ datus par nepieciešamo NBS speciālistu sagatavošanu 2014.gadā;
- ▶ datus par individuālajām iegādēm apmācībai, saskaņā ar apstiprinātām mācību programmām;
- ▶ datus par administratīvās darbības nodrošināšanas izdevumiem;
- ▶ datus par uzturēšanas izdevumiem saskaņā ar noteiktiem limitiem;
- ▶ informāciju par administratīvās darbības un uzturēšanas izdevumos neiekļautām komponentēm, kas pārsniedz MVP 2014. gada budžeta administratīvās darbības nodrošināšanas un apakšvienību uzturēšanas bāzes izdevumu limitus.

Iepriekšminēto informāciju un datus sagatavo un iesniedz katra MVP apakšvienība, t.sk. visas militārās izglītības iestādes, NAA, Kājnieku skola, Instruktoru skola, Sakaru skola, Valodu skola, Nesprāgušās muniācijas neitralizēšanas skola un Jūras spēku mācību centrs, kā arī pārējās MVP apakšvienības.

Sākot ar 2014. gada budžeta projekta izstrādi datus par iegādēm individuālai apmācībai, kā arī administratīvās darbības nodrošināšanas un uzturēšanas izdevumiem saskaņā ar noteiktiem limitiem uzdots sagatavot ievadīšanai MVP ACCES datu bāze. Atbildīgo personu datu ievadīšanai nodrošina katra apakšvienība. Militāro izglītības programmu un kursu izmaksas MS ACCES datu bāzē tiek plānotas dalījumā pa kursu programmām un citām izdevumu grupām katrai mācību iestādei atsevišķi.

NBS militārās izglītības iestādes izdevumus apmācībām plāno, ņemot vērā plānoto (vēlamo) izglītojamo skaitu noteiktajā gadā. NBS militārās mācību iestādes izvērtē kursu un pašu mācību iestāžu kopējo kapacitāti, MVP budžeta projekta sagatavošanas procesā sniedzot informāciju par sagatavojamo kursantu skaitu un norādot maksimālo skaitu gadījumā, ja kursa vai mācību iestādes kapacitāte neļauj izpildīt kopējo izglītojamo skaitu. Budžeta plānošanas procesā NBS sniegtā informācija par vēlamo izglītojamo skaitu ir indikatīva, tā tiek precizēta, ņemto vērā pieejamo kapacitāti un kopējos budžeta līdzekļus. Indikatīvo izglītojamo skaitu militārās mācību iestādes izmanto individuālo iegāžu plānošanai mācībām. Pavēli par kopējo izglītojamo skaitu nākamajā gadā NBS komandieris izdod kārtējā gada beigās.

Militāro mācību programmu, kursu izdevumu plānošana

Katram kursam ir izveidots mācību resursu apkopojums, kas apstiprināts ar MVP komandiera pavēli un kurā definēti visi konkrētajam kursam nepieciešamie līdzekļi, resursi un to apjoms, t.sk.:

- ▶ mācību personāls - instruktoru resursi;
- ▶ kursa realizēšanai nepieciešamais bruņojums;
- ▶ autotransporta nodrošinājums;
- ▶ degviela, smērvielas un tehniskie līdzekļi;
- ▶ dzīvojamās telpas, mācību telpas un lauki;

²⁰ 18.03.2013. MVP komandiera pavēle Nr. 127 „Par MVP 2014.gada budžeta projekta izstrādi”

- ▶ karavīru inventārs;
- ▶ administratīvie izdevumi kursa nodrošināšanai;
- ▶ sakaru līdzekļi;
- ▶ saimniecības līdzekļi;
- ▶ kursa nodrošinājums ilglaicīgai lietošanai;
- ▶ cits kursa īstenošanai nepieciešamais nodrošinājums.
- ▶ materiāltehniskais nodrošinājums, karavīru ēdināšanas mācību kursa laikā utt.

Kursa resursu plānā tiek norādīta arī maksimālā kursa kapacitāte – maksimālais vienā kursā paredzētais izglītojamo skaits. Atkarībā no kursa veida un specifikas atsevišķiem kursiem ir iespējamās nelielas variācijas izglītojamo skaitā (virs kursa kapacitātes), bet citosursos šādas variācijas nav iespējamās.

Kursu izmaksas katrā mācību iestādē plāno, ņemot vērā katrā realizējamā kursa resursu plānu un norādot kursa resursu vienību cenas, kas nepieciešami kursa realizācijai. Kursa izmaksas plānošanas procesā tiek iedalītas atalgojuma izmaksās kursa pasniedzējiem, decentralizēto un centralizēto iegāžu izmaksās, rezultātā summējot kursa kopējās izmaksas un izmaksas uz vienu kursantu, t.i. izmaksas militārajās mācību iestādēs tiek plānotas viena kursa nodrošināšanai, tikai pēc tam attiecinot tās uz vienu izglītojamo.

MVP administratīvo un uzturēšanas izdevumu plānošana

Saskaņā ar MVP komandiera 2013.gada 18.marta pavēli Nr.127 par MVP 2014. gada budžeta projekta izstrādi saskaņā ar ierobežojumiem plānotos administratīvās darbības nodrošināšanas izdevumus, kā arī administratīvās darbības nodrošināšanas izdevumus, kas pārsniedz attiecīgajā finanšu gadā noteiktos limitus iedala trīs pozīcijās²¹:

- ▶ sakaru nodrošinājums;
- ▶ autotransporta izdevumi;
- ▶ biroja preces un inventārs.

Savukārt uzturēšanas izdevumi, t.sk. izdevumi, kas pārsniedz konkrētajam gadam noteikto limitu tiek plānoti šādās pozīcijās²²:

- ▶ ēku un telpu uzturēšana;
- ▶ viesnīcu un kopmītņu izmaksas;
- ▶ ēdināšanas izmaksas;
- ▶ medicīna;
- ▶ bibliotēkas un lasītavas nodrošinājums;
- ▶ sporta pasākumi;
- ▶ psihologu dienesta nodrošinājums;
- ▶ individuālā apmācība;
- ▶ reprezentācija (jaunie sadarbības projekti).

Kā administratīvos, tā uzturēšanas izdevumus plāno katrā mācību iestādē savas kopējās darbības nodrošināšanai. Spēkā esošais normatīvais regulējums un kārtība paredz, ka administratīvie un uzturēšanas izdevumi tiek plānoti kopā katrā iestādē, neparedzot šo izdevumu proporcionālu

²¹ 18.03.2013. MVP komandiera pavēles Nr. 127 „Par MVP 2014.gada budžeta projekta izstrādi” pielikums Nr.3 un Nr.4

²² 18.03.2013. MVP komandiera pavēles Nr. 127 „Par MVP 2014.gada budžeta projekta izstrādi” pielikums Nr.5

attiecināšanu uz karavīru izglītības programmu un kvalifikācijas paaugstināšanas kursu izdevumiem.

Karavīru mācību izdevumu plānošana civilās izglītības iestādēs

NAA īstenotās profesionālā bakalaura studiju programmas tiek īstenotas sadarbībā ar civilajām Latvijas izglītības iestādēm Rīgas Tehnisko universitāti (turpmāk - RTU) un Latvijas Jūras akadēmiju (turpmāk - LJA):²³

- ▶ profesionālā bakalaura studiju programma „Sauszemes spēku militārā vadība” - NAA sadarbībā ar RTU;
- ▶ profesionālā bakalaura studiju programma „Gaisa spēku militārā vadība” - NAA sadarbībā ar RTU;
- ▶ profesionālā bakalaura studiju programma „Jūras spēku militārā vadība” (kuģu vadīšanas un kuģu mehānikas apakšprogrammas) - NAA sadarbībā ar LJA.

Saskaņā ar NBS pārstāvju sniegto informāciju par atsevišķu studiju posmu realizēšanu civilajās mācību iestādēs izsludinātas iepirkumu procedūras, kuru rezultātā noslēgti līgumi ar RTU un LJA, nosakot civilajās mācību iestādēs apgūstamos studiju kursus, to kredītpunktu apjomu, līguma summu, norēķinu kārtību u.c. nosacījumus.

Izvērtējot MVP noslēgtos līgumus ar RTU un LJA, konstatētas atšķirības līguma summas noteikšanas kārtībā.

- ▶ Saskaņā ar 30.07.2012. līgumu Nr. P/003/MVPŠ/2012, kas noslēgts starp MVP un RTU, līguma summa noteikta par viena NAA studējošā izglītošanu 20 mēnešu periodam - 2 640,00 LVL par viena studējošā izglītošanu, kopsummai sastādot 87 120,00 LVL par plānoto 33 studējošo izglītošanu, neskaitot pievienotās vērtības nodokli (turpmāk - PVN). Maksājumu grafiks, ka samaksa tiek veikta reizi mēnesī, sākot no 2012. gada septembra līdz 2015. gada novembrim, neskaitot vasaras mēnešus (jūnijs, jūlijs, augusts).
- ▶ Savukārt 14.09.2010. līgums Nr. P/169/MVPŠ/2010, kas noslēgts starp MVP, NBS Jūras spēku Flotili (turpmāk tekstā - JSF) un LJA, paredz līguma priekšmetu - 10 NAA kadetu izglītošanu par kopējo summu 80 344 LVL, kas ietver PVN 21% apmērā - 13 944,00 LVL. Kopējā grupas izglītošana līgumā sadalīta divās daļās: 74 264,00 LVL (ieskaitot PVN) par pamatkursa grupas apmācību un 6 080,00 LVL (ieskaitot PVN) par papildus kursu - „Radara navigācija, informācijas grafiskā apstrāde un ARPA pielietošana”, „GMDSS universālais operators” - īstenošanu. Maksājumu grafiks paredz, ka samaksa veicama reizi mēnesī.

14.09.2010. līgums Nr. P/169/MVPŠ/2010, kas noslēgts starp MVP, NBS JSF un LJA, paredzēja PVN piemērošanu LJA sniegtajiem izglītības pakalpojumiem. Pamatojoties uz 06.10.2010. Valsts ieņēmumu dienesta vēstulē Nr.15.2-14/51502 sniegto atzinumu, gadījumos, kad citas Latvijas akreditētās izglītības iestādes sniedz NAA pakalpojumus, NAA izglītības pakalpojumu nodrošināšanai atbilstoši 14.11.2006. MK noteikumu 933 „Likuma „Par pievienotās vērtības nodokli” normu piemērošanas kārtība” 76.punkta nosacījumiem, citu akreditēto izglītības iestāžu sniegtie pakalpojumi nav jāapliek ar PVN. Tādēļ 2012. gadā slēgtais līgums starp MVP un RTU neparedz PVN piemērošanu.

Abi noslēgtie līgumi paredz, ka izmaksas uz vienu studējošo noteiktas saskaņā ar MK 12.12.2006. noteikumiem Nr.994, kas paredz vienas studiju vietas izmaksu aprēķinu, ņemot vērā studiju vietas bāzes izmaksas. Tomēr atsauce uz piemēroto studiju tematiskās jomas koeficientu iekļauta tikai LJA līgumā.

Izvērtējot līgumu nosacījumus, redzams, ka kaut arī abu līgumu gadījumā ir nosakāmas kopējās izmaksas un izmaksas viena studējošā izglītošanai, finansējuma plānošanas pieeja ir atšķirīga. Tā kā noslēgtais līgums ar LJA paredz, ka līguma priekšmets ir 10 studējošo izglītošana, tad arī gadījumā, ja tiek nokomplektēta grupa mazākā skaitliskā apmērā, MVP ir jāveic maksājums par kopējo grupas

²³ Bakalaura studiju programmas, NAA, http://www.naa.mil.lv/lv/Studijas/Bakalaura_programma.aspx

izglītošanu. Savukārt RTU līguma gadījumā samaksa noteikta par viena studējošā izglītošanu, paredzot maksimālo summu pie plānotā studējošo skaita.

NBS kopējā budžeta plānošana un finansējuma piešķiršana

Kad visas militārās mācību iestādes ir iesniegušas informāciju un datus par kursu realizēšanai, administratīvās darbības nodrošināšanai nepieciešamajiem izdevumiem, kā arī plānotajiem uzturēšanas izdevumiem, MVP veic kopējo MVP izmaksu apkopošanu.

MVP budžets nākamajam gadam tiek plānots kārtējā gadā no marta līdz aprīlim. Šajā periodā tiek uzsākta arī kopējā NBS budžeta projekta izstrāde, NBS komandierim dodot pavēli par NBS regulāro spēku vienību (turpmāk - RSV), Apvienotā štāba (turpmāk - NBS AŠ) un ZS budžeta projekta izstrādi nākamajam gadam. Ar NBS komandiera izdoto pavēli tiek noteikta NBS finanšu pieprasījuma struktūra, sadalot kopējos izdevumus posteņos un projektos, kā arī nosakot atbildīgās struktūras par šo izdevumu posteņu sagatavošanu. Saskaņā ar 2013.gada 19.marta NBS komandiera pavēli Nr. 98 par NBS 2014.budžeta projekta izstrādi²⁴ MVP izmaksu aprēķinu veidlapa un finanšu pieprasījuma pamatojums ir jā sagatavo par šādiem ar MVP darbību saistītiem posteņiem, NAA izmaksu posteņa sagatavošanā piesaistot NAA:

- ▶ uzturēšanas izdevumi;
- ▶ individuālā apmācība;
- ▶ atbalsts Partnership for Peace (PfP) valstīm;
- ▶ NAA, t.sk.: uzturēšanas izdevumi; kadetu sagatavošanai civilajās augstskolās; virsnieku sagatavošana, studējošo kredītu dzēšana; JS JŠVK; BALTDEFCOL kursa izdevumi; maģistra programma; Baltijas valstu sadarbība;
- ▶ NBS sporta kluba uzturēšana.

Papildu MVP atbildība noteikta par posteņa „Ārvalstu komandējumi (bez SO)” apakšposteņa „IMET kursi” sagatavošanu.

NBS struktūru izmaksas NBS budžeta projekta sagatavošanas vajadzībām tiek plānotas dalījumā pa šādiem izmaksu veidiem.

Tabula Nr. 19. Izmaksu veidi un grupas NBS budžeta plānošanas vajadzībām

Izmaksu veids	Izmaksu grupas
Personāla izmaksas	Militārais personāls Civilais personāls Pensijas atvaļinātajam militārpersonālam
Uzturēšanas un operāciju izmaksas	IT un sakaru nodrošinājums Īre un noma Nodokļu maksājumi Komandējumi un dienesta braucieni Apmācība, mācību izdevumi Ēku, telpu un teritorijas uzturēšana Transportlīdzekļu un speciālās tehnikas uzturēšana un degvielas iegāde Munīcija un sprāgstvielas Apgāde un nodrošinājums Administratīvās izmaksas Specializēto dienestu izdevumi Zinātniskā pētniecība Pārējie izdevumi
Attīstības izmaksas	Speciālā tehnika Būvniecība un kapitālais remonts Citi izdevumi

Izmaksu grupā „apmācība, mācību izdevumi” pie uzturēšanas un operāciju izmaksām tiek iekļauti izdevumi, kas saistīti ar NBS militārajām mācībām, kuras tiek plānotas saskaņā ar militāro mācību

²⁴ 19.03.2013 NBS komandiera pavēles Nr. 98 „Par NBS 2014.gada budžeta projekta izstrādi” pielikums Nr.8

programmu. Šajā grupā netiek iekļauti izdevumi ikdienas mācību procesa nodrošināšanai spēku veidos un MVP skolās. MVP skolas mācību programmu un kursu īstenošanai nepieciešamos izdevumus plāno dalījumā pa visām atbilstošajām uzturēšanas un operāciju izmaksu veida grupām.

Atbilstoši noteiktajai kārtībai NBS personāla atalgojums tiek plānots un aprēķināts centralizēti (izmaksu veids „Personāla izmaksas”). Par centralizētu atalgojuma, iedzīvotāju ienākumu nodokļa, obligāto sociālo apdrošināšanas iemaksu, starptautisko operāciju piemaksu, kā arī uzturdevas vērtības un dzīvojamās platības īres kompensāciju profesionālā dienesta karavīriem aprēķināšanu un izmaksu atbild NBS Budžeta un finanšu departaments (J-8). MVP kursu izmaksu noteikšanas procesā definē katra kursa īstenošanai nepieciešamos personāla resursus (instruktoru sastāvu), plānojot arī personālsastāva atlīdzības apjomu. Tomēr par gala atalgojuma plānošanu kursu nodrošināšanai nepieciešamajam personālsastāvam, kā arī par pārējā MVP personāla atalgojuma plānošanu atbild NBS Budžeta un finanšu departaments (J-8).

Saskaņā ar MVP kursu izmaksu plānošanas kārtību MVP kursu nodrošināšanai nepieciešamos resursus plāno 2 daļās:

- ▶ decentralizētās iegādes - iegādes, kuru izdevumus sedz MVP;
- ▶ centralizētās iegādes - materiāltehniskie līdzekļi un pakalpojumi, kuri NBS vajadzībām tiek iegādāti centralizēti.

Par NBS vienību centralizētu un tiešu nodrošināšanu ar uzdevumu izpildei materiāltehniskajiem līdzekļiem un pakalpojumiem atbild NBS Nodrošinājuma pavēlniecība. NBS centralizēti iegādājamos materiāltehniskos līdzekļus un pakalpojumus nosaka AizM 03.08.2010. noteikumi Nr.38-NOT.

Centralizēto iegāžu plānošanu un iepirkumu plānu sagatavošanu veic Apvienotā štāba Apgādes departaments (J-4). Specifisku materiāltehnisko līdzekļu iegādes gadījumos iegādes apstiprina AizM materiāltehnisko līdzekļu attīstības padomes sēdē. Pēc specifisko materiāltehnisko līdzekļu iegāžu apstiprināšanas Apgādes departaments (J-4) sagatavo detalizētu iepirkumu plānu, definējot iegādājamo materiāltehnisko līdzekļu un pakalpojumu iegādes apjomus, paredzamās līgumsummas, iepirkuma līgumu plānotos termiņus u.c. Centralizēto iepirkumu plānu saskaņo un apstiprina kā NBS, tā AizM struktūras.

Pēc iepirkumu plāna saskaņošanas AizM Nodrošinājuma politikas departaments nosaka struktūru, kas atbild par konkrētu iepirkumu realizēšanu. Iepirkuma īstenošana var tikt nodota:

- ▶ Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centram (turpmāk - VAMOIC);
- ▶ Nodrošinājuma pavēlniecībai vai
- ▶ citai NBS struktūrai.

Visi centralizēto iepirkumu ietvaros iegādātie materiāltehniskie līdzekļi tiek nogādāti Nodrošinājuma pavēlniecības noliktavu telpās, no kurām Nodrošinājuma pavēlniecības nodrošina materiāltehnisko līdzekļu izsniegšanu vienību, t.sk. MVP vajadzībām bezatlīdzības ceļā.

Saskaņā ar 15.12.2009. MK noteikumiem Nr.1418 „Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centra nolikums” par iepirkumu centra nolikums” par AizM valdījumā esošā nekustamā īpašuma, valsts militārās aizsardzības objektu un valsts militārās aizsardzības vajadzībām nomātā nekustamā īpašuma apsaimniekošanu un vides aizsardzības pasākumu veikšanu tajos, kā arī valsts militārās aizsardzības objektu būvniecības organizēšanu, un atsevišķu centralizēto iepirkumu veikšanu AizM un NBS vajadzībām atbild VAMOIC.

VAMOIC tika izveidots 2009.gadā ar MK 21.10.2009.rīkojumu Nr. 717²⁵ ar mērķi samazināt administratīvo struktūru skaitu, kā arī veicināt valsts resursu un finanšu līdzekļu efektīvu izlietojumu. Saskaņā ar NBS pārstāvju sniegto informāciju kaut arī VAMOIC 2013. gadā nodota liela daļa ar militārās aizsardzības vajadzībām, t.sk. militārās apmācības īstenošanas vajadzībām, nepieciešamā nekustamā īpašuma apsaimniekošanas darbību, daļa ar īpašumu apsaimniekošanu

---

²⁵ MK 21.10.2009. rīkojums Nr.717 „Par Aizsardzības īpašumu valsts aģentūras likvidāciju un Valsts aizsardzības militāro objektu centra izveidi”

saistītu funkciju ir saglabātas vienību, t.sk. MVP pārziņā, piemēram, militārās apmācības īstenošanas vajadzībām izmantotā nekustamā īpašuma apsardzes funkcijas nodrošināšana.

4.3.3 Finanšu resursu ieņēmumu un izdevumu plānošanas un piešķiršanas procesa efektivitātes izvērtējums

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
1.	Sistēmas atbilstība normatīvo aktu prasībām	<p>Finanšu resursu plānošanas un piešķiršanas process tiek realizēts saskaņā spēkā esošo iekšējo sistēmas normatīvo aktu prasībām. Virkni ar finansējuma piešķiršanu saistītu jautājumu regulē NBS, MVP komandieru pavēles, nosakot atbildīgās personas par konkrētajā pavēlē noteikto uzdevumu izpildi un pavēles izpildes kontroli.</p> <p>Atbilstoši AizM 05.07.2012. noteikumiem Nr.13-NOT ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu saistītās izmaksa ietver atlīdzības, centralizēto un decentralizēto iegāžu izdevumus, kā arī izdevumus karavīru apmācībai civilajā izglītības iestādē. Tā kā AizM 05.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT neparedz specifisku kārtību civilo mācību iestāžu izdevumu noteikšanai, tad uz šīm izglītības iestādēm ir attiecināmi MK 12.12.2006. noteikumiem Nr.994.</p> <p>MVP ir noslēgti līgumi ar RTU un LJA par sadarbību NAA īstenoto profesionālā bakalaura studiju programmu īstenošanā. Izvērtējot abu noslēgto līgumu nosacījumus, redzams, ka kaut arī abu līgumu gadījumā ir nosakāmas kopējās izmaksas un izmaksas viena studējošā apmācībai, finansējuma plānošanas pieeja ir atšķirīga. Tā kā noslēgtais līgums ar LJA paredz, ka līguma priekšmets ir 10 studējošo apmācība, tad arī gadījumā, ja tiek nokomplektēta grupa mazākā skaitliskā apmērā, MVP ir jāveic maksājums par kopējo grupas apmācību. Savukārt RTU līguma gadījumā samaksa noteikta par viena studējošā apmācību, paredzot maksimālo summu pie plānotā studējošo skaita.</p> <p>Abi noslēgtie līgumi paredz, ka izmaksas uz vienu studējošo noteiktas saskaņā ar MK 12.12.2006. noteikumiem Nr.994, kas paredz vienas studiju vietas izmaksu aprēķinu, ņemot vērā studiju vietas bāzes izmaksas. Tomēr atsauce uz piemēroto studiju tematiskās jomas koeficientu iekļauta tikai LJA līgumā.</p> <p>Saskaņā ar NBS iekšējo kārtību vairāku izdevumu grupu plānošana tiek veikta centralizēti, t.sk. atlīdzības izdevumi, ko plāno NBS Budžeta un finanšu departaments (J-8), pamatojoties uz J-1 datiem, un centralizētās iegādes, ko plāno J-4 un NBS Nodrošinājuma pavēlniecība. Tāpat centralizēta arī AizM valdījumā esošā nekustamā īpašuma, valsts militārās aizsardzības objektu apsaimniekošana, ko realizē VAMOIC. Kaut arī kaut arī VAMOIC 2013. gadā nodota liela daļa ar militārās aizsardzības vajadzībām, t.sk. militārās apmācības īstenošanas vajadzībām, nepieciešamā nekustamā īpašuma apsaimniekošanas darbību, daļa ar īpašumu apsaimniekošanu saistītu funkciju ir saglabātas vienību, t.sk. MVP pārziņā, piemēram, militārās apmācības īstenošanas vajadzībām izmantotā nekustamā īpašuma apsardzes funkcijas nodrošināšana.</p>
2.	Plānošanas sasaiste ar personālsastāva plānošanu un attīstību regulējošiem dokumentiem, pamatnostādņēm	<p>Militārās izglītības iestāžu izdevumu plānošanas procesā tiek ņemts vērā plānotais (vēlamais) apmācāmo skaits kārtējā gadā, kas, savukārt, noteikts, ņemot vērā kopējos aizsardzības nozares un bruņoto spēku plānošanas dokumentus.</p> <p>Tomēr budžeta plānošanas procesā NBS sniegtā informācija par vēlamu apmācāmo skaitu ir indikatīva un var mainīties budžeta izstrādes procesā, pirmkārt, ņemot vērā pieejamo kursu un militāro mācību iestāžu kapacitāti, otrkārt, ņemot vērā plānošanas dokumentu aktualizāciju un citas izmaiņas. Tādēļ pavēli par kopējo apmācāmo skaitu nākamajā gadā NBS komandieris izdod kārtējā gada beigās, kas ir sastādīts budžeta projekts nākamajam finanšu gadam.</p>

4.4 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība

4.4.1 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtības raksturojums

Saskaņā ar spēkā esošo normatīvo regulējumu piemēroto finanšu līdzekļu kontroles kārtību var iedalīt:

- ▶ iekšējā kontrole, ko saskaņā ar 09.08.2012. MVP štāba reglamentu Nr.1 īsteno MVP štāba Finanšu daļa;
- ▶ ārējā kontrole, ko saskaņā ar 05.07.2012. AizM noteikumiem Nr.13-NOT īsteno AizM un NBS AŠ Finanšu un budžeta (J-8) pārvalde, pamatojoties NBS AŠ Finanšu un budžeta (J-8) pārvaldes nolikumu uz NBS AŠ priekšnieka rīkojumiem.

Iekšējā kontrole

09.08.2012. MVP štāba reglaments Nr.1 „MVP štāba nolikums” nosaka šādus MVP štāba Finanšu daļas uzdevumus finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles jomā:

- ▶ kontrolēt un analizēt Valsts budžeta apakšprogrammas „NBS uzturēšana” ietvaros atvērto finansēšanas plānu līdzekļu izlietojumu atbilstoši budžeta pieprasījumam;
- ▶ sagatavot un iesniegt MVP finanšu atskaites augstākām institūcijām normatīvajos aktos noteiktajos termiņos un apjomā;
- ▶ veikt MVP finanšu līdzekļu apguves statistisko analīzi un iesniegt to augstākstāvošām institūcijām pēc pieprasījuma;
- ▶ saskaņot MVP apakšvienību iesniegtos iepirkuma plānus atbilstoši budžeta pieprasījumam.

Tāpat finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles uzdevumi ir definēti MVP štāba Finanšu daļas finansista amata aprakstā.

Saskaņā ar MVP pārstāvju sniegto informāciju MVP piešķirtā finansējuma izlietojumu kontrolē patstāvīgi dalījumā pa atsevišķiem kursiem un finanšu resursu izlietojuma veidiem, kā arī viena kursu veida ietvaros maksājumu dokumenti (rēķini, pavadzīmes) tiek uzskaitīti kopīgi visiem tajā iekļautajiem mācību kursiem (piemēram, visiem IS realizētajiem instruktoru kursiem).

Katru gadu ar NBS AŠ priekšnieka pavēli tiek apstiprināta kārtējam gadam plānoto izdevumu tāmju sagatavošanas, saskaņošanas un apstiprināšanas kārtība. Visas izdevumu tāmes, tai skaitā izdevumu NBS karavīru izglītībai tāmes, tiek sagatavotas, pamatojoties uz MK instrukciju (MK 20.01.2009. instrukcija Nr.2 „Kārtība, kādā valsts budžeta iestādes sagatavo un apstiprina valsts budžeta programmu, apakšprogrammu un pasākumu tāmes kārtējam gadam”) un atbilstoši finansēšanas plānā apstiprinātajam budžeta asignējumam kārtējam gadam. No visām NBS regulāro spēku vienībām saņemto apstiprināto tāmju kopsavilkumi tiek iesniegti AizM Resursu plānošanas departamenta Finanšu nodaļā.

MVP maksājumu pirmdokumentu aprīte un iepirkumu kontrole tiek veikta saskaņā ar kārtējam gadam izdotu MVP komandiera pavēli „Par MVP maksājumu pirmdokumentu aprīti un iepirkumu kontroli”. Saskaņā ar 05.01.2012. MVP komandiera pavēli Nr.5 MVP apakšvienību, t.sk. militāro mācību skolu un centru komandieriem tiek uzdots nodrošināt:

- ▶ par iepirkumu atbildīgās amatpersonas saskaņojumu un pamatojumu uz maksāšanas pirmdokumenta;
- ▶ maksāšanas pirmdokumentu saskaņošanu pirms iesniegšanas MVP štāba NP;
- ▶ maksājumu pirmdokumentu noformēšanas sadali pa funkcionālajām grupām;
- ▶ maksājumu pirmdokumentu iesniegšanu ar pirmdokumentu sarakstu vai pavadvēstuli elektroniskai reģistrācijai MVP štāba NP.

Tāpat ar 05.01.2012. MVP komandiera pavēli Nr.5 tiek noteikta MVP štāba Finanšu daļas priekšnieces atbildība nodrošināt maksājumu pirmdokumentu iesniegšanu MVP štāba Grāmatvedībā, saskaņot MVP apakšvienību maksāšanas pirmdokumentus un veikt citus ar maksājuma pirmdokumentu aprīti saistītus uzdevumus.

Kontroles funkcijas saskaņā ar 05.01.2012. MVP komandiera pavēli Nr.5 tiek uzdotas MVP štāba NP priekšniekam:

- ▶ kontrolēt apakšvienību iesniegto dokumentāciju;
- ▶ pārbaudīt maksājumu pirmdokumentu atbilstību iepirkuma plānam, ziņojumiem vai citiem attaisnojošiem iegādes dokumentiem;
- ▶ kā arī veikt citus ar maksājumu pirmdokumentu apriti un uzglabāšanu saistītus uzdevumus.

Kontroles funkcija par MVP spēkā esošo saimnieciskās darbības līgumu summu atlikumiem saskaņā ar šo pavēli tiek nodota MVP štāba Grāmatvedībai.

Atbilstoši šai pavēlei militārajām mācību iestādēm jānodrošina, ka uz katra maksāšanas pirmdokumenta tiek norādīts atbildīgās personas saskaņojums un attiecīgā iepirkuma pamatojums. Saskaņotie maksājumu pirmdokumenti tiek iesniegti MVP štāba NP Kontroles un uzskaites daļā. MVP štāba NP pārbauda saņemto maksājumu pirmdokumentu atbilstību iepirkumu plānam, ziņojumiem vai citiem attaisnojošiem iegādes dokumentiem un iesniedz tos MVP štāba Finanšu daļā. MVP štāba Finanšu daļa saskaņo MVP apakšvienību maksāšanas pirmdokumentus un nodrošina MVP štāba maksājumu pirmdokumentu iesniegšanu MVP štāba priekšniekam un MVP štāba Grāmatvedībai. Ja plānotais iepirkums nepārsniedz līguma summu, MVP štāba Grāmatvedība ievada e-kases maksājumu sistēmā. Pēc MVP komandiera apstiprinājuma saņemšanas, tiek veikta iepirkuma apmaksa.

NBS un MVP ar finansējuma izlietojuma kontroli saistītās procedūras un veicamie uzdevumi ir iekļauti MVP komandiera pavēlēs, MVP štāba nolikumā, kā arī MVP štāba Finanšu daļas finansista amata aprakstā, tomēr vienots dokuments, kas aprakstītu visas ar finansējuma izlietojuma kontroli, t.sk. izglītības īstenošanai izlietotā finansējuma kontroli saistītās procedūras un uzdevumus šobrīd nav izstrādāts.

Ārējā kontrole

Spēkā esošie 05.07.2012. AizM noteikumi Nr.13-NOT nosaka kārtību, kādā apkopo informāciju par militārās izglītības iestāžu kopējiem uzturēšanas izdevumiem, lai nodrošinātu militārās izglītības īstenošanā ieguldīto resursu uzraudzību, izvērtēšanu un analīzi.

Saskaņā ar noteikumos paredzēto kārtību AizM apkopo informāciju par kopējiem izdevumiem visās militārās mācību iestādēs, t.sk. visās NBS skolās, Jūras spēku māvu centrā un NAA. Informācija tiek apkopota par šādiem izdevumiem:

- ▶ visam personālam aprēķinātā bruto atlīdzība;
- ▶ mācību procesa nodrošināšanas izdevumi, t.sk. decentralizētās un centralizētās iegādes;
- ▶ nekustamo īpašumu objektu, kuros atrodas militārās izglītības iestādes, apsaimniekošanas izdevumiem, proporcionāli to aizņemtajai platībai.

05.07.2012. AizM noteikumi Nr.13-NOT paredz, ka šo informāciju AizM Personāla attīstības departaments pieprasa no AizM padotības iestādēm, t.sk. NBS, katru gadu līdz 1. martam par iepriekšējo finanšu gadu. Informācija par personālam aprēķināto bruto atlīdzību tiek pieprasīta no NBS Budžeta un finanšu departamenta (J-8), decentralizēto iegāžu izdevumi no NBS MVP, centralizēto iegāžu izdevumi no NBS NP. Tā kā apsaimniekošanas funkcija nav pilnīgi centralizēta VAMOIC, tad šī informācija tiek iegūta kā no VAMOIC, tā no MVP.

Saskaņā ar 05.07.2012. AizM noteikumu Nr.13-NOT paredzēto kārtību AizM Personāla attīstības departaments katru gadu līdz 1. jūnijam informē AizM sekretāru, NBS komandieri un AizM par militārās izglītības iestāžu kopējiem uzturēšanas izdevumiem iepriekšējā kalendārajā gadā un nepieciešamības gadījumā sniedz priekšlikumus militārās izglītības īstenošanā ieguldīto resursu efektīvākam izlietojumam. Tā kā šie noteikumi ir stājušies spēkā tikai 2012. gada jūlijā, tad Pētījuma sagatavošanas brīdī šī kontroles mehānisma cikls vēl nav ticis izpildīts.

Saskaņā ar MVP pārstāvju sniegto informāciju ārējās kontroles ietvaros MVP sagatavo iesniegšanai AizM arī šādus dokumentus:

- ▶ atskaite par finansēšanas plāna izpildi;

- ▶ atskaite par tāmes izpildi (kad nepieciešams, kad mainās tāmes);
- ▶ atskaite par valsts pamatbudžeta izpildi (reizi ceturksnī).

Ārējo kontroles funkciju nosaka NBS AŠ Finanšu un budžeta (J-8) pārvaldes nolikums, paredzot J-8 uzdevumu veikt finanšu resursu izlietojuma pārskatu sagatavošanu un analīzi, kā arī tiesības organizēt finanšu resursu izlietojuma kontroli plānotajiem mērķiem. Detalizētāk ar finansējuma izlietojuma kontroli saistītie uzdevumi aprakstīti J-8 amatu aprakstos.

Ārējie kontroles mehāniski tiek paredzēti arī ar atsevišķiem NBS AŠ priekšnieka rīkojumiem. Piemēram 2011.gada 29. decembra NBS AŠ priekšnieka rīkojums Nr.858-AŠP nosaka šādus uzdevumus budžeta izpildes analīzes kontekstā:

- ▶ NBS regulāro spēku vienībām nodrošināt pārskata iesniegšanu NBS AŠ Finanšu un budžeta plānošanas pārvaldei saskaņā ar rīkojumam pievienotajām veidlapām;
- ▶ NBS AŠ Finanšu un budžeta plānošanas pārvaldei apkopot iesniegto informāciju un nodrošināt pārskata iesniegšana AizM.

Arī valsts pamatbudžeta izlietojuma pārskata sagatavošana tiek noteikta ar NBS AŠ priekšnieka rīkojumu, piemēram, 24.01.2012. rīkojumā Nr.89-AŠP „Par 2012. gada valsts pamatbudžeta izlietojuma pārskatu” dodot uzdevumu NBS regulāro spēku vienībām nodrošināt 2012. gada valsts pamatbudžeta izlietojuma pārskata iesniegšanu NBS AŠ Finanšu un budžeta plānošanas (J-8) pārvaldē, savukārt J-8 dodot uzdevumu apkopot pārskatus, sagatavot NBS kopsavilkumu un iesniegt to AizM pēc pieprasījuma.

4.4.2 Finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtības efektivitātes izvērtējums

Nr. p.k.	Izvērtējamais kritērijs	Secinājums
1.	Kontroles veikšanas regularitāte un apjoms	<p>Izvērtējot pieejamos normatīvos aktus, kas regulē finanšu līdzekļu izlietojuma kontroli, kontroles mehānismus var iedalīt divās daļās:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ iekšējās kontrole, kas tiek īstenota MVP ietvaros; ▶ ārējā kontrole, ko īsteno AizM un NBS AŠ. <p>NBS un MVP ar finansējuma izlietojuma kontroli saistītās procedūras un veicamie uzdevumi ir iekļauti MVP komandiera pavēlēs, MVP štāba nolikumā, kā arī MVP štāba Finanšu daļas finansista amata aprakstā, tomēr vienots dokuments, kas aprakstītu visas ar finansējuma izlietojuma kontroli, t.sk. izglītības īstenošanai izlietotā finansējuma kontroli saistītās procedūras un uzdevumus šobrīd nav izstrādāts.</p> <p>Ārējā kontrole, kas saistīta ar budžeta izpildi un tā izpildes analīzi un kas tiek noteikta ar NBS AŠ priekšnieka izdotajiem rīkojumiem, tiek īstenota rīkojumos noteiktajos termiņos saskaņā ar valsts līmeņa normatīvajiem aktiem, kas nosaka valsts budžeta līdzekļu izlietojuma kontroli.</p> <p>05.07.2012. AizM noteikumos Nr.13-NOT definētie AizM uzdevumi, kas saistīti ar izglītības finansējuma kontroli un analīzi, tiek īstenoti ikgadēji.</p>
2.	Finansējuma izlietojuma kontroles veicēju neatkarība	<p>Saskaņā ar 09.08.2012. MVP štāba reglamentu Nr.1 militāro izglītības līdzekļu izlietojuma kontroli veic MVP štāba Finanšu daļa. MVP štāba Finanšu daļa ir MVP struktūrvienība, kas ir pakļauta MVP komandierim. MVP štāba priekšnieka atbildība iekļauj MVP štāba darbības plānošanu, organizēšanu un kontroli, koordināciju ar citām NBS struktūrām, MVP štāba pārvalžu, atsevišķo daļu un nodaļu savstarpējās sadarbības organizēšanu, komandiera noteikto uzdevumi izpildi, tiesību aktu izpildes nodrošināšanu un ikdienas darbības un iekšējās kārtības organizēšanu.</p> <p>Ārējo kontroles funkciju nodrošina NBS AŠ un AizM. NBS AŠ iesaisti kontroles procesā nosaka NBS AŠ priekšnieka rīkojumi, NBS AŠ Finanšu un budžeta (J-8) pārvaldes nolikums, kā arī J-8 izstrādātie amatu apraksti.</p>

5. Priekšlikumi finansēšanas sistēmas pilnveidei

5.1 Priekšlikumi Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm izglītības finansēšanas sistēmas pilnveidei

5.1.1 Esošās situācijas raksturojums

IeM sistēmas koledžu finansēšanas modelis šobrīd ievērojami atšķiras no citu Latvijas koledžu un citu izglītības iestāžu, kur tiek īstenotas arodizglītības, profesionālās tālākizglītības un pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas, un šīs atšķirības galvenokārt radušās atšķirīga normatīvā regulējuma piemērošanas dēļ. Esošā IeM sistēmas koledžu finansēšanas sistēma, atšķirībā no citām koledžām un augstskolām, nebalstās uz normatīvā finansējuma principu. Proti, IeM sistēmas koledžās īstenoto izglītības programmu finansējuma aprēķins nebalstās uz iepriekš noteiktu un fiksētu vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu vai normējamo izmaksu apmēru.

Šobrīd IeM sistēmas koledžās nav noteiktas vienas studiju (izglītojamo) vietas izmaksas un koledžās netiek nodrošināta tāda izdevumu plānošanas sistēma, kā rezultātā koledžām piešķirtā finansējuma apjoms nav saistīts ar koledžās īstenotajām izglītības programmām un katrā programmā plānoto izglītojamo skaitu.

Pētījuma ietvaros tika secināts, ka esošais IeM sistēmas iestāžu amatpersonu izglītības finansēšanas normatīvais regulējums (IeM iekšējie noteikumi Nr.74) praksē nedarbojas pietiekami efektīvi, jo:

- ▶ IeM iekšējie noteikumi Nr.74 neparedz metodiku vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu aprēķināšanai;
- ▶ Kaut arī IeM iekšējie noteikumi Nr.74 paredz netiešo izdevumu (t.sk. infrastruktūras uzturēšanas un citu izdevumu) uzskaiti un proporcionālu attiecināšanu uz koledžu īstenotajiem pasākumiem, problēmas izdevumu plānošanas ietvaros rada fakts, ka šobrīd katra koledža šīs izmaksas pārdala pēc saviem iekšēji noteiktiem principiem, proti, nav vienotas kārtības, kādā infrastruktūras uzturēšanas izmaksas tiek pārdalītas starp mācību nodrošināšanu un dienesta darba nodrošināšanu ;
- ▶ IeM sistēmas koledžām šobrīd nav vienotas izpratnes par IeM iekšējo noteikumu Nr.74 piemērošanu finanšu aprēķinu veikšanai un atspoguļošanai;
- ▶ Šobrīd IeM sistēmas koledžās netiek ievērotas visas IeM iekšējos noteikumos Nr.74 noteiktās pamatprasības koledžām piešķirtā finansējuma izlietojuma kontrolei, jo IeM iekšējie noteikumi Nr.74 paredz, ka IeM sistēmas dienesti patstāvīgi nosaka koledžām piešķirtā finansējuma izlietojuma kontroles kārtību, nesaskaņojot šo kārtību IeM līmenī.

5.1.2 Priekšlikumi finansēšanas sistēmas pilnveidei

1. Vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu noteikšana katrā IeM sistēmas koledžās īstenotajai izglītības programmai

Viens no būtiskākajiem priekšnoteikumiem efektīvas finansējuma plānošanas, piešķiršanas, pārdales un izlietojuma kontroles nodrošināšanai ir katras izglītības programmas vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu noteikšana. Vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas nepieciešams noteikt neatkarīgi no tā, kāds normatīvais regulējums tiks piemērots IeM sistēmas koledžu finansēšanas kārtībai (atsevišķi MK noteikumi IeM sistēmas koledžu finansēšanas kārtībai, IeM iekšējie noteikumi, vai grozīti MK noteikumi Nr.994 un MK noteikumi Nr.655).

Pēc IeM sistēmas pārstāvju sniegtās informācijas šobrīd studiju vietas bāzes izmaksu aprēķinu kavē salīdzinoši augstais personāla mainības līmenis IeM sistēmas dienestos, kā rezultātā dienestiem ir grūti izveidot un sniegt koledžām precīzas prognozes par nākamajā gadā izglītojamo amatpersonu skaitu, kā arī tas, ka IeM sistēmas koledžās izglītības programmu īstenošana tiek finansēta tikai no valsts budžeta līdzekļiem. Tā kā visas IeM sistēmas koledžu izmaksas tiek segtas tikai no IeM sistēmas iestāžu piešķirtajām valsts budžeta dotācijām, un koledžas negūst papildu ienākumus par

maksas studiju (izglītojamo) vietu nodrošināšanu, no valsts budžeta piešķirtais finansējums paredzēts visu ar izglītības īstenošanu saistīto izdevumu segšanai. Tā rezultātā koledžās īstenoto izglītības programmu vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas gadu no gada var mainīties atkarībā no studējošo skaita.

Lai risinātu šo problēmu, būtu ieteicams noteikt vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas pie noteiktas studiju / mācību grupas kapacitātes. Proti, sākotnēji katrai izglītības programmai būtu jādefinē konkrēta kapacitātes vienība, piemēram, minimālais un maksimālais izglītojamo skaits vienā grupā, kuras ietvaros izglītības programmas īstenošanas fiksētās izmaksas uz vienu izglītojamo ir nemainīgas vai gandrīz nemainīgas. Līdz ar to vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksas tiktu rēķinātas, pieņemot, ka vienā studiju grupā ir noteikts skaits izglītojamo.

Studiju vietas bāzes izmaksu aprēķinā jāņem vērā kā tiešās, tā netiešās ar izglītības īstenošanu saistītās izmaksas, šīs izmaksas rēķinot uz noteikto studiju / mācību grupas kapacitāti, t.i. noteiktu studējošo skaitu, kura apmācības īstenošanai ir nepieciešams attiecīgais izmaksu apjoms.

Tiešo izmaksu aprēķinā ietveramās izmaksu pozīcijas:

- ▶ akadēmiskā personāla, pedagogu darba samaksa un sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, komandējumu izmaksas, kuras aprēķinātas ņemot vērā noteiktajā studiju / mācību programmā noteikto kursu, kredītpunktu skaitu, kā arī akadēmiskā personāla, pedagogu darba laika sadalījumu (kontaktstundas, metodiskais, zinātniski pētnieciskais, organizatoriskais darbs);
- ▶ preču un pakalpojumu izmaksas tiešā studiju procesa nodrošināšanai (mācību līdzekļi un materiāli, kancelejas preces, grāmatas utt.);
- ▶ izdevumi ar izglītības / mācību programmu īstenošanu tieši saistītā pamatkapitāla veidošanai.

Netiešās izmaksas veido izmaksas, kas nav tieši saistītas ar izglītības programmu realizāciju, bet ir nepieciešamas kopējās izglītības iestādes darbības nodrošināšanai, t.sk. administratīvās izmaksas, uzturēšanas izmaksas. Netiešās izmaksas uz izglītības / mācību programmu īstenošanu ir attiecināmas tādā apmērā, kādā attiecīgā infrastruktūra vai veiktais administratīvais darbs ir attiecināms uz izglītības realizāciju. Netiešās izmaksas veido:

- ▶ administratīvā personāla darba samaksa un sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, komandējumu izmaksas;
- ▶ preču un pakalpojumu izmaksas administratīvā darba nodrošināšanai, t.sk. sakaru pakalpojumi;
- ▶ infrastruktūras uzturēšanas izmaksas, t.sk. remontu un tehnisko apkopju izmaksas, komunālo pakalpojumu izmaksas;
- ▶ un citas izmaksas, kas saistītas ar iestādes kopējā darba nodrošināšanu.

2. Normatīvā regulējuma sakārtošana

Lai nodrošinātu skaidri saprotamu un vienotu nepieciešamā finansējuma aprēķina un piešķiršanas kārtību, nepieciešams ieviest izmaiņas esošajā leM sistēmas koledžu finansēšanas normatīvajā regulējumā. Darba ietvaros sākotnēji tika identificēti trīs iespējamie risinājumi leM sistēmas koledžu finansēšanas jomas normatīvā regulējuma pilnveidošanai:

- ▶ piemērot leM sistēmas koledžām esošo Latvijas augstākās izglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmu finansēšanas kārtības regulējumu - nepieciešamo grozījumu iestrādāšana MK noteikumos Nr.994 un MK noteikumos Nr.655, lai tie būtu piemērojami arī leM sistēmas koledžām;
- ▶ MK līmenī izstrādāt atsevišķus noteikumus, kas paredzētu un regulētu tikai leM sistēmas izglītības iestāžu finansēšanas kārtību;

- ▶ saglabāt esošo kārtību, kas paredz, ka finansējuma aprēķina kārtība leM sistēmas koledžās tiek regulēta ar leM iekšējiem noteikumiem – esošo leM iekšējo noteikumu Nr. 74 pilnveidošana un papildināšana vai jaunu leM iekšējo noteikumu izveidošana.

Tā, kā leM sistēmas koledžās tiek īstenotas gan arodizglītības un profesionālās tālākizglītības programmas, gan arī augstākās izglītības programmas, piemērojot leM sistēmas koledžām esošo Latvijas augstākās izglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmu finansēšanas kārtības regulējumu (MK noteikumi Nr.994 un MK noteikumi Nr.655), leM sistēmas koledžām nepieciešamā finansējuma aprēķins būtu jāveic pēc diviem normatīvajiem aktiem. Šāda sistēma ievērojami apgrūtinātu finansējuma aprēķina kārtību, jo katrā no šiem diviem normatīvajiem aktiem paredzētā finansējuma aprēķina metodika un lietotā terminoloģija šobrīd ir atšķirīga.

Ja tiktu pieņemts lēmums izstrādāt jaunus MK noteikumus, kas paredzētu finansēšanas kārtību atsevišķi tikai leM sistēmas koledžām, iespējams šādu atsevišķu MK noteikumu nepieciešamību būt grūti pamatot. Neskatoties uz to, ka leM amatpersonu izglītības sistēma ir specifiska un nav integrēta kopējā Latvijas izglītības sistēmā, leM sistēmas koledžu finansēšanas sistēmai teorētiski būtu iespējams piemērot jau esošo MK līmenī izveidoto normatīvo regulējumu (MK noteikumi Nr.994 un MK noteikumi Nr.655), aprēķinot un iekļaujot šajos MK noteikumos leM sistēmas izglītības jomai atbilstošus izglītības bāzes izmaksu aprēķina koeficientus, šajos koeficientos paredzot leM amatpersonu izglītības jomas un leM sistēmas koledžu darbības specifiku finansējuma aprēķina kontekstā.

Pēc triju augstāk minēto variantu izvērtējuma kā piemērotākais risinājums tika atzīts ieteikums **turpināt noteikt leM sistēmas koledžu finansējuma aprēķina, piešķiršanas un piešķirtā finansējuma izlietojuma kontroles kārtību saskaņā ar leM iekšējo normatīvo regulējumu.** leM sistēmas amatpersonu izglītības joma ir nodalīta no Latvijas izglītības sistēmas – leM sistēmas izglītības iestādēs tiek sagatavotas tikai leM sistēmas iestāžu amatpersonas, kas apgūst zināšanas, kuras ir būtībā ir pielietojamas tikai konkrētās nozares vajadzībām (darbam attiecīgajos leM sistēmas dienestos). Līdz ar to šādā salīdzinoši noslēgtā un specifiskā izglītības sistēmā var tikt izstrādāti savi iekšējie finansējuma plānošanas, piešķiršanas un piešķirtā finansējuma izlietojuma kontroles mehānismi.

Līdz ar šī risinājuma ieviešanu ir **veicamas izmaiņas Augstskolu likumā**, kas šobrīd paredz, ka kārtību, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem, nosaka Ministru kabinets (Augstskolu likuma 52.pants). Šāda norma ir pretrunā ar jau esošo kārtību, jo uz Augstskolu likuma pamata izdotie MK noteikumi Nr.994 nosaka, ka šie noteikumi neattiecas uz leM sistēmā esošajām koledžām. Tādēļ pilnīga normatīvā regulējuma sakārtošanai būtu veicamas izmaiņas Augstskolu likumā, paredzot atšķirīgu finansējuma piešķiršanas kārtību leM sistēmas iestādēm. Tāpat izmaiņas **veicamas MK noteikumos Nr.655**, līdzīgi kā MK noteikumos Nr.994 paredzot normu par noteikumu nepiemērošanu leM sistēmas koledžām.

Tomēr līdz ar ārējā normatīvā regulējuma sakārtošanu nepieciešams **pilnveidot arī iekšējos normatīvos aktus, kas regulē leM sistēmas koledžu finansējuma aprēķina un piešķiršanas kārtību, paredzot precīzu vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu aprēķinu kā pamatu ar izglītības nodrošināšanu saistīto izdevumu aprēķināšanai (skatīt ieteikumu Nr.1).**

3. Neformālās izglītības programmu finansēšanas kārtības sakārtošana

Esošā finansējuma aprēķina sistēma paredz, ka neformālās izglītības programmu īstenošanai leM sistēmas koledžās no leM tiek piešķirts viens kopējais finansējuma apmērs, nenorādot, cik liela daļa no šī kopējā finansējuma ir paredzēta katrai no īstenotajām neformālās izglītības programmām. Taču pašu leM sistēmas koledžu vajadzībām, lai atvieglotu neformālās izglītības programmām paredzētā finansējuma pārdali, koledžām būtu noderīgi zināt, kādas ir katras neformālās izglītības programmas aptuvenās izmaksas.

Neformālās izglītības programmu īstenošanai paredzētajam budžetam ir jāsaglabājas elastīgam, jo **gada laikā neformālās izglītības programmas var tikt mainītas un papildinātas.** Līdz ar to, **nosakot neformālās izglītības programmu bāzes izmaksas, uz katru profesionālās pilnveides kursu attiecināmo netiešo izmaksu apmērs būtu nosakāms, ka proporcionāla attiecība no kopējām neformālās izglītības programmas izmaksām.** Piemēram, nosakot, ka infrastruktūras uzturēšanas

izmaksas noteiktajam neformālās izglītības kursam veido aptuveni 4% no kopējām kursa izmaksām. Šādas procentuālās vērtības būtu nosakāmas galvenajām netiešo izglītības nodrošināšanas izmaksu grupām:

- ▶ izmaksas infrastruktūras uzturēšanai, kas tikai daļēji nepieciešama neformālās izglītības programmu īstenošanai, un tiek izmantota arī citu koledžas funkciju nodrošināšanai;
- ▶ izmaksas koledžas uzturēšanai un darbības nodrošināšanai (administratīvās funkcijas, uzturēšana un darbības nodrošināšana);
- ▶ izdevumi citiem pasākumiem.

Netiešo izmaksu procentuālās vērtības no kopējām neformālās izglītības programmas izmaksām būtu nosakāmas saskaņā ar ekspertu vērtējumu.

Ja leM sistēmas koledžām būs zināmas aptuvenās katras neformālās izglītības programmas izmaksas, tām būs vieglāk izveidot optimālu (no finanšu līdzekļu izlietojuma aspekta un amatpersonu mācību vajadzību apmierināšanas aspekta) neformālās izglītības programmu gada plānu, un nepieciešamības gadījumā jebkurā brīdī gada laikā šo plānu korigēt atbilstoši aktuālajai situācijai.

4. Esošās RTU īstenotās otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas „Ugunsdrošība un civilā aizsardzība” finansēšanas kārtības pārskatīšana

Esošajā situācijā vēsturiski izveidotās kārtības rezultātā tiek radīta nevienlīdzīga attieksme pret dažādu leM sistēmas iestāžu amatpersonām, kas iegūst otrā līmeņa profesionālo augstāko izglītību par valsts budžeta līdzekļiem. Tā kā šobrīd finansējumu RTU īstenotajai otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmai „Ugunsdrošība un civilā aizsardzība”, kur izglītību iegūst VUGD amatpersonas, piešķir IZM, šobrīd uz šo studiju programmu nav attiecināmi MK noteikumi Nr.257. VUGD amatpersonas studijām šajā programmā netiek nosūtītas ar VUGD rīkojumu un pirms mācību uzsākšanas neslēdz līgumu ar VUGD vadītāju vai viņa pilnvarotu amatpersonu par izglītības iegūvi un dienestu, kā to dara VP un VRS amatpersonas pirms mācību uzsākšanas, piemēram, RSU un RA īstenotajās otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās. Līdz ar to VUGD amatpersonām, kas vēl studē vai ir jau pabeigušas studijas šajā RTU programmā, netiek piemērota prasība atmaksāt mācību izdevumus, ja amatpersona pamet studijas vai dienestu pirms noteikta termiņa nodienēšanas leM sistēmas dienestā.

Esošā kārtība būtu jāmaina, paredzot, ka turpmāk VUGD amatpersonām, kas studē RTU otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmā, tiktu piemēroti tādi paši mācību izdevumu atmaksāšanas nosacījumi, kādi tiek piemēroti pārējo leM sistēmas iestāžu amatpersonām.

5. leM sistēmas koledžām piešķirtā finansējuma izlietošanas kontroles sistēmas pilnveidošana

Lai informācija par koledžām piešķirtā finansējuma izlietojumu un sasniegtajiem rezultātiem būtu salīdzināma visu triju leM sistēmas koledžu starpā un šis process būtu maksimāli pārskatāms un objektīvs, būtu nepieciešams grozīt šobrīd leM iekšējo noteikumu Nr.74 39. punktā noteikto kārtību, ka leM sistēmas koledžu finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtību nosaka katras leM sistēmas iestādes vadītājs. Tā vietā leM iekšējos noteikumos būtu jāparedz vienota finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtība.

Šobrīd pielietotie koledžu finansējuma izlietojuma kontroles mehānismi: ikmēneša koledžu izdevumu atskaišu iesniegšana leM sistēmas iestādēm, regulāra koledžu izdevumu kontrole, sekojot līdzī izmaiņām leM sistēmas dienestu un koledžu iekšējās izdevumu uzskaites programmās (HORIZON un IRBE programmas), un papildu atskaišu sagatavošana un iesniegšana leM sistēmas iestādēm saskaņā ar atsevišķām leM sistēmas iestāžu izdotajām pavēlēm, nodrošina detalizētu faktisko izdevumu uzskaiti un kontroli, bet nenodrošina pietiekamu kontroli pār faktisko izdevumu sasaisti ar sasniegtajiem rezultātiem.

Tāpēc esošā koledžu finansējuma izlietojuma kontroles sistēmas pilnveidošanai būtu ieteicams koledžas izdevumus sasaistīt ar sasniegtajiem rezultātiem, paredzot atsevišķu šim mērķim paredzētu atskaišu ieviešanu. Šādas kontroles sistēmas mērķis būtu panākt, lai atbildīgie leM

sistēmas dienesti un arī pati leM skaidri varētu redzēt, kādi rezultāti katrā koledžā ir sasniegti (vai nav sasniegti), ņemot vērā katra rezultāta sasniegšanai izlieto to finansējuma apmēru.

Izlietotā finansējuma sasaiste ar citiem sasniegtajiem rezultatīvajiem rādītājiem ļauj novērtēt kopējo īstenotās izglītības, piemēram:

- ▶ izdevumi uz vienu absolventu;
- ▶ vidējie izdevumi uz vienu izglītojamo;
- ▶ kopējās telpu uzturēšanas izmaksas un telpu noslodze (%);
- ▶ u.c.

Saskaņā ar leM sistēmas koledžu sniegto informāciju, atsevišķi būtu jāizskata iespēja automatizēt vismaz daļu no esošo finansējuma izlietojuma atskaišu sagatavošanas procesa, nodrošinot, ka noteiktajās atskaišu veidlapās nepieciešamie dati tiek ievadīti automātiski no finanšu uzskaites programmām. Un koledžu atbildīgajiem darbiniekiem atskaitēs pašiem būtu jānorāda tikai nepieciešamie skaidrojumi vai cita papildu informācija.

5.2 Priekšlikumi NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības finansēšanas sistēmas pilnveidei

5.2.1 Esošās situācijas raksturojums

NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības finansēšanas modelis ir atšķirīgs no kopējās Latvijas izglītības sistēmas finansēšanas modeļa. Finansēšanas modeļa atšķirības nosaka ne tikai vēsturiski pieņemtā prakse, bet arī profesionālo militāro dienestu, t.sk. profesionālā dienesta karavīru izglītības īstenošanas sistēmu regulējošie normatīvie akti. Ņemot vērā nozares specifisko normatīvo regulējumu ne visi spēkā esošie Latvijas kopējās izglītības sistēmas finansēšanas modeli regulējošie normatīvie akti tiek un var tikt piemēroti NBS profesionālā dienesta karavīru izglītības finansēšanas sistēmai.

- ▶ NBS saskaņā ar Nacionālo bruņoto spēku likumā sniegto definīciju ir militāro formējumu kopums, kuru veido militāri organizēta, apmācīta un apbruņota tautas daļa. Par aizsardzības nozares politikas īstenošanu ministrijas padotībā esošajās iestādēs atbild AizM, kas politikas plānošanas funkcijas ietvaros veic Valsts aizsardzības plāna, Nacionālās drošības koncepcijas, Valsts aizsardzības koncepcijas un citu nozares politikas plānošanas dokumentu izstrādi, t.sk. nosakot prioritāros nozares attīstības virzienus. Militārās nozares attīstības virzieni nosaka NBS uzdevumus šo attīstības virzienu sasniegšanai, pamatojoties uz kuriem NBS plāno personāla resursus, kas nepieciešami uzdevumu kvalitatīvai un pilnīgai izpildei, vienlaicīgi plānojot personāla attīstības, t.sk. mācību vajadzības.
- ▶ Militārā nozare katras valsts ietvaros veido noslēgtu sistēmu, t.i. personāls tiek sagatavots nozares uzdevumu izpildes vajadzībām atbilstoši valsts līmenī noteiktajām nozares attīstības prioritātēm, virzieniem un sasniedzamajiem rezultātiem. Militārajā nozarē nav brīvais darba tirgus, t.i., valsts nosaka uzdevumus nozares attīstībai un vienlaikus nodrošina atbilstošas kvalitātes un kvantitātes speciālistu sagatavošanu uzdevumu izpildei.
- ▶ Militārās jomas specifika nosaka, ka karjeras plānošanas pamatā ir personāla zināšanu, prasmju un kompetenču novērtēšana, veicinot personāla izaugsmi militārās nozares mērķu sasniegšana, tādejādi nodrošinot mūžizglītības procesu, proti, izglītošanos visas dzīves garumā.
- ▶ Saskaņā ar Militārā dienesta likumu, 12.10.2010. MK noteikumiem Nr.953 un 12.10.2010. MK noteikumiem 955 karavīrs, kurš sekmības dēļ, disciplīnas pārkāpumu dēļ, pēc paša vēlēšanās, izglītības iestādes iekšējās kārtības noteikumu vai uzņemšanas noteikumu pārkāpumu dēļ atskaitīts no izglītības iestādes, un karavīrs, kurš bez attaisnojoša iemesla pārtraucis kvalifikācijas paaugstināšanu mācību kursā vai to nav pabeidzis, pilnā apmērā atmaksā NBS faktiski segtos mācību un kvalifikācijas paaugstināšanas izdevumus. Saskaņā ar 07.02.2013. grozījumiem Militārā dienesta likumā, kas stājās spēkā 12.03.2013. apmācībai izlietotie finanšu līdzekļi nav jāatmaksā gadījumā, ja karavīru atskaita no kareivja pamatapmācības kursa vai kadeta kandidāta kursa.
Šī Militārā dienesta likumā noteiktā kārtība ir atšķirīga no citu nozaru finansēšanas kārtības, t.i. citu nozaru izglītojamajiem, kas izglītību ieguvuši par valsts budžeta līdzekļiem, nav jāveic valsts budžeta līdzekļu atmaksas gadījumā, ja izglītojamais pārtrauc studiju īstenošanu. Šī būtiskā atšķirība nosaka nepieciešamību pēc skaidra, pilnīga un detalizēta ar izglītības iegūšanu saistīto izdevumu aprēķina modeļa, lai sniegtu pārlicību karavīram par potenciāli atmaksājamo līdzekļu atbilstību faktiski izlietotajiem līdzekļiem.
- ▶ Atšķirībā no citām izglītības iestādēm Latvijā saskaņā ar Militārā dienesta likumā noteikto kārtību karavīru komplektēšanai militārajās izglītības iestādēs, pirms mācību uzsākšanas ar karavīru tiek noslēgts profesionālā dienesta līgums, pēc kura noslēgšanas karavīrs tiek iecelts amatā. Pie tam profesionālā dienesta karavīrs aktīvā dienesta laikā saņem atlīdzību un Militārā dienesta likumā paredzētās sociālās garantijas.

5.2.2 Priekšlikumi finansēšanas sistēmas pilnveidei

1. Vienas studiju (izglītojamo) vietas bāzes izmaksu noteikšana militāro mācību iestāžu īstenotajām formālās izglītības programmām

Viens no būtiskākajiem priekšnoteikumiem efektīvas finansējuma plānošanas, piešķiršanas, pārdales un izlietojuma kontroles nodrošināšanai ir katras izglītības programmas vienas studiju vietas bāzes izmaksu noteikšana. Saskaņā ar Augstskolu likumu kārtību, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem, nosaka Ministru kabinets (Augstskolu likuma 52.pants). Atbilstoši augstskolu likumā noteiktajam vienas studiju vietas bāzes izmaksas profesionālās un augstākās izglītības programmām valsts līmenī regulē 12.12.2006. MK noteikumi Nr.944 (augstskolu un koledžu īstenotās augstākās izglītības programmas).

Šobrīd akreditētas augstākās izglītības programmas militārajā jomā tiek īstenotas NAA. Laika periodā no 2007. līdz 2011. gadam (ieskaitot) MVP veica viena NAA studējošo izmaksu aprēķinu, pamatojoties uz 12.12.2006.gada MK noteikumos Nr.994 apstiprināto metodiku. 2012.gadā, izdodot AizM 05.07.2012. noteikumus Nr.13-NOT, kas nosaka kārtību, kādā aprēķina ar izglītības iegūšanu vai kvalifikācijas paaugstināšanu tieši saistītos izdevumus, viena NAA studējošā izmaksu aprēķins tika mainīts, pielāgojot to faktiskajam budžeta plānošanas procesam NBS struktūrās, t.sk. MVP un militārās izglītības iestādēs.

Atšķirībā no 12.12.2006.gada MK noteikumos Nr.994 noteiktās studiju vietas bāzes izmaksu aprēķina formulas, AizM 06.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT vienas studiju vietas aprēķinā neņem vērā netiešās izmaksu pozīcijas - izmaksas, kas nav tieši saistītas ar izglītības programmu realizāciju, bet ir nepieciešamas kopējās izglītības iestādes darbības nodrošināšanai, t.sk. administratīvās izmaksas, uzturēšanas izmaksas.

NAA īstenotās profesionālā bakalaura studiju programmas tiek īstenotas sadarbībā ar civilajām Latvijas izglītības iestādēm RTU un LJA. Saskaņā ar noslēgtajiem savstarpējiem līgumiem izmaksas uz vienu studējošo par RTU un LJA apgūstamajiem kursiem noteiktas saskaņā ar MK 12.12.2006. noteikumiem Nr.994, kas paredz vienas studiju vietas izmaksu aprēķinu, ņemot vērā studiju vietas bāzes izmaksas, kopējā izmaksu apmērā iekļaujot arī administratīvā darba nodrošināšanas izmaksas, remontdarbu, tehniskās apkopes, komunālo pakalpojumu, iekārtu iegādes un citas netiešās izmaksas. Tādejādi rodas situācija, ka daļai programmas kursu izmaksās tiek iekļautas.

Kopējo studiju programmu izmaksu precīza apjoma noteikšana ir īpaši būtiska, ņemot vērā Militārā dienesta likuma regulējumu, kas MK noteikumos noteiktos gadījumos paredz profesionālā dienēta karavīra pienākumu atmaksāt ar izglītības īstenošanu saistītos izdevumus. Spēkā esošais regulējums, kas paredz bāzes izmaksu reizināšanu ar izglītības tematiskās jomas koeficientu, saskaņā ar NBS pārstāvju sniegto informāciju nav pilnīgi atbilstošs militārās jomas specifikai, jo kaut arī koeficients iezīmē atsevišķu bāzes izmaksu posteņu dārdzību salīdzinājumā ar citu nozaru izglītību, ne visos bāzes izmaksu aprēķina posteņos koeficienta apjoms ir atbilstošs faktiskajām posteņa izmaksām militārajā jomā²⁶.

Tādēļ, lai nodrošinātu skaidru un normatīvajiem aktiem atbilstošu NAA īstenoto formālās izglītības studiju programmu finansēšanas kārtību, **veicamas izmaiņas spēkā esošajos normatīvajos aktos. Izmaiņas veicamas kā Augstskolu likumā, tā arī 12.12.2006.gada MK noteikumos Nr.994, līdzīgi kā iekšlietu sistēmas izglītības iestāžu gadījumā, paredzot normu par noteikumu nepiemērošanu militārās aizsardzības izglītības programmām. Šajā gadījumā no 12.12.2006.gada MK noteikumiem Nr.994 izslēdzams arī šobrīd paredzētais militārās aizsardzības tematiskās aizsardzības jomas koeficients 6,0.**

Lai nodrošinātu pilnīgu ar iegūstamo izglītību saistīto izmaksu uzskaiti, **ieteicams arī izvērtēt iespēju precizēt šobrīd izmantoto ar izglītības iegūšanu saistīto izmaksu aprēķina formulu, kopējā aprēķinā iekļaujot arī netiešās ar izglītības īstenošanu saistītās izmaksas, t.i. administratīvās un uzturēšanas izmaksas tādā apjomā, kādā tās izlietotas izglītības programmu īstenošanas nodrošināšanai.**

²⁶ Pētījuma ietvaros nav veikts bāzes izmaksu pārrēķins.

Tāpat ieteicams vienas studiju vietas izmaksas noteikt pie noteiktas izglītības programmas kapacitātes, proti, minimālais un maksimālais studējošo skaits, kuru iespējams sagatavot programmas ietvaros, būtiski nepalielinot fiksēto izmaksu apjomu (telpu uzturēšana, komunālie pakalpojumi, infrastruktūras iegāde utt.).

2. Militāro mācību iestāžu īstenoto neformālās izglītības programmu izmaksu noteikšana

NBS skolās un mācību centros īstenoto kursu izdevumu aprēķināšanas kārtību nosaka AizM 05.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT. Noteikumi tiek attiecināti uz kursiem, kuros karavīrs iegūst militāro izglītību, un kvalifikācijas paaugstināšanas kursiem, kuru ilgums pārsniedz 30 kalendārās dienas. Kvalifikācijas paaugstināšanas kursiem, kuri nepārsniedz 30 kalendārās dienas, izdevumu aprēķināšanas kārtība netiek regulēta.

AizM 05.07.2012. noteikumi Nr.13-NOT paredz vienādu izdevumu aprēķina kārtību un formulu kā NAA īstenotajām izglītības programmām, tā arī iepriekš minētajiem izglītības un kvalifikācijas paaugstināšanas kursiem, kursu izdevumos ieskaitot mācībspēku atlīdzības izdevumus un iegāžu izdevumus mācību kursu īstenošanai. Tāpat kā NAA īstenoto izglītības programmu gadījumā, arī uz kursu īstenošanu netiek attiecināti administratīvās darbības nodrošināšanas un uzturēšanas izdevumi.

Ņemot vērā NBS darbības specifiku ir būtiski saglabāt neformālās izglītības kursu elastību, dodot iespējas tās mainīt vai papildināt daudz biežāk kā formālās izglītības programmas. Tādēļ kaut arī tāpat kā NAA īstenoto formālās izglītības programmu gadījumā kopējo **neformālās izglītības kursu izmaksu noteikšanā ir jāņem vērā administratīvās darbības un uzturēšanas izmaksas**, izmaksu noteikšanas principam ir jābūt elastīgākam, piemēram, administratīvās un uzturēšanas izmaksas pieskaitot kopējā kursa izmaksām kā noteiktu procentu no kursa nodrošināšanas bāzes izmaksām. Šādas procentuālās vērtības būtu nosakāmas galvenajām netiešo izglītības nodrošināšanas izmaksu grupām:

- ▶ izmaksas mācību iestādes administratīvās darbības nodrošināšanai;
- ▶ izmaksas infrastruktūras uzturēšanai, kas tikai daļēji attiecināmas uz īstenoto mācību kursu;
- ▶ izdevumi citiem pasākumiem.

Netiešo izmaksu procentuālās vērtības no kopējām katras neformālās izglītības programmas izmaksām būtu nosakāmas saskaņā ar ekspertu vērtējumu.

Tāpat būtiski ir sakārtot visās militārās izglītības skolās un centros īstenoto kursu nomenklatūru, lai kursa satura izmaiņu gadījumā būtu iespējams salīdzināt izmaiņas kursa izmaksām dažādos periodos. Gadījumos, kad izmaiņas kursa saturā ir būtiskas (pārsniedz noteiktu kursa satura procentuālo apjomu), ir jāizskata iespēja definēt jaunu kursa nosaukumu kopējā nomenklatūrā.

3. Budžeta un ar izglītības īstenošanu saistīto izmaksu plānošana un uzskaitē

Tā kā ar izglītības īstenošanu saistīto izmaksu plānošanā un uzskaitē ir iesaistītas vairākas NBS struktūras, kā arī VAMOIC, **atbilstoši administratīvo un uzturēšanas izmaksu attiecināšanai uz īstenotajām izglītības programmām un kursiem, ir nepieciešams nodrošināt visu ar izglītības īstenošanu saistīto izmaksu atbilstošu izdalīšanu no kopējām izmaksām un šo datu pieejamību kopējo izglītības īstenošanas izmaksu plānošanas procesā:**

- ▶ atalgojuma izmaksas izglītības īstenošanā iesaistītajam personālam;
- ▶ decentralizēto iegāžu izmaksas apmērā, kādā tās paredzēts izmantot izglītības īstenošanai, t.sk. ilgtermiņa lietojuma materiāltehniskie līdzekļi un to paredzētais nolietojuma laiks;
- ▶ centralizēto iegāžu izmaksas apmērā, kādā tās paredzēts izmantot izglītības īstenošanai, t.sk. ilgtermiņa lietojuma materiāltehnisko līdzekļu paredzētais nolietojuma laiks;
- ▶ administratīvās izmaksas un proporcija, kādā tās attiecināmas uz izglītības īstenošanas nodrošināšanu un citiem mācību iestāžu īstenojamiem uzdevumiem;

- ▶ uzturēšanas izmaksas, t.sk. militāro mācību iestāžu uzturēšanas izmaksas, kā arī citu struktūru un VAMOIC uzturēšanas izmaksas, un proporcija kādā tās attiecināmas uz izglītības īstenošanas nodrošināšanu un citiem mācību iestāžu īstenojamiem uzdevumiem.

Saskaņā ar NBS pārstāvju Pētījuma īstenošanas laikā sniegto informāciju, liela daļa no militārās aizsardzības vajadzībām izmantojamā nekustamā īpašuma apsaimniekošanas darbību ir nodotas VAMOIC pārziņā, tomēr daļa apsaimniekošanas darbību saglabātas vienībās. **Lai atvieglotu uzturēšanas izmaksu plānošanu un attiecināšanu uz kopējām izglītības īstenošanas izmaksām, nepieciešams izskatīt iespēju visus ar nekustamā īpašuma apsaimniekošanu saistītos uzdevumus nodot vienas struktūras pārziņā.**

Kaut arī šobrīd kopējā NBS budžeta plānošanas process neparedz atsevišķu izglītības plānoto izdevumu uzskaiti (izglītības īstenošanas izmaksas MVP skolās un mācību centros tiek plānotas dalījumā pa visām atbilstošajām uzturēšanas un operāciju izmaksu veidu grupām), **arī budžeta plānošanas un piešķiršanas procesā būtu nepieciešams nodrošināt skaidru izglītības īstenošanai izmantojamo finanšu resursu nodalīšanu.**

4. Izglītības īstenošanai piešķirto finanšu līdzekļu izlietojuma kontroles kārtības pilnveidošana

NBS un MVP ar finansējuma izlietojuma kontroli saistītās procedūras un veicamie uzdevumi ir iekļauti NBS komandiera un MVP pavēlēs, NBSAŠ Finanšu un budžeta plānošanas (J-8) pārvaldes nolikumā, J-8 finanšu speciālistu un finansistu amatu aprakstos, MVP štāba nolikumā, kā arī MVP štāba Finanšu daļas finansista amata aprakstā, tomēr vienots dokuments, kas aprakstītu visas ar finansējuma izlietojuma kontroli, t.sk. izglītības īstenošanai izlietotā finansējuma kontroli saistītās procedūras un uzdevumus šobrīd nav izstrādāts.

Finanšu līdzekļu izlietojuma esošās kontroles uzlabošanai būtu ieteicams izglītības īstenošanai izlietoto finanšu resursu kontroli sasaistīt ar izglītības īstenošanas rezultātiem, t.sk. sagatavotā personāla skaitu. Šāda kontroles sistēma ļauj ne tikai kontrolēt finanšu līdzekļu izlietojuma atbilstību plānotajam un salīdzināt izlietoto finanšu līdzekļu apjomu ar iepriekšējo periodu rezultātiem, bet arī pārskatīt izglītības īstenošanas rezultātus un to izmaiņas atkarībā no piešķirtajiem finanšu līdzekļiem.

Tāpat būtu ieteicams pilnveidot finanšu līdzekļu izlietojuma esošās kontroles regulējumu, **normatīvi definējot kontroles veidus, to regularitāti, pārbaudāmās vienības,** kā arī par kontroles īstenošanu atbildīgās struktūras.

5. Civiltā pedagoģiskā personāla, kā arī piesaistītā ārvalstu pedagoģiskā personāla atalgojuma apmēru regulējošā normatīvā regulējuma sakārtošana.

Atšķirībā no citām valsts augstskolām, kas ir publiskas atvasinātas personas, NAA Augstskolu likumā ir noteikts valsts iestādes statuss.

Uz visām valsts dibinātām augstskolām attiecas Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likums. Saskaņā ar likumu²⁷ vispārējā personāla atalgojumu un atalgojumu zinātniskajos institūtos nodarbinātajiem, kas neieņem akadēmiskos amatus, mēnešalgas apmēru nosaka, ņemot vērā amata vērtību, kā arī konkrētā darbinieka individuālās kvalifikācijas un prasmju novērtējumu, bet šīs mēnešalgas nedrīkst pārsniegt tiešās pārvaldes iestāžu darbiniekiem, kuri pilda līdzīgas atbildības un sarežģītības amatus noteiktās maksimālās mēnešalgas.

Pedagoģu zemākā mēneša darba algas likme ir noteikta MK 28.07.2009. noteikumos Nr.836²⁸, paredzot, piemēram, profesora darba algas likmi 826 LVL, docenta algas likmi - 529 LVL, lektora algas likmi - 423 LVL utt. Pedagoģu darba slodzē ietvertos pienākumus nosaka augstskolas Senāts.

²⁷ Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 11.pants

²⁸ Ministru kabineta 28.07.2009. noteikumu Nr.836 "Pedagoģu darba samaksas noteikumi" 1.pielikums

Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā noteikts, ka institūcija neizmaksā un iekšējos normatīvos aktos, darba koplīgumos un darba līgumos darbiniekam neparedz citādu atlīdzību kā tā, kas noteikta šajā likumā . Vienlaikus noteikts, ka šis nosacījums neattiecas uz gadījumu, kad valsts dibināta augstskolu atlīdzību darbiniekiem izmaksā no līdzekļiem, kas iegūti par zinātniskās darbības veikšanu, vai atlīdzība netiek izmaksāta par valsts budžeta līdzekļiem. Citas valsts augstskolas finanšu līdzekļus, kas iegūti no studiju maksām, ieskaita speciālā budžeta kontā un tos var izmantot ne tikai augstskolas attīstībai, mācību līdzekļu, zinātniskās aparatūras un aprīkojuma iegādei, bet arī akadēmiskā un vispārējā personāla un studējošo materiālai stimulēšanai, bet arī personāla darba samaksai. NAA šāda situācija nav iespējama, jo NAA pilnībā tiek finansēta no valsts budžeta līdzekļiem un NAA nav maksas studiju vietu. Tādēļ, **lai nodrošinātu atbilstošas kvalifikācijas civilā pedagoģiskā personāla, kā arī ārvalstu pedagoģiskā personāla piesaisti, nepieciešams pilnveidot normatīvo regulējumu, paredzot iespēju civilajam, kā arī ārvalstu pedagoģiskajam personālam NAA veikt atbilstošas piemaksas no citiem līdzekļiem, lai nodrošinātu darba tirgus prasībām atbilstošu un ar citām Latvijas augstskolām salīdzināmu atalgojumu.**